

ŠEKSPYRAS KORIOLANAS

Iš anglų kalbos vertė
ALEKSYS CHURGINAS

VILNIUS 1973

1 0 0 0 1

VEIKĖJAI

KAJUS MARCIJUS, vėliau **KAJUS MARCIJUS KORIOLANAS**, kilmingas romėnas

TITAS LARCIJUS } romėnų karvedžiai
KOMINIJUS } kare prieš volskus

MENENIJUS AGRIPA, Koriolano draugas

SICINIJUS VELUTAS } liaudies tribūnai
JUNIJUS BRUTAS }

MAŽASIS MARCIJUS, Koriolano sūnus

TULAS AUFIDIJUS, volskų karvedys

AUFIDIJAUS PAVADUOTOJAS

ŠAMOKSLININKAI

NIKANORAS, romėnas

ADRIANAS, volskas

DU SARGYBINIAI VOLSKAI

ANCIUMO GYVENTOJAS

VOLUMNIJA, Koriolano motina

VIRGILIJA, Koriolano žmona

VALERIJA, Virgilijos draugė

VIRGILIJOS PATARNAUTOJA

Romėnų ir volskų senatoriai, patricijai, edilai, liktoriai, kariai, miestiečiai, žygūnai, Aufidijaus bei kitų tarnai.

Veiksmas vyksta Romoje ir jos apylinkėse, Korioluose ir jų apylinkėse, o taip pat Akciume.

PIRMAS VEIKSMAS

I SCENA

Romos gatvė.
Įeina sukilusių miestiečių minia,
apsiginklavusi lazdomis, vėzdais ir
kitkuo.

PIRMAS MIESTIETIS

Stabtelkime — ir paklauskite, ką pasakysiu.

VISI

Šnekėk, šnekėk!

PIRMAS MIESTIETIS

Ar jūs tikrai pasiryžę velkiau mirt, negu badauti?

VISI

Tikrai, tikrai!

PIRMAS MIESTIETIS

Žinokite, Kajus Marcijus — aršiausias tautos priešas.

VISI

Žinom, žinom.

PIRMAS MIESTIETIS

Tai nužudysim jį ir patys nustatysime jam kainą. Nutarta?

VISI

Gana čia plepėti! Užmuškime jį — ir baigta. Eime, eime!

ANTRAS MIESTIETIS

Dar žodį, gerbiami piliečiai.

PIRMAS MIESTIETIS

Gerblami esam ne mes, o patricijai. Vien to, kas jiems į gerklę nebelenda, užtektų mums prasimaitinti. Mes pasakytume ačiū net už nuograužas nuo didikų stalo, kol jos nepašvinko. Bet jie galvoja, kad mes ir taip perdaug brangiai jiems atsieinam. Begalinis mūsų skurdas, mūsų liesumas tik skelbia apie jų gerovę. Juo žiauriau mes kenčiam, juo labiau jie klesti. Atkeršykime jiems savo pagaliais, kol patys neišdžiūvome it šakaliai. Dievai paliudys, kad aš trokštu ne keršto, o duonos ir šitaip kalbu iš bado.

ANTRAS MIESTIETIS

Ir jūs norite pradėti būtent nuo Kajaus Marcijaus?

VISI

Nuo jo, nuo jo: mums jis blogesnis už šunį.

ANTRAS MIESTIETIS

Negi pamiršote, kokių nuopelnų jisai turi tėvynei?

PIRMAS MIESTIETIS

Nepamiršome. Už juos galima net būtų jį pagirti, bet jo išpuikimas viską užgožia.

ANTRAS MIESTIETIS

Palauk, šnekėk be pykčio.

PIRMAS MIESTIETIS

Sakau tau, jis — toks išpuikęs, jog viską darė, stumiamas tik to jausmo. Tegu sau gležnadvasiai galvoja į sveikatą, kad jisai aukojos tėvynei. Bet iš tikro jis taip elgės, norėdamas įtikt motinai ir pataikaudamas savo išdidumui, kuris sveria tiek pat, kiek visa jo šlovė.

ANTRAS MIESTIETIS

Jis nevalioja pakeisti savos prigimties — ir tu laikai tą yda! Betgi nepasakysi, kad jisai — gobšas?

PIRMAS MIESTIETIS

Kas iš to. Netruksta jam dėmių kitokių. Jei imčiau skaičiuoti jo kliaudas, joms nebūtų galo.

Sauksmai už scenos

Girdite? Ir kitoje miesto pusėje sukilimas. Ko gi mes stovim ir malam liežuviu? Link Kapitolio!

VISI

Pirmyn!

PIRMAS MIESTIETIS

Citi! Kas čion ateina?

Įeina Menenijus Agripa

ANTRAS MIESTIETIS

Garbusis Menenijus Agripa — tasai, kurs visada mylėjo liaudį.

PIRMAS MIESTIETIS

Taip, jis — tikrai doras vyras, kad tik visi tokie būtų!

MENENIJUS

Kas atsiliko, brangūs tėvynainiai?
Kur bėgate su kuokom ir basliais?
Prašau jus, atsakykit, kas yra.

PIRMAS MIESTIETIS

Kas mums yra — senatui ne paslaptis: jau prieš porą savalčių galima buvo nuspėti, ko mes siekiame; šiandieną pasistengsime parodyti tat akivaizdžiai. Anot tų ponų, prasčioką pažinsi iš blogo kvapo. Bet ranką mes turim neblogą, jie gaus dabar tuo įsitikinti.

MENENIJUS

Kaimynai mano šaunūs ir draugai,
Nejaugi pražudyt save jūs norit?

PIRMAS MIESTIETIS

Ar kas begali dar mus pražudyt?

MENENIJUS

Tikėkite, bičiuliai, dieną naktį
Patricijai galvoja apie jus,
Nuvargintus brangymečio ir skurdo.
Bet būtų tiek pat kvailla pagaliais
Prieš dangų mosikuot, kaip šitais vėzdais
Grūmoti Romai, nes jinai vis viena
Iš kelio neiškryps ir sugebės
Sutraukyt dešimt tūkstančių žaboklių,
Daugkart galingesnių už tas, kuriom
Ją pažaboti veltui pasišovė.
Dėl bado ne patricijai kalti,
Bet mūs dievai — ir užtatai ne rankos,
O keliai tepagelbės jums. Deja,
Užgriuvusi nelaimė jus gramzdina
Tenai, kur bėdos dar baisesnės laukia;
Vairuotojus valstybės dergdami,
Jūs keikiat juos lyg priešus, o tuo tarpu
Jie rūpinasi tėviškai jumis!

PIRMAS MIESTIETIS

Jie mumis rūpinasi? Tai man naujiena! Niekad jie dėl
mūsų sau galvos nekvaršino. Jų klėtys lūžta nuo grūdų, o
tu, žmogau, stipk iš bado! Jie leidžia prieš lupikavimą tokius
įstatymus, kuriais džiaugiasi palūkininkai; kas mielą dienele
atšaukia jie kokią nors naudingą potvarkį prieš turtinguosius
ir, kepdami vis naujus ir naujus ediktus, tegalvoja, kaip čia
dar labiau prispaudus ir supančiojus vargdienį. Jie mus este
suės, jei to nepadarys karas. Štai ko yra verta jųjų meilė!

MENENIJUS

Arba prisipažinkit atvirai,
Jog esate nežmoniškai įtūžę,
Arba tikri bepročiai jūs. Aš noriu

Papasakoti vieną pasakėčią,
Kurį, gal būt, jau teko jums girdėt,
Tačiau, kadangi čia ji puikiai tinka,
Surizikuosiu pakartoti ją.

PIRMAS MIESTIETIS

Labai prašom, kodėl nepaklausyti! Bet pasakom žaizdos
neužglostysi — tuščios viltys! Na, drožk, jeigu tau šitaip
knieti.

MENENIJUS

Kadaise nei iš šio, nei to prieš pilvą
Sukilo kūno sąnariai visi
Ir puolė kaltint jį, kad amžinai
Jisai lyg praraja vien maistą ryja,
Vien tinginiauja ir nedirba darbo,
Kaip kitos kūno dalys, kurios vaikšto
Ar girdi, regi, jaučia, mąsto, kalba,
Mūs poreikiams tarnauja įvairiai
Ir nuolat tarp savęs bendradarbiauja.
Bet pilvas į jų priekaištus atšovė...

PIRMAS MIESTIETIS

Ką gi jiems pilvas atsakė? Greičiau, meldžiamasis!

MENENIJUS

Klausykite. Su juokeliu kandžiu,
Pakilusiu ne iš pačios krūtinės,
O iš kažkur žemiau (jūs pažiūrėkit,
Pilvu aš moku ir kalbėt, ir juoktis),
Atšovė jis maištingiems sąnariams,
Kurie jam pavydėjo to, ko jūs
Senatoriams pavydit, ir juos plūstat,
Nes esat ne tokie, kaip jie.

PIRMAS MIESTIETIS

Bet ką gi
Atsakė pilvas galvai viešpatingai,
Mūs patarėjai širdžiai, budriai akiai,
Liežuviui trimituotojui ir rankai
Kovingajai, ir mūsų žirgui — kojai,
Ir daugeliui kitų smulkių tarnų
Bei mūs gyvų pagalbininkų, jeigu...

MENENIJUS

Na, na, oratoriau, šnekėk toliau!

PIRMAS MIESTIETIS

Jei pilvas, ta mūs kūno pamazginė,
Tasai ryklis besotis, engia juos...

MENENIJUS

Toliau, toliau.

PIRMAS MIESTIETIS

Ką atsakyt jis gali
Į priekaištus anų?

MENENIJUS

Jūs tai išgirsit,
Jei pasistengsit valandėlei bent
Apsišarvuot kantrybe, nes matau aš,
Kad jos stokojat.

PIRMAS MIESTIETIS

Per ilgai tęsi!

MENENIJUS

Klausyk, drauguži. Pilvas atvangus
Kur kas išmintingesnis pasirode
Už maitotojus savo ir štai kaip

Atsakė: „Mano brangūs dalininkai,
Teisybė, kad aš pirmas gaunu maistą,
Kuriuo gyvenat jūs. Bet taip ir reik,
Nes aš esu aruodas viso kūno.
Jūs nepamirškite, jog latakais kraujo
Siunčiu aš syvus būstinės širdies,
Link smegenų, aukščiausio mūsų sosto, —
Jog ir stipriausią raumenį, ir ploną
Gyslelę aš tolydžio maitinu,
Suteikdamas jiems galią gyvastingą.
Užtat, mieli draugai..." Įsidėmėk,
Tatai vis pilvo žodžiai, o ne mano.

PIRMAS MIESTIETIS

Gera, toliau šnekėk.

MENENIJUS

„Nors nieks iš jūsų
Nepastebi, ką gauna iš manęs,
Bet aš teisėtai tvirtinti galiu,
Jog atiduodu jums geriausius miltus,
O man telieka sėlenos." Na, kaip?

PIRMAS MIESTIETIS

Atsakymas puikus. Tik kokį ryšį
Jis turi su mumis?

MENENIJUS

Senatas — štai
Tas pilvas, gera nešantis, o jūs —
Sukilę sąnariai. Jūs prisiminkit,
Kaip jis širdingai rūpinas visais,
Kaip dirba, negailėdamas jėgų,
Kiekvieno mūsų labui, ir iš karto
Suprasite, jog gėris bet koksai
Išplaukia vien iš jo tiktai, o patys

Nesugebate nieko doro duot.
Na, ką tu pasakysi, meldžiamasis,
Tu, šito sambūrio nykšty?

PIRMAS MIESTIETIS

Aš — sambūrio nykštys? Kodėl nykštys?

MENENIJUS

Dėl to, kad tu esi didžiausias driskius,
Pats niekingiausias toj šunų rujoj —
Ir pirmas kurstai šitą gudrų maištą,
Idant gerai pasipelnyt galėtum.
Tvirtai laikykit kuokas ir lazdas!
Užpuolė Romą žiurkės, bręsta mūšis;
Teks vienai pusei nusileisti.

Įeina Kajus Marcijus

Sveikas,

Kilnusias Marcijau!

MARCIJUS

Dėkoju jums.

Miniai

Nenaudėliai įžulūs, kas čia daros?
Kam, niežuliui vidiniam pasidavę,
Jūs aitrinate patys sau šašus?

PIRMAS MIESTIETIS

Tu visada randi mums gerą žodį.

MARCIJUS

Kas tau išdrįs malonų žodį tart —
Šlykščiausias pataikūnas. Ko jūs norit,
Lojikai, karo bijantys iš tolo

Ir lygiai nepakenčiantys laikos,
Kuri akiplėšomis jus paverčia?
Jūs pasidarot žąsimis tenai,
Kur lapėm būt privalote, o ten,
Kur turit liūtais būti, tampa zuikiais.
Kaip galima jumis pasitikėt?
Panašūs esate į sniegą saulėj
Ar pabertas ant ledo žarijas!
Jūs piktadarių keliat į padangę
Ir keikiate įstatymą teisingą,
Kuris jį baudžia; laikot priešu tą,
Kas pelnė aukštą šlovę. Jūsų meilė —
Lyg užgaidos ligonio, kurs labiausiai
Geidauja to, kas jam kenksminga. Štai
Dorybės jūsų! Pasikliaut jumis —
Tai reiškia plaukt su pelekais švininiais
Ar stengtis nendre ažuolą nukirst.
Kad aš jumis tikėčiau? Pasikarkit!
Juk nuomonę jūs keičiat kas minutę,
Čia liaupsindami tuos, kurių tik ką
Neapkentėt, čia niekindami savo
Dievaitį vakarykštį! Kam visur
Jūs plūstate garbingąjį senatą?
Man regis, jei nebūkštautumėt jo
Tiek pat, kiek ir aukščiausiąjį, viens kitą
Suėstumėte.

Menenijui

· Ko jie reikalauja?

MENENIJUS

Atpiginimo duonos. Jie, mat, sako,
Kad atsargų yra dabar mieste
Pakankamai.

MARCIJUS

Šunsnukiai! Sako jie!
Prie kakalio tupėdami, jie tarias
Netgi žina, kas daros Kapitoly,
Kas ten įtakingesnis šiuo metu,
Kieno žvaigždė ten leidžiasi ar kyla,
Kas eit su kuo nusprendė, kas ką remia
Ir ką ketina vesti... Vargas tam,
Kurs nelabai yra jiems prie širdies:
Jisai nevertas purvino jų padol!
Jie sako, kad grūdų nestinga... O,
Jei skrupulingi miesto mūsų tėvai
Tik leistų man, aš išsitraukčiau kardą
Ir tol kapočiau nevidonus tuos,
Pakol išaugtų kalnas jų lavonų
Aukščiau už mano ietį.

MENENIJUS

Atrodo, kad pritilo jie. Dievaž,
Bailumas jų pralenkia jų paikybę.
Bet malonėk man pasakyt, ką veikia
Kita minia?

MARCIJUS

Ji išsiskirstė jau.
Iš pat pradžių visi (tegu jucs galas!)
Dejavo, kad jie baisiai alkani,
Ir postringavo apie tai, kad badas
Nuverčia mūrus, nes, kaip žmonės sako,
Ir šunės nori ėsti, kad, girdi,
Dievai ne vien turtuoliams derlių skiria —
Ir duoną pūdyt gėda... Panašiai
Jie svaiciojo ilgokai, o kada
Galų gale jiems buvo prižadėta
Patenkint reikalavimus keistus,

Kokių pati Dosnybė išsigastų
Ir net valdžios rūstus pabaltų veidas,
Tuoį emė jie, džiaugsmingai šaukdami,
Į orą mėtyt kepures, tarytum
Išsyk suskatę būtų rungčiomis
Nusviest jas iš tos laimės ant mėnulio.

MENENIJUS

Bet ką gi jūs žadėjot duoti jiems?

MARCIJUS

Penkis jų išrinktuosius tribūnus,
Kad gintų užmačias minios; jų tarpe —
Sicinius Velutas, o taipogi
Junijus Brutus... Kaip kitų vardai —
Nebeatsimenu. Kad jie prasmegtų!
Tos atmatos nuplės nuo Romos stogus
Veikiau, nei nuolaidžiaut mane privers.
Palauk, įgavę ilgainiui jėgos,
Jie dar aukščiau pakels įžūlią galvą
Ir ims rimtai maištu grasinti.

MENENIJUS

Keista.

MARCIJUS

Ei, jūs, pasturlakai, namo greičiau!

Įbėga žygūnas

ŽYGŪNAS

Kuris čia Kajus Marcijus?

MARCIJUS

Tai aš.

Kas atsitiko?

ŽYGŪNAS

Jums pranešt skubu:
Sukilo volskai.

MARCIJUS

Aš džiaugiuosi: karas
Padės apsivalyt mums nuo pelėsių.
Bet štai garbingi miesto mūs tėvai.

Įeina Kominijus, Titas Larcijus ir
kiti senatoriai, Junijus Brutas ir Si-
cinijus Velutas.

PIRMAS SENATORIUS

Tu, Marcijau, buvai teisus anąsyk:
Sukilo volskai.

MARCIJUS

Jųjų vadas — Tulas
Aufidijus: su juo daug vargo bus.
Prisipažįstu, aš pavydžiu jam
Kilnumo ir, jei Marcijus nebūčiau,
Norėčiau būti juo — ne kuo kitu.

KOMINIJUS

Jei karas perskeltų pusiau pasaulį
Ir atsidurčiau aš su juo drauge
Vienoj stovykloj, tai pakelčiau maištą,
Kad gaučiau susikaut su tokiu priešu.
Jis — liūtas. Man garbė medžioti jį.

PIRMAS SENATORIUS

Gera, taurusis Marcijau, jei taip,
Tu su Kominijumi vadovauk
Kariuomenei.

KOMINIJUS

Tu man padėt žadėjai.

MARCIJUS

Nelaužau duoto žodžio niekados.
Matysi, Titai Larcijau, netrukus,
Kaip su Tulu mes veidas priešais veidą
Vėl susikausim. Ką! Jau suglebai?
Licki namie?

LARCIJUS

Ne, Larcijau, į mūšį
Net su ramentais pulčiau, pasiryžęs
Neatsilikti nuo kitų žūt būt.

MENENIJUS

Taurumas kraujo!

PIRMAS SENATORIUS

Einam Kapitolin,—
Žinau, ten laukia mūs geri draugai.

LARCIJUS

Kominijui

Būk mūsų vadas.

Marcijui

Paskui jį eik tu,
O mes visi — paskui tave, kaip dera.

KOMINIJUS

Garbingas Marcijus!

PIRMAS SENATORIUS

Miestiečiams

Ei, jūs, namo!

MARCIJUS

Ne, su savim verčiau juos pasiimkim:
Aruodai volskų — kaupini grūdų,—
Ant jųjų mes užleisime tas žiurkes --
Lai graužia į sveikatą!

Miniai

Gerbiam!

Maištautojai! Bentsyk narsybė jūsų
Pravers. Tad prašom su mumis!

Miestiečiai patyliukais išsiskirsto.
Pasitraukia visi, išskyrus Brutą ir
Sicinijų.

SICINIJUS

Ar atsiras pasaulyje žmogus,
Už Marcijų labiau išpuikęs?

BRUTAS

Ne.

SICINIJUS

Nors esam liaudies išrinkti tribūnai.

BRUTAS

Prisimeni jo lūpas ir jo žvilgsnį?

SICINIJUS

Taip, taip. Ir pašaipą.

BRUTAS

Pagaulas pykčio,
Jisai nepagailės tau nė dievų.

SICINIJUS

Ir drovųjį iškoneveiks mėnulį.

BRUTAS

Tegu jis žūsta karo nasruose!
Iš tos narsos per daug išpuiko vyras.

SICINIJUS

Jisai iš tų, kurie dienos aky
Su panieka šešėlį savo trypia,
Apsvaigę nuo sėkmės. Nesuprantu,
Kaip gali pasipūtėlis toksai
Paklust Kominiui.

BRUTAS

Nors jau ir taip
Yra jis šlove pertekęs, tačiau
Jos geidžia vis daugiau; o ją išsaugot
Ir laurų įsigyti dar naujų —
Geresnio būdo nēr, kaip vadovybėj
Užimti antrą vietą. Atsakys
Už nepasisekimą pats vyriausias,
Kad ir iš kailio nertųsi. Tuomet
Ims rėkti lengvamanė apkalba:
„Kad Marcijus stovėjęs būtų prieky!..“

SICINIJUS

O jei laimingai klosis reikalai,
Tai paskala, kaip Marcijaus globėja,
Kominiui atims garbės vainiką.

BRUTAS

Gera dalis jo, kad ir neteisėtai,
Priklauso Marcijui, kuris jokių
Neturi nuopelnų — ir užtatai
Jam kiekviena Kominijaus klaidelė
Bus tik naudinga.

SICINIJUS

Einam pažiūrėt,
Ką veikia jie tenai ir kokį pokštą
Šį kartą Marcijus iškrės.

BRUTAS

Eime.

Abu išeina

II SCENA

Koriolai. Senato rūmai.
Įeina Tulas Aufidijus ir senatoriai.

PIRMAS SENATORIUS

Vadinas, tu, Aufidijau, manai,
Kad Romai mūs veiksmai ir mūsų kėsmai
Jau žinomi?

AUFIDIJUS

Tau neatrodo taip?
Nespėjai savo užmačių slapčiausių
Paverst darbais, kai Roma jas suuodžia!
Iš ten prieš kokias keturias dienas
Gavau aš pranešimą... Kurgi jis?
Man regis, aš čia pat turėjau laišką...
A, štai: „Kariuomenė jau sutelkta,
Neaišku tik, kurlink jinai pasuks —
Į vakarus ar rytus. Duona brangsta,
O liaudis bruzda, ir, anot gandy,
Kominijus bei Marcijus, tasai
Seniausias tavo priešas, kurio Roma
Nekenčia daug stipriau, negu tu pats,
Ir Titas Larcijus, narsus romėnas,
Iš vieno ruošia žygį prieš kažką,
Tikriausiai prieš tave. Būk apdairus.“

PIRMAS SENATORIUS

Mūs pajėgos — lauke. Neabejojom,
Kad Roma pasirengusi yra
Sutikti smūgi.

AUFIDIJUS

Atsargumo dėlei
Jūs didį savo planą lig pat galo
Brandinote ir laikėt paslapy,
Tačiau išvilko Roma jį aikštėn
Ir mums iškart visas kortas sumaišė;
Dabar mes negalėsime, deja,
Iš nežinių užklupti savo priešo
Ir daugio miestų be kovos paimt.

ANTRAS SENATORIUS

Kilnus Aufidijau, skubėki stoti
Pulkų, tau patikėtų, priešaky;
Mes liksime sargyboj Koriolų,
Ir jei apguls romėnai mūsų miestą,
Talkon ateisi tu, bet aš manau,
Jog dar nepasiruošę jie.

AUFIDIJUS

Kažin.

Turiu aš pagrindo kitaip galvoti:
Dalis jų pajėgų jau traukia čion.
Sudie, tėvai senatoriai. Jei teks man
Su Kajum Marcijumi susitikt,
Mes kausimės, kaip priesaika mums liepia,
Lig paskutinio atdūsio.

VISI

Tegu

Jus saugoja dievai.

AUFIDIJUS

Ir jus taipogi!

PIRMAS SENATORIUS

Sudie.

ANTRAS SENATORIUS

Sudie.

VISI

Sudie.

Visi išeina

III SCENA

Roma. Marcijaus namų kambarys.
Įeina Volumnija ir Virgilija, sėdasi
ant dviejų žemų kėdučių ir siuva.

VOLUMNIJA

Prašau tavęs, dukrele, padainuok ką norint, būk linksesnė. Jei Marcijus būtų mano vyras, aš labiau džiaugčiausi jo išvykimu, kurs jam atneš laurus, negu kad pačiom karščiausiom jo glamonėm jungtųjų guoly. Dar tuomet, kai jis, vieningas mano kūdikis, buvo gležnas berniukas, kai jo vaikiškas grožis tiesiog kerėjo visus, kai nė viena motina nebūtų leidusi tokiam sūnui atsitraukti nuo savęs nė valandėlei, nors to ištisą dieną būtų maldavę karaliai,— dar tais laikais aš supratau, kad šio žmogaus pašaukimas yra šlovė ir kad, jos neįkvėptas, jisai bus tik negyvas paveikslas, puošiantis sieną, o todėl aš anaip tol nedraudavau jam ieškoti pavojų, žadantių išgarsinti jo vardą. Jį pasiunčiau aš į žiaurų karą, iš kurio jis grįžo su ažuolo vainiku. Patikėk manim, dukra, aš mažiau nudžiugau, sužinojusi, jog pagimdžiau berniuką, negu dabar, pamačiusi, kad jisai — tikras vyras.

VIRGILIJA

O jeigu jis būtų kritęs kovoje? Kas tada?

VOLUMNIJA

Tada sūnų man būtų atstojusi jo šlovė, gyva mano genties tęsėja. Pasakysiu tau atvirai: jei turėčiau visą tuziną sūnų ir visus juos mylėčiau tiek pat karštai, kaip mūsų šaunųjį Marcijų,— aš mieliau sutikčiau, kad vienuolika žūtų karžygio mirtim už tėvynę, negu pakęščiau, kad vienas būtų dykūnas ir bailys.

Įeina patarnautoja

PATARNAUTOJA

Ponia, Valerija nori jus matyti.

VIRGILIJA

Leisk man pasišalinti.

VOLUMNIJA

Ne, lik čionai.
Man regis, aš matau, kaip, būgnui dundant,
Tavasis vyras tempia už plaukų
Aufidijų, o volskai, nusigandę
Tarsi vaikai — meškos, nuo jojo bėga;
Kaip, treptelėjęs koja, rėkia jis:
„Pirmyn, baikštuoliai, baimėje perėti,
Nors gimę Romoj!“ — ir kraujuotą kaktą
Plienu šarvuota šluostosi ranka,
Žingsniuodamas vis priekin it plovėjas,
Kurs užmokesčio savo tol negaus,
Pakol neišvays jam skirto baro.

VIRGILIJA

Jupiteri! Kraujuotą kaktą.. Nel

VOLUMNIJA

Nutilk, beprotel! Kraujas puošia vyrą
Labiau, nei auksu spindintys trofėjai,
Ir Hektoro kakta, kurios krauju
Kardai achajų buvo aptaškyti,—
Gražesnė man, negu Hekubės krūtys,
Maitinusios herojų tą.

Patarnautojai

Pranešk

Valerijai, kad mes jos laukiam.

Patarnautoja išeina

VIRGILIJA

Aukščiausieji, apginkit mano vyrą
Nuo baisiojo Aufidijaus!

VOLUMNIJA

Jo galvą

Po kojų mūsų Marcijus pamins.

Ieina Valerija su patarnautoja ir
durininku

VALERIJA

Laba diena, gerbiamos mano ponios.

VOLUMNIJA

Miela Valerijai!

VIRGILIJA

Džiugu tave matyti.

VALERIJA

Kaip gyvuojate? Kokios jūs namisėdos! Ką gi čia siuvinėjat? Dievaži, dailus raštas. (Virgilijai) Kaip laikos tavo sūnelis?

VIRGILIJA

Dėkoju tau, gerai.

VOLUMNIJA

Jam daug maloniau yra žiūrėti į kardą ir klausyti būgno, negu kad savo mokytojo.

VALERIJA

Garbės žodis, gyvas tėvas. Kaip kažin ką, puikus vaikas. Iš tiesų, trečiadienį aš stebėjau jį gerą pusvalandį: koks ryžtingumas to berniuko! Jis vaikėsi paskui auksinę peteliškę: sugauna ją, paleidžia — ir tuoj pat — vėl iš paskos. Sugavęs vėl paleidžia — ir jau, žiūrėk, puola vėl gaudyt... Ir taip visą laiką. Vieną sykį jis pargriuvo ir, matyt, iš pykčio (ar dėl ko kito, nežinau) sukando va šitaip dantis ir suplėšė drugelį! Ak, kad jūs būtumėt regėję, kaip jisai draskė!

VOLUMNIJA

Atsigimė iš būdo į tėvą.

VALERIJA

Šaunus vaikas, tikrai.

VIRGILIJA

Tik baisus išdykėlis.

VALERIJA

Klausyk, atidėk savo siuvinį į šalį. Negi nenorėtumei prisiblaivyti?

VIRGILIJA

Ne, brangioji. Aš niekur iš čionai neisiu.

VALERIJA

Neisi?

VOLUMNIJA

Eis, eis.

VIRGILIJA

Nereikia, neįkalbinėk. Iki nebus grįžęs mano vyras iš karo, nekelsiu niekur kojos iš namų.

VALERIJA

Argi tai protinga — per dienų dienas tupėti tarp keturių sienų? Einam verčiau aplankysim mūsų gerą kaimynę, kuri ruošias gimdyti.

VIRGILIJA

Linkiu jai greičiau atgauti jėgas, ir savo maldose aš būsiu su ja, bet eiti pati negaliu.

VOLUMNIJA

Sakyk gi susimildama, dėl ko?

VIRGILIJA

Ne dėl to, aišku, kad tingiu ar kad jos nemyliu.

VALERIJA

Bene įsigeidei būt antrąja Penelope? Betgi, sako, iš jos verpalo, pakol Odisėjas keliavo, Itakėje tik priviso kandžių — ir tiek... Eime! Manau, kad tu bent iš gailėsčio būtum jau nustojus badyti tą savo audeklą, jeigu jis būtų toks jautrus skausmui, kaip tavo pirštas. Kelkis. Tu privalai eiti.

VIRGILIJA

Ne, mano brangiausioji, atleisk, bet aš liksiu namie.

VALERIJA

O vis dėlto tau teks eiti: aš turiu labai gerų naujienų apie tavo vyrą.

VIRGILIJA

Ką tu šneki? Kada jos spėjo atkeliauti?

VALERIJA

Aš nejuokauju, o kalbu visai rimtai: naktį atėjo iš jo žinia.

VIRGILIJA

Nejaugi tai tiesa?

VALERIJA

Gryna teisybė. Aš girdėjau vieną senatorių pasakojant. Buvę šitaip: kai volskai ėmė žygiuot, karvedys Kominijus dalį mūsų pajėgų metė prieš juos, o tavo vyras ir Titas Larcijus tuo laiku apsiautė Koriolus. Juodu neabejoja, kad paims miestą, o tada karas greit baigsis. Prisiekiu savo garbe, panašiai ir bus. Na, nebesispyriok dabar, eime.

VIRGILIJA

Ateity aš tavęs visur klausysiu, o kol kas dovanok man, brangioji.

VOLUMNIJA

Palik ją, mano mieloji, ramybėj,— kitaip, ko gero, ji ir mums sugadins nuotaiką.

VALERIJA

Tikrai, ir aš taip galvoju. Na ką gi, sudieu. Eime, brangioji mano ponია. Prašau tave, Virgilija, nusimesk tu nuo savęs tą orią povyžą — ir einam su mumis.

VIRGILIJA

Ne, prisiekiu tau, negaliu. Linkiu jums linksmiai praleist lalką.

VALERIJA

Tiek to — lik sveika.

Visos išeina

IV SCENA

Ties Koriolais.

Įeina su būgnais bei vėliavom Mar-
cijus ir Titas Larcijus, lydimi karve-
džių, paskui juos — kariuomenė:
jiems priešais — žygūnas.

MARCIJUS

Yra naujienų. Aš kertu lažybų,
Kad buvo mūsų.

LARCIJUS

Ne. Prieš tavo žirgą
Aš savąjį statau.

MARCIJUS

Gera.

LARCIJUS

Puiku.

MARCIJUS

Žygūnui

Sakyk, mūs vadas kautynes pradėjo?

ŽYGŪNAS

Pulkai jau stovi priešpriešais ir laukia.

LARCIJUS

Priklauso man ristasis tavo žirgas.

MARCIJUS

Atpirksiu jį.

LARCIJUS

Ne, jo aš neparduosiu
Ir nepadovanosiu, bet mielai
Paskolinsiu tau pusšimčiui metelių.
Paspauskim miestą.

MARCIJUS

Žygūnui

Ar toli nuo čia

Kariuomenė?

ŽYGŪNAS

Bus apie porą mylių.

MARCIJUS

Tada girdėsime jų šūksnius karingus,
O mūsų balsas juos pasieks. Meldžiu
Tave, o Marsai, leisk mums greičiau
Palaužti priešą, kad ateit į talką
Galėtume kariaujantiems draugams
Su savo dar garuojančiais kardais.
Trimito ženklą duot prašau.

Trimituotojas duoda ženklą dery-
boms. Ant Koriolų sienų pasirodo
du senatoriai, lydimi kitų.

Ar Tulas

Aufidijus — mieste?

PIRMAS SENATORIUS

Ne, jo nėra,
Kaip nėra nė vieno, kas bijotų jūsų
Stipriau, negu jisai, kuriam jūs esat
Niekingesni už nieką.

Mieste pasigirsta būgno garsai.

Tu girdi?

Į kovą mūs jaunimą būgnai šaukia.
Veikiau iš pamatų nugriausim sienas,
Nei leisimės sutraiškomi tarp jų.

Mūs vartai visiškai neuždaryti —
Jie tik plonytėm nendrėm užsklęsti
Ir patys atsivers.

Toli girdėti mūsų garsai.

Girdi, ką daro
Aufidijus, kaip jūsų išblaškytus
Pulkus jis daužo?

MARCIJUS

Taip, ten verda mūsų.

LARCIJUS

Mums tie garsai signalas tebūnie.
Ei, kopėčias!

Pasirodo volskų kariuomenė

MARCIJUS

Jie mūs nebijo tiek,
Jog netgi drįsta lauk išlįst iš miesto!
Tad skydais prisidenkite sau širdis —
Ir kaukitės jomis, nes už skydus
Tvirtesnės jos yra. Narsusis Titai,
Pirmyn! Jie niekina kur kas labiau mus,
Negu kad mes galėjome tikėt,
Ir aš degu iš apmaudo. Drąsiau!
Su tuo, kas traukias, elgsiuos kaip su volsku,
Ir mano kalaviją jis pajus.

Kautynės. Romėnai traukiasi ten,
kur apsikasę

Lai antkryčiai visi šiltų kraštų
Ant jūsų užkrenta! Jūs — Romos gėda,
Ne žmonės, o banda... Lai skauduliai
Ir votys jus aplimpa, kad lyg maro
Kiekvienas jūsų lenktų, kad per mylią

Apkrestumėte vėjuje kits kitą!
Žąsų jūs esat pulkas, o ne vyrai,
Jei bėgate nuo šitokių vergų,
Kuriuos supliekt bepigu net beždžionėms!
O, pragaro dievai! Kodėl nuo kraujo
Paraudo jūsų nugaros tiktai?
Ko perbalo veidai nuo baimės drugio?
Atgal! Paskui manė! Arba — dangaus
Žaibais prisiekiu! — aš paliksiu priešą
Ir pulsiu jus, Pirmyn! Apsigalvokit!
Nepasiduokit — ir mes juos bemat
Atpėdžiui nuvarysim pas jų žmonas,
Kaip jie mus varė prie griovių. Į priekį!

Naujas puolimas. Volskai, Marci-
jaus persekiojami, traukiasi link
miesto vartų.

Štai vartai atkili! Patsai likimas
Plačiai atvėrė juos, bet ne bėgliams,
O persekiotojams. Neatsilikit,
Laikykites! Pasinaudokim proga.

Įeina pro vartus miestan.

PIRMAS KARYS

Ar aš beprotis? Neisiu.

ANTRAS KARYS

Aš taip pat.

Vartai užsidaro

PIRMAS KARYS

Jie užsklendė vartus.

VISI

Jis liko ten.

Tebegirdėti mūsų garsai.
Įeina Titas Larcijus.

LARCIJUS

Kur Marcijus?

VISI

Nukautas jis, tai aišku.

PIRMAS KARYS

Jisai, bevydamas bėglius, įsoko
Vidun, o jie tuoj užtrenkė vartus,
Ir vienas jis dabar prieš visą miestą.

LARCIJUS

Kilnūsio mano drauge! Tu buvai
Jautrus ir kietas tuo pačiu metu,
Kietesnis už bejausmį tavo kardą,
Ir ten, kur linko jis, tiesus stovėjai.
O Marcijau, mes likom be tavęs!
Patsai tyriausias deimantas, jei būtų
Sulig tavim didumo, vis tiek pat
Sava verte tau neprilygtų. Tokį,
Kaip tu, vaizdavosi Katonas karį —
Nenuožmų ir siaubingą tik kovoj:
Rūstaus nebeatlaikę tavo žvilgsnio
Ir balso tavo, griaudžiančio grėsmingai,
Drebėjo priešininkai, lyg drugys
Pasaulį būtų krėtęs...

Grižta Marcijus, pasruvęs kraujais;
priešai vejasi jį.

PIRMAS KARYS

Mūsų vadas!

LARCIJUS

Tai Marcijus! Išgelbėkime jį
Ar žūkime ir mes su juo kartu!

Kaudamiesi įsiveržia miestan

V SCENA

Koriolai. Gatvė.
Įeina keli romėnai, grobiu nešini.

PIRMAS ROMĖNAS

Aš pasiimsiu tai Romon.

ANTRAS ROMĖNAS

O aš štai ką.

TREČIAS ROMĖNAS

Kad tave kur kelmai rautų! Maniau, kad čia sidabras.

Iš tolo girdėti mūšio garsai.
Įeina Marcijus ir Titas Larcijus su trimitininku.

MARCIJUS

Žvelk! Na ir kariauninkai! Surūdijęs
Skatikas jiems brangesnis, negu laikas.
Kautynės dar nepabaigtos, o tie
Niekingi pašlemėkai švino šaukštus,
Pagalvėles jau tempia, apsikrovę
Grebėzdais geležiniais, skudurais,
Kuriuos užkastų budelis į žemę
Drauge su tuo, kurs juos nešiojo. Muškit
Biaurybes! Tu girdi mūs vadą šaunų?
Pas jį! Tenai Aufidijus prakeiktas
Kapoja savo kardu mūsiškius.
Paimk, narsusis Titai, sau tiek vyrų,
Kiek būtina tau miestui išlaikyt,
O aš su drąsesniais skubu pagalbon
Kominijui.

LARCIJUS

Taurus bičiuli mano,
Tu visas kruvinas. Tu darbavais
Taip sunkiai, jog į mūsų stoti vėlei
Dabar tau nedera.

MARCIJUS

Negirk manęs.
Nė užsikurt nespėjau aš kaip reikiant.
Veikiau naudinga, nei kad pavojinga,
Nuleist man kraujo. Likite sveiki!
Lai tokį, koks esu, mane pamato
Aufidijus. Einu prieš jį kovon.

LARCIJUS

Tegu Fortūnos dieviškosios meilė
Tave globoja, tegu jos kerai
Šalin nukreipia priešo kalaviją!
Sėkmė tave telydi, karžygy!

MARCIJUS

Temyli ir tave jinai. Sudie!

LARCIJUS

O Marcijau šlovingas!

Marcijus pasitraukia.
Trimitininkui.

Į aikštę ženklau ir trimituok,
Kad susirinktų miesto pareigūnai,
Kuriems paskelbsiu savo valią. Eik!

Išeina

VI SCENA

Palei Kominijaus stovyklą.
Įžygiuoja Kominijus su besitraukian-
čia kariuomene.

KOMINIJUS

Truputį atsikvėpkite, draugai.
Mes pavyzdingai, kaip tikri romėnai,
Kovojom, nenustodami galvos,
Ir traukėmės be sąmyšio mažiausio.
Tikėkite, mums teks dar pasigrumt.
Kai ėjo mūsų, vėjo gūsiai nešė
Šauksmus karingus mūsų draugų. O, Romos
Dievai, suteikit pergalę pelnytą
Ir mums, ir jiems, idant, džiaugsmu nušvitę,
Laimingai susijungtų mūsų pulkai
Ir jums auka gausia atsidėkotų.

Įeina žygūnas

Kas naujo?

ŽYGŪNAS

Koriolų įgula
Išsiveržė iš miesto ir užgriuvo
Ant Larcijaus ir Marcijaus. Mačiau,
Kaip link griovių jie mūsų kiurus nuvijo,
Ir atskubėjau čia.

KOMINIJUS

Net jeigu tiesą
Gryniausią pasakei, tokia žinia
Man nepatinka. Ar įvyko tat
Seniai?

ŽYGŪNAS

Gera jau valanda praėjo.

KOMINIJUS

Ką tik būgnus girdėjom: ligi ten
Nebus nė mylios. Kur gaišai tu?

ŽYGŪNAS

Volskų

Žvalgai mane sekiojo, ir todėl
Turėjau aš tris keturias mylias
Užuolankomis sukt; kitaip tu būtum
Prieš pusvalandį gavęs pranešimą.

Įeina Marcijus

KOMINIJUS

Kas čia toksai, kuris atrodo taip,
Lyg oda nulupta jam? O, dievai!
Jis panašus į Marcijų! Man teko
Jį šitokį regėti ir anksčiau.

MARCIJUS

Ar aš nepasivėlinau?

KOMINIJUS

Piemuo

Greičiau barškynės neatskurs nuo griausmo,
Negu kad aš tarp paprastų balsų
Neatpažinsiu Marcijaus garsingo.

MARCIJUS

Ar aš nepasivėlinau?

KOMINIJUS

O, ne,

Jei priešo aptaškytas tu krauju,
O ne savuoju.

MARCIJUS

Leisk tave apglėbti
Tiek pat džiaugsmingai ir tiek pat stipriai,
Kaip jaunąją apglėbiau aš tą dieną,
Kada virš mudviejų vestuvių guolio
Sužibo žvakės.

KOMINIJUS

Narsingumo žiede,
Kur mūsų Titas Larcijus, sakyk?

MARCIJUS

Jis turi Korioluose daug darbo:
Ką smerkia jis myriop, ko pasigaili,
Ką siunčia ištremtin, kam pagrūmoja
Ar skiria išpirką — ir tuo būdu
It kurtą, besišlaistantį prie kojų,
Bet norintį ištrūkti kuo greičiau,
Už pasaito jis laiko visą miestą,
Kaip liepia Roma.

KOMINIJUS

Kur tasai biaurybė,
Pranešęs man čionai, jog prie griovių
Mūsiškiai atblokšti?

MARCIJUS

Palik tu jį.
Tau jis nepamelavo, nes tiktai
Kilmingieji kariavo, o prasčiokai
(Kam jiems tribūnai?) bėgo, kad juos plynė!
Kaip pelės nuo katės, taip nešė kailį
Tos padugnės nuo padugnių anų,
Dar blogesnių, negu jie patys.

KOMINIJUS

Kaipgi

Pavyko prasimušti jums?

MARCIJUS

Dabar

Kažin ar laikas aiškinti. Kur priešas?
Kas mūsų lauko viešpats? Jei ne jūs,—
Kodėl gi nesikaunate toliau?

KOMINIJUS

Mes grūmėmės ir, nuostolių patyrę,
Turėjom pasitraukti, kad paskui
Galėtume laimėt.

MARCIJUS

Kaip stovi voiskų
Kariuomenė? Ar žinot, kurioj vietoj
Patikimiausi jų daliniai?

KOMINIJUS

Man rodos, Marcijau, kad priešaky --
Stipriausieji pulkai jų — anciatai,
Kurių viltis, kurių galva ir siela —
Patsai Aufidijus.

MARCIJUS

Meldžiu tave

Vardan kautynių, kur drauge kovojom,
Vardan bendrai pralieto mūsų kraujo
Ir amžinos draugystės, leiski man
Aufidijui ir jojo anciatams
Suduoti smūgi. Neatidėliok.
Sudrebinkim kardais ir ietim orą
Ir pabandykim laimę.

KOMINIJUS

Balzamu

Drungnoj pirty žaizdas nuplaut tau liepčiau,
Bet tavo prašymui, kaip visados,
Aš nusileisti privalau. Tad rinkis
Sau tinkamus karius.

MARCIJUS

Man reikalingi

Tik savanoriai, patys ryžtingiausi.
Jei jūsų tarpe atsiras toksai
(O būtų nuodėmė tuo abejot),
Kam šitas mano purpuras patinka,
Kam nešlovė baisesnė už pavojų
Ir vargana dalia — už narsią mirtį,
Kam už gyvybę jo yra brangesnė
Tėvynė, lai jis vienas ar visi,
Kiek bus, kurie galvoja panašiai,
Rankas iškėlę, šitaip pamojuoja,
Tuo sutikimą savo reikšdami
Žygiuoti paskui Marcijų.

Kariai šaukdami mojuoja kardais,
mėto šalmus į orą ir iškelia Marcijų
ant rankų.

Nereik!

Kam griebiate mane kaip kalaviją?
Jei nesat pagyrūnai, tai kiekvienas
Iš jūsų vertas volskų bent kelių
Ir prieš Aufidijų galėtų stot,
Skydu galingu savo prisidengęs.
Visiems dėkoju aš, bet pasiimsiu
Nedidelį tik būrį, o kitiems
Vėliau dar padirbėti teks — tada,
Kai karo dievas lems. Na, pasiruoškite.
Lai ketvertas iš jūsų tučtuojau
Man atrenka geriausius iš geriausių.

KOMINIJUS

Žygiuokite, mieli draugai! Darbais
Įrodykit atsidavimą savo —
Ir būsite jūs lygūs su mumis.

Visi išeina

VII SCENA

Koriolų vartai.

Titas Larcijus, palikęs būrį miesto
apsaugai, žygiuoja, aidint būgnams
ir trimitams, Kominijui ir Kajui Mar-
cijui į pagalbą; su juo — vienas iš
karvedžių, kareiviai ir kelrodis.

LARCIJUS

Tu privalai čia saugoti vartus
Ir vykdyt pareigas, kaip įsakyta.
Vos gavęs žinią iš manęs, tuoj dalį
Centurijų mums paspirčiai pasiųsk
Ir tenkinkis kitais. Pralošę mūšį,
Mes neįstengsim miesto išlaikyt.

KARVEDYS

Jūs galite pasikliauti manimi.

LARCIJUS

Pirmyn! Vartus užskleiskit, mums išėjus.
Ei kelrodi, dabar tu tiesiai ten
Mus veski, kur romėnų stovykla.

Visi išeina

VIII SCENA

Mūšio laukas tarp romėnų ir volskų
stovyklų. Kautynių garsai.
Iš priešingų šonų įeina Marcijus ir
Aufidijus.

MARCIJUS

Vien su tavim aš kaunuos, nes labiau,
Kaip šventvagio, tavęs neapkenčiu.

AUFIDIJUS

Mūs neapykanta yra vienoda.
Nér Afrikoj visoj angies nuodingos,
Man biauressnės, negu tava šlovė,
Kurios pavydžiu. Ruoškis kovai!

MARCIJUS

Tas,
Kas pirmas sudrebės, tegu numiršta
Kaip vergas, teprakeikia jį dievai!

AUFIDIJUS

Jeį leisčiaus bėgti, Marcijau, tai tu
Mane tarytum zuikį užpiudyki.

MARCIJUS

Aš, Tulai, prieš tris valandas į miestą
Įsiveržiau ir vienas pats laisvai
Siaučiau sau Korioluose. Juk čia
Ne mano kraujas! Kaupk jėgas tad kerštui.

AUFIDIJUS

Jeį Hektoras net būtum, ta gyva
Išliaupsintų senolių jūsų rykštė,
Vis tiek nebepaspruktum nuo manęs.

Kaunasi. Keletas volskų puola Aufi-
dijui į pagalbą, bet Marcijus neat-
lyžta, ir jie uždusę traukiasi.

Paslaugūs šiaudadvasiai! Toji jūsų
Pagalba nelemta — tik gėda man!

Visi išeina

IX SCENA

Romėnų stovykla

Girdėti kovos garsai. Trimitai duoda pasitraukimo ženklą. Įeina iš vieno šono Kominius su romėnais, iš kito — Marcijus, kuriam parišta ranka.

KOMINIJUS

Jei apie tai, ką nuveikei šiandieną,
Papasakočiau, — savo žygiais tu
Patsai nepatikėtum, o todėli
Paskelbsiu apie juos kitur, idant
Pro ašaras senatoriai šypsotųs,
Idant rimti patricijai, suglumę,
Pečiais iš karto gūžčiotų, paskui
Stebėtųs, o jų žmonos išsigąstų —
Ir sukrestos klausytųsi toliau;
Idant vėpliai tribūnai, nekenčią
Tavęs, kaip ir apkiautėliai plebėjai,
Turėtų pasakyti: „Ačiū jums,
Dievai, kad Romai davėt tokį karį!“
Bet tu į šitą puotą atvykai
Jau prisisotinęs.

Su savo kariuomene grįžta Titas
Larcijus, persekiojęs priešą.

LARCIJUS

O, mano vade,
Štai karo žirgas, mes — tik jo gūnia.
Jei matęs būtumei...

MARCIJUS

Nutilk, maldauju!
Net pagyrimai motinos, kuri
Kelt į padanges sūnų turi teisę.

Mane užgauna. Aš tepadariau
Tai, ką galėjau, ką ir jūs padarėt,
Tarnaudami tėvynei kaip ir aš.
Kiekvienas, kas jėgų nesigailėjo,
Mane pranoko.

KOMINIJUS

Tu neprivalai
Būt savo nuopelnų grabu. Lai Roma
Sužino apie žygdarbius tavus,
Kuriuos nuslėpti, bailiai nutylėt,
Jų šlovę nežinioj palaidot — būtų
Blogiau, nei išdavimas ar vagystė.
Todėl prašau tave, priimki tai,
Ką noriu aš kareiviams mūsų tarti,
Ne kaip tau skirtą atpildą, o kaip
Tikros vertės tavos pripažinimą.

MARCIJUS

Aš sužeistas. Neskaudinkim žaizdų,
Iš naujo jas minėdami.

KOMINIJUS

Tačiau
Kitaip į jas nedėkingumo pūliai
Greit įsimes, ir nieks, išskyrus mirtį,
Jų nepagydyt. Iš visų eiklių
Žirgų, kurių mes paėmėm nemaža,
Ir turtų, mūsų bei mieste laimėtų,
Dešimtą dalį atiduodam tau,
Jos neįjungdami į bendrą grobio
Paskirstymą. Tad rinkis, kas patinka.

MARCIJUS

Dėkoju, vade. Bet mana širdis
Už tai, ką nuveikiau kalaviju,

Atlyginimo jokio sau netrokšta.
Aš noriu gauti tiek, kiek ir kiti
Dalyviai šių grumtynių.

Pratisas trimito garsas. Visi šaukia:
„Marcijus, Marcijus!“, mėtydami
aukštyn šalmus ir ietis. Kominijus ir
Larcijus stovi be šalmų.

Lai nutyla
Išniekinti trimitai! Jeigu jie
Išvien su būgnais nuolat pataikauja
Kovos lauke, vadinasi, mieste
Gyvena veidmainybė ir apgaulė!
Kas iš to plieno, jei minkštesnis jis,
Negu kad rūmų dykaduonio šilkas?
Kokie iš jo šarvai! Gana. Nejaugi
Todėl, kad aš sau nosies kruvinos
Nespėjau nusiplaut ir panašiai,
Kaip daugel tų nežinomų kovūnų,
Nudūriau porą suskių nelaimingų,
Jūs garbinat mane šukšmais besaikiais,
Lyg būčiau menkysta, kuris maitinas
Vien pagyrimais, atmieštais melu?

KOMINIJUS

Kuklus tu pernelyg, tu savo šlovei
Perdaug žiaurus ir nedėkingas mums
Už tiesą. Bet labai prašau atleist:
Jei prieš save tu nertėt nesiliausi,
Mes tau sukaustysim rankas tarytum
Pamišėliui, kurs kenkia sau pačiam,
Ir tąsyk pašnekėsime ramiai.
Tegu tad būna žinoma pasauliui,
Kaip žinoma čia mums, jog karo šio
Vainikas Kajui Marcijui priklauso,
Ir aš nūnai ristūną savo šaunų,

Pažįstamą mūs vyrams, pagarbiai
Su apranga visa jam atiduodu.
Be to, tegu nuo šios dienos už tai,
Kas nuveikta yra prie Koriolų,
Pelnytai Kajus Marcijus vadinas
Koriolanas! Jūs klyksmu džiugiu
Pritarkite vieningai šitam vardui,
Kurį šlovė telydi!

Trimitų ir būgnų garsai

VISI

Mūs Kajus Marcijus koriolanas!

KORIOLANAS

Einu bent veido nusipraust, tuomet
Pasižiūrėsiu, ar neišraudau...
Na ką gi, aš dėkoju.

Kominijui

Toku žirgu

Mielai pajodinėsiu, o šį vardą
Garbingąjį nešiosiu visados
Kaip savo šalmo skiauterę — aukštai

KOMINIJUS

Eime į palapinę. Parašysim
Į Romą apie pergalę pasiektą
Ir pasilsėsime po to bent kiek.
Grįžk, Titai Larcijau, į Koriolus
Ir siųski Romon jųjų atstovus,
Idant galėtume pradėt derybas,
Naudingas abipusiškai.

LARCIJUS

Klausau.

KORIOLANAS

Dievai, atrodo, šaipos iš manęs.
Aš, dovanas karališkas atstūmęs,
Nenoromis turiu į vadą kreiptis
Su prašymu.

KOMINIJUS

Iš anksto sutinku.
Ko trokšti?

KORIOLANAS

Korioluose kadais
Nakvojau aš pas vieną geraširdį
Vargdienį. Jis pateko į nelaisvę;
Aš jį mačiau, jisai man šaukė, bet
Aufidijų ūmai aš pastebėjau —
Ir gailestį užsmaugė įniršimas.
Meldžiu tave: duok laisvę bėdžiui tam.

KOMINIJUS

Koks geras prašymas! Jei tas žmogelis
Žudikas būtų manojo sūnaus,
Vis viena taptų laisvas jis kaip vėjas.
Paleisk jį, Titai.

LARCIJUS

Kuo jisai vardu?

KORIOLANAS

Jupiteriu prisiekiu, pamiršau,
Per nuovargį man atmintis aptemo...
Gal turit vyno?

KOMINIJUS

Einam palapinėn.
Krauju apkrešęs tavo veidas. Laikas
Tave sutvarstyti. Na, greičiau.

Visi išeina

Ⅹ SCENA

Volskų stovykla.
Trimitų ir ragų garsai. Įeina Aufi-
dijus, visas kruvinas, lydimas ke-
lių kareivių.

AUFIDIJUS

Mūs miestas paimtas.

PIRMAS KARYS

Bet sąlygos palankios gali jį
Grąžinti.

AUFIDIJUS

Aš norėčiau būt romėnu,
Jei negaliu būt tuo, kuo aš esu
Kaip volskas. Sąlygos! Bet kokios gi
Ten sąlygos, kada tu nugalėtas!
Aš, Marcijau, su tavimi kovojau
Penkis kartus — ir sumuštas buvau
Kiekvienąsyk, ir sumuštas vėl būsiu,
Nors mudu kautumės tiek pat dažnai,
Kaip valgom. Stichijom visom prisiekiu,
Kai susitiksim vėl akis į akį,
Ar aš nudėsiu jį, ar jis mane.
Pavydas *mano senąjį orumą*
Prarado. Aš tikėjau jį kaip lygus
Garbingose grumtynėse parblokšt,
Tačiau dabar aš viskam pasiryžęs:
Jėga arba klasta — priveiksiu jį.

PIRMAS KARYS

Tai tikras velnias!

AUFIDIJUS

Velniškai drąsus,
Bet ne toksai gudrus. Narsybė mano
Per jį gėdingai sutepta ir bodis

Pati savęs. Vis vien kaip jį užklupčiau —
Ar sergantį, ar miegantį, ar nuogą,
Vis viena, kur jis būtų — ar šventovėj,
Ar Kapitoly, ar prie aukurų,
Tuomet, kai atnašavimo malda
Pritildo mūsų įtūžį,— jokie
Įstatymai ir papročiai supuvę
Nepersvers neapykantos manosios!
Jei savo brolio priegloboj, namie,
Sutikčiau Marcijų,— tai net ir čia,
Įstatymus pamiršęs svetingumo,
Panerčiau ranką jo širdin giliai.
Į miestą eikit ir išsiteiraukit,
Kaip laikosi mūsiškiai, ką jie siunčia
Kaip įkaitus į Romą.

PIRMAS KARYS

Kurgi tu?

AUFIDIJUS

Į kiparisų gojų (nuo malūnų
Piečiau truputį). Laukia ten manęs.
Praneškite greit, kas naujo, kad žinočiau,
Kaip man rikiuoti reikalus.

PIRMAS KARYS

Klausau.

Visi išeina

ANTRAS VEIKSMAS

I SCENA

Aikštė Romoje.
Įeina Menenijus su dviem liaudies
tribūnais — Sicinijum ir Brutu.

MENENIJUS

Girdėjau iš auguro, kad į vakarą turėsime naujienų.

BRUTAS

Gerų ar blogų?

MENENIJUS

Ne tokių, apie kokias svajoja liaudis: jinai juk Marcijaus
nemėgsta.

SICINIJUS

Žvėris, ir tas atskiria draugą nuo priešo.

MENENIJUS

O ką, sakyk tu man, mėgsta vilkas?

SICINIJUS

Ėriuką.

MENENIJUS

Taigi. Ir taikstosi jį suėsti: lygiai taip, kaip tie alkani ple-
bėjai — kilnųjį Marcijų.

BRUTAS

Tikras ėriukas, tik bliauja it meška.

MENENIJUS

Jisai išties mešką, bet gyvena lyg ėriukas. Abu jūs žmonės jau senyvi, tad atsakykit man į vieną klausimą.

ABU TRIBŪNAI

Prašom.

MENENIJUS

Ar iš visų ydų, kurių jūs abu esat pertekę, Marcijus turi bent vieną?

BRUTAS

Jis turi jų ne vieną, o tiek, kad per kaupus verčiasi.

SICINIJUS

Ypač pasipūtimo jam netrūksta.

BRUTAS

Jisai toks pagyrūnas, jog visos kitos kliaudos — tik juokas.

MENENIJUS

Labai keista. O ar patys jūs žinot, už ką judu mieste peikia tie, kur aukščiau stovi, tokie, kaip mes? Ar žinot?

ABU TRIBŪNAI

Už ką gi mus peikia?

MENENIJUS

Judu čia apie pasipūtimą šnekejot... Ar nesupyksite?

ABU TRIBŪNAI

Ne, ne, kalbėk.

MENENIJUS

Pagaliau, kad ir pyktelėsit, tai didelio čia daikto! Nuo menkiausio nieko kaip mat išdulka kone visa jūsų kantrybė. Tad galite atleisti vadeles ir širsti, kiek tik širdis geidžia, jeigu jau jums tai sudaro tokį malonumą. Vadinas, jūs kaltinate Marcijų išpuikimu?

BRUTAS

Ir ne mes vieni.

MENENIJUS

Žinau, vieni jūs ne kažin ko verti. Užtat pagalbininkų turite per akis,— kam gi jums patiems tuščiai skeryčioti? Protelis jūsų — kaip mažo vaiko, ir kalnų su juo nenuversi. Pasi-pūtes! Išpuikęs! O ne pro šalį būtų jums dirstelėt į save ir pasidomėt bent kiek savo dvasine fizionomija! Tikrai būtų jums ne pro šalį!

BRUTAS

Ką gi mums tai duotų?

MENENIJUS

O tai, kad jūs išvystumėte porą netikusią, įžūlią, karštakošių, užrietusią nosį tribūnpalaikių, kitaip tariant, žioplų, kokių Romoje reta.

SICINIJUS

Tave, Menenijau, mes irgi pažįstam neblogai.

MENENIJUS

Kas gi manęs nepažįsta kaip linksimų plaučių patricijaus, kuris neatsisako nuo karšto vynelio, tik kad nebūtų jame Tiberio vandens nė lašo! Kalbama, kad aš pernelyg nuolaidus bet kokiam prašymui, kad dėl mažiausio nieko degte užsidegu it pintis ir kad nakties paskuigalis man mielesnis už ryt-

mečio veidą. Ką aš galvoju, tai ir iškloju, ir visas apmaudas man bemat išsidūksta. Jeigu, susitikus tokius du valstybės vyrus, kaip jūs (atrodote anaip tol ne Likurgai!), man koku daros nuo jūsų peršamo gėralo — aš raukaus nesidrovėdamas. Negaliu pripažinti, kad jūsų malonybės bylojate kaip išminčiai, jei mažne iš kiekvieno jūsų žodžio kyšo asilo ausys. Kai kiti vadina jus oriais ir pagarbiais vyrais, aš, sukandęs dantis, tyliau, bet, kai atsiranda tokių, kurie sako, kad gerumas spindi jūsų veiduos, — čia jau begėdiškas melas! Visa tat jūs, be abejo, išskaitėte manojo mikrokosmo žemėlapy, bet argi iš to išplaukia, kad jūs mane pusėtinaai pažįstat? Kokių gi dėmelių aptiko jūsų žabalas išvalgumas mano personoje, kad jau tariatės taip perpratę mane?

BRUTAS

Kalbėk nekalbėjęs, o mes tave pažįstam kaip nuluptą.

MENENIJUS

Nepažįstate jūs nei manęs, nei savęs, nei aplamai nieko. Visokie driskiai prieš jus keliaklupsčiauja ir žemai lenkia galvą, o tai kutena jūsų savimeilę. Visą priešpietę jūs išsijuosę svarstote bylą tarp apelsinų pardavėjos ir smuklininko ir dar kitai dienai atidedat ginčą, kurs nevertas nė surūdijusio skatiko. O jei, ko gero, beklausant šalių, suima jums diegliai pilvą, veidai jūsų persikreipia lyg tiems komediantams, kantrybės tuoj nebelieka nė kvapo, jūs baubiate, kad duotų greičiau naktipuodį, ir dievo valiai metate bylą, dar labiau supainiotą, negu prieš pradedant ją svarstyti. Beje, išradote puikų būdą, kaip sutaikinti ginčininkus: išvadinat abu šunsnukiais — ir šventa! Stebėtina jūs pora!

BRUTAS

Eik jau, eik! Nieks neabejoja, kad moki kur kas geriau pliaukšt liežuviu už stalo, negu prireikus rimtai paposėdžiaut Kapitolyje.

MENENIJUS

Net mūsų šventikai taptų juokdariais, susidurdami vis su tokiais komiškais puskvailiais, kaip judu. Mataškuot barzdom jum sekasi kur kas labiau, negu protingas kalbas kalbėti, nors, antra vertus, paskutinio siuvėjapalaikio pagalviūkštė ar nešulinis asilo balnas būtų perdaug garbingas kapas panašioms barzdoms. O jūs sapaliojate apie Marcijaus išpuikimą! Iš teisybės jisai juk daug vertesnis už visus (pradedant nuo Deukaliono) jūsų protėvius, iš kurių geriausi buvo seni, kelintos kartos budeliai. Linkiu jūsų malonybėms gražaus vakarol Per ilgi šnekalai su plebėjų bandos ganytojais gali dar užteršt man smegenis. Taigi drįstu su jumis atsisveikinti.

Brutas ir Sicinijus pasitraukia į šalį.
Įeina Volumnija, Virgilija ir Valerija.

Kas jums yra, puikiosios mano damos, skaistesnės už patį dangaus mėnulį, nužengusį žemėn? Kurlink nukreipti jūsų įdėmūs žvilgsniai?

VOLUMNIJA

Garbusis Menenijau, mano sūnus Marcijus paržygiuoja Romon. Vardan Junonės, negaišink mūsų.

MENENIJUS

Kaip! Marcijus pargrįžta?

VOLUMNIJA

Taip, brangusis Menenijau, ir su dideliu triumfu.

MENENIJUS

Gaudyk, Jupiteri, mano kepurę,— aš dėkoju tau. O! Nejaugi Marcijus iš tiesų grįžta namo?

VIRGILIJA ir VALERIJA

Taip, tikrai.

VOLUMNIJA

Žiūrėk, štai jo laiškas man; jis atsiuntė ir senatui, ir žmonai, parėjęs tikriausiai rasi ir tu.

MENENIJUS

Šiandien visi mano namai apsivers kūlvartom! Man laiškas?

VIRGILIJA

Tau, tau, aš mačiau jį savo akimis.

MENENIJUS

Man laiškas! Jis įpūs man sveikatos mažiausiai septynetui metelių, ir aš savo gydovui nušluostysiu nosį. Palygint su šitokiais vaistais visos Galeno išmonės — tik šundaktario skiedalas ar (geriausiu atveju!) kumelinė mikstūra. Marcijus nesužeistas? Negavęs žaizdų, jisai, būdavo, niekad negrįžta namo.

VIRGILIJA

Ne, ne, ne!

VOLUMNIJA

Kaipgi, jis sužeistas, ir aš dėkoju už tai dievams.

MENENIJUS

Aš irgi, jeigu žaizdos ne per daug sunkios. Beje, jos pritinka Marcijui. Vadinas, pergalė — jo kišeniui?

VOLUMNIJA

Teisingiau, Menenijau, ant jo kaktos. Trečią sykį parvyksta jisai su ažuolo vainiku.

MENENIJUS

Smarkiai jis, matyt, prigriebė Aufidijų!

VOLUMNIJA

Titas Larcijus rašo, kad juodu susirėmė vienas prieš vieną, bet Aufidijus paspruko.

MENENIJUS

Ir gerai, kad nesispyriojo, dievaži, nes būtų taip nusiaufindęs, jog aš nė už visas Koriolų aukso skrynias nenorėčiau jo vietoje atsidurti. O senatui apie tai pranešta?

VOLUMNIJA

Virgilijai ir Valerijai

Eime, mano mielos. Taip, taip. Senatui apie viską raštu pranešė karvedys Kominijus: anot jo, mano sūnui ištisai tenka šlovė to žygio, prieš kurį blėsta ankstesnieji.

VALERIJA

Išties, apie jį pasakoja stebuklus.

MENENIJUS

Stebuklus? Kaip mane gyvą matote, kas nors panašaus veikiausiai bus nutikę.

VIRGILIJA

Dievai tepaliudija, kad šitaip tikrai buvo.

VOLUMNIJA

Kas gali tikrumu abejoti?

MENENIJUS

Tikrumu? Prisiekiu jums, kad buvo ne kitaip. Kurgi jis sužeistas? (Tribūnams). Sveiki, meldžiamieji. Marcijus grįžta Romon; jis turi šiandien pagrindą dar labiau pasikelti į puikybę. (Volumnijai). Kurgi sužeistas tavo vyras?

VOLUMNIJA

Petin ir kairėn rankon. Su tokiais randais nebus gėda pasirodyt žmonėms, siekiant konsulo krėslo. Atmušdamas Tarkvinijaus antpuolį, jis gavo septynias žaizdas.

MENENIJUS

Vieną — į sprandą, dvi — į šlaunį,— viso labo, regis, devynias.

VOLUMNIJA

Jau ir prieš tą žygį turėjo jis dvidešimt penkias žaizdas.

MENENIJUS

Išeina, kad dabar jų dvidešimt septynios, ir kiekviena — gyvas kapas priešui.

Šauksmai ir trimitų garsai

Girdite? Trimitai!

VOLUMNIJA

Tai siunčia žinią Marcijus, kurį
Sutinka džiaugsmas, ašaros palydi.
Mirties dvasia — jo rankoje kietoj:
Pakilo ji — ir priešas krinta tuoj.

Trimitai.

Ieina Kominijus ir Titas Larcijus;
tarp jų Koriolanas su ažuolo vainiku;
paskui juos karvedžiai, kareiviai, skelbikas.

SKELBIKAS

Žinoki, Roma: Marcijus pats vienas
Kovojo Korioluose ir pelnė
Su šlove — prie dviejų pirmų vardų

Dar priedo trečiąjį — Koriolanas:
Tad sveikiname Romoje tave,
Garsus Koriolanai!

Trimitai

VISI

Sveikas, Romon
Atvykęs, o garsus Koriolanai!

KORIOLANAS

Gana, prašau jus. Nejauku klausyt...

KOMINIJUS

Štai tavo motina.

KORIOLANAS

O, aš žinau,
Kieno dėka dievai man laimę davė.

Klaupiasi

VOLUMNIJA

Kary šaunusis mano, atsikelk!
Mielasis Marcijau, taurusis Kajau,
Už savo žygdarbius pelnytai gavęs
Ką tik garbingą vardą... Kaip jį ten?..
Koriolano,— regis, taip. O, tu pažvelk
Į savo žmoną!

KORIOLANAS

Labą dieną, mano
Tyliausioji! Triumfą savo vyro
Pasitinki tu ašarom,— vadinas,
Tu juoktumeis, jei grįžčiau aš karste!..
Vien Koriolų našlės šiandien verkia,
Vien motinos, netekusios sūnų.

MENENIJUS

Tegu tave dievai apvainikuoja!

KORIOLANAS

Tu dar kruti?

Valerijai

Atleisk, brangioji ponia.

VOLUMNIJA

Į ką man kreiptis, nežinau. Sveiki!
Namo sugrižęs, sveikas, karvedy!
Sveiki visi.

MENENIJUS

Šimtų šimtai jums sveikinimų! Verkti
Ir juoktis aš norėčiau... Ir sunku,
Ir lengva man tuo pat metu. Sveiki!
Tuos, kur, tave išvydę, nesidžiaugia,
Tegu nutrenkia prakeiksmas! Jus tris
Turėtų kelti Roma į padangę,
Nors atsiras, deja, pas mus rambių
Stuobrių laukinių, prie kurių nelimpa
Tokie skiepai, kaip jūsų. Tuščia jųjų!
Sveiki, kariūnai! Kas nežino to:
Kvailiai kvailioja, dilgė lieka dilgė.

KOMINIJUS

Kaip visada, jisai yra teišus.

KORIOLANAS

Menenijus — Menenijus visur.

SKELBIKAS

Pirmyn! Iš kelio!

KORIOLANAS

Volumnijai ir Virgilijai

Duokite rankas.

Prieš žengdamas ūksmėn savos buveinės,
Apeisiu aš patricijus garbingus,
Kurie ne vien tik sveikino mane,
Bet ir visaip godojo.

VOLUMNIJA

Tai, ko troškau,

Kas magino ilgai vaizduotę mano,
Tikrove tapo pagaliau. Beliko
Vienintelis troškimas man, kurį,
Be abejo, išpildys mūsų Roma.

KORIOLANAS

Ne, motina, geriau tarnauti jai,
Kaip išmanai tu pats, negu valdyti,
Kaip nori to kiti.

KOMINIJUS

Į Kapitolį!

Trimitų ir ragų garsai.
Iškilminga eisena lėtu žingsniu pa-
sitraukia. Brutus ir Sicinijus išeina
į priekį.

BRUTAS

Visų liežuviai apie jį tik mala;
Pro akinių stiklus vyzdžiai apžlibę
Į jį teįsispitrinę, tik juo
Patarška auklė kliedi ištisai,
Lopšy pamiršus klykiantį mažylį;
Ant kaklo suodino paskubomis
Dalliausią savo skurį užsimetus,

Suskretėlė virėja kuo aukščiau
Pasilypėti taikstos. Ant palangių,
Suolų, būdų — visur veidai, veidai...
Užsirabzdino žmonės ant stogų,
Kiti raitom ant kraigo įsitaisė,
Ir ieško jo godžiu žvilgsniu kiekvienas.
Šventikai užsidarėliai — ir tie,
Pro margą minią sprausdamiesi, pūkščia
Ir stengias prasibrauti priešakin.
Net skraistėm apsisupusios matronos
Atskleidžia Febo bučiniams kaitriems
Švelnuiosius savo skruostus, kur su rožėm
Kovoja sniegas. Gatvėse tokia
Baisi spūstis, nelyginant koks dievas,
Globojantis gal Marcijų slaptai,
Į šitą žmogų būtų įsigavęs
Ir žavesį jam davęs stebuklingą.

SICINIJUS

Jisai kaip mat bus konsulas, prisiekiu.

BRUTAS

Tada mūs įgaliojimai visi
Turės eit gult.

SICINIJUS

Bet, ir valdžion įkopęs,
Toks pat jisai besaikis pasiliks,
Neišlaikys orumo ir praras,
Ką pelnė pradžioje.

BRUTAS

Ir tai paguoda!

SICINIJUS

Būk tikras, liaudis, su kuria mes einam,
Tiktai ir laukia patogios dingsties
Pamiršti jo triumfą šiandieninį

Ir prisimint pagiežą savo seną,
Kurį jo išpuikimas būtinai
Prižadins.

BRUTAS

Jis, man girdint, dievagojos,
Kad, jeigu būti konsulu norės,
Tai kojos jis nekels į turgaus aikštę,
Nušiurusio drabužio nesivilks
Kaip dvasios nusižeminimo ženklo
Ir, sekdamas kitais, nerodys miniai
Žaizdų, kuriom užsikariaut galėtų
Jos pritarimą smirdanti.

SICINIJUS

Gražu!

Be to, dar tvirtino, jog konsulystės
Jis nepriims, kol jo nepaprašys
Didikai ir kilmingieji.

SICINIJUS

Linkiu

Jam savo pažadą greičiau tesėti.

BRUTAS

Tikrų tikriausiai šitaip ir įvyks.

SICINIJUS

Čia bus jo pražūtis, kurios mes trokštam.

BRUTAS

Arba nuversim jį, ar krisim patys.
Tad liaudžiai turime galvon įkalt,
Kad visuomet jos nekenė jisai,
Kad, jeigu įmanytų, ją paverstų
Užguitu asilu, atimtų laisvę

Ir jos gynėjams užkamšytų burnas,
Tamsių plebėjų protą bei jausmus
Laikydamas ne aukštesniais, kaip tu
Kupranugarių kariškų, kurie
Tam šeriami, kad nešulius tampytų,
Ir žiauriai mušami, kai griūva žemėn.

SICINIJUS

Reikės gudriai įpūsti jiems tatai,
Kai Marcijaus įbingusi puikybė
Sudilgins jų širdis (o, man regis,
Ilgai to laukt neteks); jį ant plebėjų
Užsiundyti kur kas yra lengviau,
Nei šunį ant avių. Lyg žabų šūsniš
Tuoju liaudis plykstels — ir jo šlovę dūmais
Užtemdys amžinai.

Įeina žygūnas

BRUTAS

Kas atsitiko?

ŽYGŪNAS

Jus kviečia Kapitolin. Eina gandas,
Kad Marcijus bus konsulu. Mačiau,
Kaip grūdasi kurti, regėt ištroškę,
O neregiai — ištroškę jį girdėt;
Matronos savo pirštines jam meta,
Merginos, moteriškės — skareles;
Patricijai su pagarba jam lenkias
Lyg statulai Jupiterio paties,
Ir šūksnių šimtabalsį griausmą lydi
Kepurių nepaliaujamas lietus.
Nesu dar matęs nieko panašaus.

BRUTAS

Į Kapitolį! Lai kol kas mums akys
Ir ausys patarnauja, bet ateis
Filė ir širdžiai.

SICINIJUS

Aš — su tavimi.

Abu išeina

II SCENA

Ten pat. Kapitolis.
Įeina du patarnautojai su pasėstais.

PIRMAS PATARNAUTOJAS

Greičiau, greičiau, jie tuoj bus čia. Kiek žmonių siekia konsulo vietos?

ANTRAS PATARNAUTOJAS

Girdėjau, kad trys. Bet visi yra įsitikinę, jog laimės Koriolanas.

PIRMAS PATARNAUTOJAS

Jisai — šaunus vyrukas, bet tik veļnioniškai pasipūtęs ir nemėgsta prastų žmonių.

ANTRAS PATARNAUTOJAS

Liaukis! Kiek jau didžiūnų šunuodegavo liaudžiai, o ta vis tiek jų nepamilo, ir vėlgi — kitus mylėjo nežinia už ką. Atseit, jei liaudis myli žmogų be jokio pagrindo, tai gali jo be priežasties ir nekęsti. Koriolanas puikiai viską supranta, neskuba sau galvos, ar liaudis jį myli ar jo nekenčia, ir kaip kilnus, kaip tiesmukas žmogus to nė neslepia.

PIRMAS PATARNAUTOJAS

Jeigu jam nerūpėtų, ar liaudis myli jį ar ne, jisai stovėtų sau nuošaliai, nedarydamas jai nei gero, nei blogo. O Koriolanas stengiasi truks pliš užsitraukti prastų žmonių neapykantą ir nerias tiesiog iš kailio, kad tik kaip nors galėtų parodyti, koksai jis yra jų priešas. Betgi tyčiom kurstyti liaudies apmaudą ir pyktį nė kiek nėra geriau, kaip pataikauti tiems, kurie tave niekina, matydami, kad jų meilė tau reikalinga.

ANTRAS PATARNAUTOJAS

Jis šauniai pasidarbavo tėvynei. O juk taip aukštai iškilti jam buvo šimtąsyk sunkiau, nei tokiam, kuris tik visaip meilikavo, labinosi ir linkčiojo trilinkas liaudžiai, bet savo darbais nenusipelnė jos prielankumo ir pagarbos. Kas kita Koriolano šlovė! Ji kiekvienam akyse stovi, jo žygiai gyvi kiekvieno širdy, ir apeiti juos tylom ar jų nepripažinti būtų baisiausias nedėkingumas. Blogai apie jį šnekėti gali nebent paskutinis nedorėlis ar melagis, kurį bet kas pasmerktų ir sugėdintų už tokias kalbas.

PIRMAS PATARNAUTOJAS

Tiek to, palikim jį ramybėj. Jis puikus vyras. Va jie ateina, pasitrauk iš kelio!..

Trimitai.

Įeina Koriolanas. Menenijus, konsulas Kominijus, jų priešaky — liktoriai; paskui — liaudies tribūnai Sicinijus ir Brutus, kurie užima savo vietas. Koriolanas stovi.

MENENIJUS

Dabar, kada su volskais baigta jau
Ir Titą Larcijų yra nuspręsta
Atgal namo atšaukti, lieka dar,
Vėl susirinkus, apsvarstyti štai ką:

Kaip mes privalom atmokėti tam,
Kurs dėl tėvynės kovėsi taip narsiai.
Todėl, didžiai godojami tėvai
Senatoriai, meldžiu leidimo jūsų:
Lai konsulas bei didis karo vadas
Papasakoja esantiems čionai
Bent mažą dalį tų šlovingų žygių,
Kur Kajus Marcijus Koriolanas
Atliko. Jis — tarp mūsų, ir mes turim
Jį deramai pagerbt ir padėkot.

PIRMAS SENATORIUS

Kominijau, kalbėk ir nesibaimink,
Kad tavo žodžių nusibos klausyt;
Įrodyk, jog ne gero noro mums,
O išgalių veikiau valstybei trūksta
Jam atsilygint.

Tribūnams

Liaudies išrinktieji,
Maloniai jūsų dėmesio prašau,
Idant prieš žmones paprastus paskui
Paremtumėt karštai sprendimą mūsų.

SICINIJUS

Tesiekdami vien sandoros bendros,
Sutinkame pagerbti nuoširdžiai
Tą, kam paskirtas šis susirinkimas.

BRUTAS

Bet būtų mums drąsiau ir maloniau,
Jei pats jisai išminktų liaudį vertint
Aukščiau, negu kad vertino lig šiol.

MENENIJUS

Ne vietoje, ne vietoj šnekos tokios!
Geriau tu patylėtum. Na, klausysi
Kominijaus?

BRUTAS

Su mielu noru, bet
Labiau man tiko perspėt jį, nei tau —
Man priekaištaut.

MENENIJUS

Jis tavo liaudį myli,
Bet lovoje vienoj su ja miegoti
Nenori. Na, Kominijau, kalbėk.

Koriolanas taikstosi išeiti.

Ne, pasilik.

PIRMAS SENATORIUS

Koriolanai, sėskis.
Klausyt, kaip kelia žygdarbius tavus,
Ne gėda.

KORIOLANAS

Dovanokit. Prasmingiau
Man būtų gydyti žaizdas iš naujo,
Negu domėtis, kaip aš jas gavau.

BRUTAS

Tikiuosi, kad tave ne mano žodžiai
Išgąsdino?

KORIOLANAS

Ne, ne, nors gan dažnai,
Smūgius atlaikęs, bėgau aš nuo žodžių.
Tu nepataikavai man — ir todėl
Neįžeidei manęs. O tavo liaudį
Aš myliu tiek, kiek to jinaį verta.

MENENIJUS

Prisėsk.

KORIOLANAS

Verčiau, kovos trimitams gaudžiant,
Saulėkaltoj, kasydamasis galvą,
Sėdėsiu aš, negu, rankas sudėjęs,
Klausysiuosi, kaip kitas pučia mano
Niekingus darbus.

Išeina

MENENIJUS

Liaudies išrinktieji,
Kuo gali šitas vyras įsiteikt
Nuskarėlių jūsiškių skruzdėlynui,
(Kur tūkstančiui gal vienas padorus),
Jei kūno dėl garbės jis nesigaili,
Bet apie ją išgirst savom ausim
Taip drovisi? Kominijau, pradėki.

KOMINIJUS

Per silpnas mano balsas atvaizduot
Koriolano žygdarbius. Narsybė,
Kaip sakoma, labiausiai puošia vyrą,
Ir, jeigu tai tiesa,— nėra lygaus
Pasauly tam, apie kurį kalbu aš.
Turėdamas šešiolika tik metų,
Kautynėse jis pralenkė visus,
Kada Tarkvinijus prieš Romą ėjo.
Garsus kariūnas, tuometinis mūsų
Diktatorius, stebėjo, kaip jisai,
Bebarzdis tarsi Amazonė, vijo
Šeriuotus priešus; nuo mirtinio smūgio
Jisai užstojo parblokštą romėną
Ir konsulo akivaizdoj nudėjo
Tris puolikus. Po atkaklios kovos
Jis patį net Tarkvinijų parklupdė.
Tą dieną, kai dar moterį vaidint
Galėjo scenoj,— ažuolo vainiką

Laimėjo šitas didvyris — ir taip
Šokte lyg peršoko iš jaunumės
Į brandų amžių, augdamas it jūra,
Ir septyniolikoj rimtų grumtynių
Užtemdydamas bendražygių šlovę.
Kaip jis pasižymėjo neseniai
Prie Koriolų ir mieste pačiam,
Deja, man žodžių trūksta apsaityti.
Jis bėgančius sustabdė ir bailiams
Valdingu savo pavyzdžiu padėjo
Paversti siaubą žaidimu. Kaip nendrės
Prieš laivą, burių nešamą, kad linksta,
Taip krito žmonės nuo jo kardo kirčių,
Lyg uždedančių antspaudą mirties.
Krauju pasruvęs nuo galvos lig kojų
Ir lydimas dejavimų duslių,
Jis kelią skynė sau, kol išibrovė
Vidun pats vienas pro vartus grėsmingus,
Lemties žyme paženklindamas juos;
Paskiau atgal — be niekieno pagalbos —
Prasiveržė ir, gavęs paspirties,
Tarytum kometa į miestą puolė.
Jo rankose jau viskas. Bet, ūmai
Budria ausim pagavęs mūsų gausmą,
Jisai, nauju drąsos pakilimu
Užmušęs kūno nuovargį, vėl skuba
Karan ir, visas kruvinas, pirmyn
Žengte vėl žengia per žmonių gyvybes,
Lyg būtų tai jo grobis begalinis;
Ir šitaip, nė akimirksniui trumpam
Neleisdamas sau atsikvėpt, jis grumias,
Kol atitenka mums kautynių laukas
Ir miestas.

MENENIJUS

Tikras karžygys!

PIRMAS SENATORIUS

Jis vertas
Garbės, kurią jam žadame suteikt.

KOMINIJUS

Po to jisai gausingą mūs laimikį
Su panieka atstūmė tartum šiukšlę,
Sau kokio turto geisdamas mažiau,
Negu kad elgeta galėtų duoti,
Ir įsitikinęs, kad jo darbai —
Gražiausias atpildas už tai, dėl ko
Kasdien pasiaukot jis pasiruošęs.

MENENIJUS

Koksai kilnus! Pašaukite jį čia.

PIRMAS SENATORIUS

Pakvieskite Koriolaną.

PATARNAUTOJAS

Štai jis.

Įeina Koriolanas

MENENIJUS

Senato sprendimu, Koriolantai,
Tu — konsulas.

KORIOLANAS

Ir kardu, ir gyvybe
Aš jums tarnauju.

MENENIJUS

O dabar patsai
Turi į liaudį kreiptis.

KORIOLANAS

Malonėkit

Man leisti šitą paprotį aplenkt.
Aš nemokėsiu pusnuogis prieš minią
Stovėt ir, rodydamas jai žaizdas, -
Maldauti už mane balsuot. Prašau
Nuo ceremonijos tokios palaisvint.

SICINIJUS

Pareikšti savo valią — liaudies teisė,
Ir nė per nago juodymą nuo to
Ji nesitrauks.

MENENIJUS

Klausyk, kam erzint žmones?
Daryk, kaip darė pirmataikai tavo,
Ir papročiui senam neprieštarauk.

KORIOLANAS

Parausiu bevaidindamas... Geriau
Kitiems to nematyti.

BRUTAS

Siciniui

Tu girdi?

KORIOLANAS

Prieš minią liaupsinti save — „Žiūrėkit,
Žiūrėkit, ką aš padariau!“ — pirštu
Badyti į užgijusius rumbus
(Užuot juos slėpus nuo visų), tarytum
Aš būčiau geidęs savo žaizdomis
Įgyt jų prielankumą.

MENENIJUS

Nesispyriok.

Tribūnai, mes jums pavedame liaudžiai
Paskelbti, ką nusprendėme. Šlovė
Tau, konsule kilnūs, būk laimingas!

SENATORIAI

Šlovės ir laimės tau, Koriolanai!

Trimitai.

Išeina visi, išskyrus Sicinijų ir Brutą.

BRUTAS

Va kaip su liaudim elgtis mano jis!

SICINIJUS

Kad tik jį žmonės perprastų greičiau!
To, ką jis niekia, teks dar jam prašyti,
Nes kas gi kitas duoti tai galės?

BRUTAS

Į turgaus aikštę eikime dabar
Ir susirinkusiems praneškim viską.

Išeina

III SCENA

Ten pat. Forumas.

Ieina septyni aštuoni miestiečiai.

PIRMAS MIESTIETIS

Aiškūs daiktas, jeigu jis paprašys mūsų balsų, negi mes
atsisakysim.

ANTRAS MIESTIETIS

Kaip norėsim, taip ir padarysim.

TREČIAS MIESTIETIS

Viskas priklauso nuo to, kokia bus mūsų valia, tikrai didelis klausimas, ar mes turėsime valios šitą savo valią pareikšti. Kai, bepasakodamas apie savo žygius, jisai pradės rodyti mums gautas žalždas, prie jų bemat lipte prilips mūsų liežuviai, ir mes patys imsime už jas kalbėti. Tad jeigu jau jis mums išklos savo kilnius žygdarbius, iš mūsų pusės bus nekilnu jų nepripažinti. Nėr didesnio siaubo, kaip nedėkingumas, ir nedėkinga minia — tikras siaubas, vadinasi, mes, būdami nedėkingi, pasidarysim irgi siaubūnais.

PIRMAS MIESTIETIS

Mus jau ir taip dėl kiekvieno niekniekio ne ką gražiau pravardžiuoja. Kai andai dėl duonos kąsnio pakėlėme maištą, jis nepasidrovėjo mus tūkstantgalve minia išvadinti.

TREČIAS MIESTIETIS

Daug kas taip mus vadino: ne dėl to, kad vieno galva — ruda, antro — juoda, trečio — širma, o ketvirto — plika, o dėl to, kad visų mūsų protai — skirtingo plauko. Dievaži, jeigu jie staiga išsuktų lauk iš vieno kiaušo, tai išsilakstytų kas sau — į vakarus, į rytus, į pietus, į šiaurę — ir, tiesaus kelio beieškodami, atsidurtų pagaliau tame pačiame rate, bet tik įvairiuos taškuos.

ANTRAS MIESTIETIS

Šit kaip! O į kurį šoną, tavo išmanymu, nuskristų mano protas?

TREČIAS MIESTIETIS

Tavąjį ne taip greit išjudinsi — perdaug stipriai jis įkal-
tas tavo kieton makaulėn. Jei vis dėlto jisai ištruks laisvėn,—
tikriausiai lėks į pietus.

ANTRAS MIESTIETIS

Į pietus? Dėl ko gi?

TREČIAS MIESTIETIS

Ten jis beregint ištirps migloje, bet, jeigu net trys ketvirčiai jo išsileis dvokiančiuos garuos, tai likusioji dalis dėl viso pikto parsisirs atgal ir pagelbės tau susirast žmoną.

ANTRAS MIESTIETIS

Niekaip tu neišsiverti be tų savo juokelių. Tiek jau to. Gerai.

TREČIAS MIESTIETIS

Na, ką, apsisprendėte balsuot už jį? Galų gale tai nesvarbu: daugumas ir taip jo pusę laiko O aš pasakysiu jums: jei su žmonėm būtų jis sukalbamesnis, tai puikesnio vyro nė nereik!

Įeina Koriolanas nusižeminimo rūbais ir Menenijus

Va jisai pats ateina nusižeminimo rūbais. Stebėkit jo laikyseną. Ner čia ko mums būriuotis,— eisime po vieną, po du, po tris prie tos vietos, kur jis stovi. Lai jis kiekvieną paprašo skyrium, kad kiekvienam iš mūsų tektų garbė savo paties liežuviu atiduoti jam savo balsą. Ženkit paskui mane, aš jums parodysiu, kaip dera pro jį eiti.

VISI

Teisingai, teisingai.

Miestiečiai išsiskirsto

MENENIJUS

Kam tu spiriesi? Garbingiausi vyrai
Šiam papročiui neprieštaravo niekad.

KORIOLANAS

Ką aš turiu sakyti: „Meldžiamasis,
Prašau tave...” Lai jį perkūnai! Ne,
Liežuvis niekaip man neapsiverčia,

„Žvelk į žaizdas, kurių gavau aš tiek,
Aukodamasis manajai tėvynei,
Kai bėgo tavo broliai kai kurie
Nuo mūsų būgnų dundesio...”

MENENIJUS

Dievai!

Ne apie tai pritinka tau šnekėti.
Tu savo nuopelnus priminki jiems.

KORIOLANAS

Ką? Nuopelnus? Tegu juos kur! Lai žmonės
Mane pamiršta -- lygiai kaip dorybes,
Šventikų mūsų diegiamas tuščiai.

MENENIJUS

Tu viską pagadinsi. Aš einu.
Tave maldauju, pakalbėk kaip dera.

KORIOLANAS

Pirma tenusiprausia ir dantis
Teišsivalo.

Menenijus pasišalina.

Artinasi du.

Įeina du miestiečiai.

Jūs, aišku, žinote, ko aš čia stoviu?

PIRMAS MIESTIETIS

Taip, žinome. Bet vis dėlto, kaip tu čionai atsiradai?

KORIOLANAS

Mane atvedė mano nuopelnai.

ANTRAS MIESTIETIS

Tavo nuopelnai?

KORIOLANAS

Taigi, bet anaip tol ne mano paties valia.

PIRMAS MIESTIETIS

Kaipgi tat! Ne tavo paties valia?

KORIOLANAS

Savo valia aš nebūčiau drįsęs net menkiausio nieko kaulyti iš bėdžiaus.

PIRMAS MIESTIETIS

Nepamiršk, kad jei mes tau ką nors duodam, tai ir patys tikimės iš tavęs kai ko mainais.

KORIOLANAS

Puiku. Tada sakyk: kiek pas jus kainuoja konsulo vieta?

PIRMAS MIESTIETIS

Tiek, kad jos reik gražiai paprašyti.

KORIOLANAS

Gražiai paprašyti? Meldžiu tave, atiduok už mane savo balsą! O tu galėsi pamatyti mano žaizdas, kai liksime vienu du.

Antram miestiečiui

Nepagailėk ir tu man savo balso! Ką į tatai pasakysi?

ANTRAS MIESTIETIS

Balsuosiu už tave, šaunus kary.

KORIOLANAS

Susiderėta! Štai aš ir išsikaulijau porą svarių balsų. Gavau iš jūsų išmaldą. Sudieu.

PIRMAS MIESTIETIS

Kažkaip visa tat keista.

ANTRAS MIESTIETIS

Jei tektų antrąkart... Bet tuščia jo.

Du miestiečiai pasišalina.

Įeina du kiti miestiečiai.

KORIOLANAS

Jeigu jūsų balsai nepriešginiauja tam, kad tapčiau konsulu, — malonėkite juos atiduot už mane. Aš gi apsirengęs, kaip įprasta iš seno.

TREČIAS MIESTIETIS

Tu dorai tarnavai savo tėvynei, bet tas tarnavimas tavo buvo nedoras.

KORIOLANAS

Tai mįslė?

TREČIAS MIESTIETIS

Buvai rykštė jos priešams, bet geras botagas ir jos draugams. Tu niekad nemylėjai paprastų žmonių.

KORIOLANAS

Vadinas, jūs turėtumėt dar labiau mane gerbti už tai, kad esu toks išrankus ir myliu ne bet ką; nors, jei kitos išeities nėra, aš sutinku pameilikauti savo įseserei — liaudžiai, idant ji mane labiau vertintų. Ir jeigu jos išmintybei nesvarbu, kur linksta mano širdis, o rūpi vien, kad jai kuo žemiau nusilenkčiau, — aš išmoksiu batlaižystės meno ir įsigudrinsiu beždžioniaut nė kiek ne prasčiau už tuos, kuriais jūs visi taip žavitės. Taigi prašau jus, išrinkite mane konsulu.

KETVIRTAS MIESTIETIS

Mes tikimės, kad pasidarysi mūsų draugu, ir mielai už tave balsuosime.

TREČIAS MIESTIETIS

Tu juk esi gavęs daug žaizdų, bekovodamas dėl tėvynės.

KORIOLANAS

Jeigu tu apie jas girdėjai, tai ničnieko naujo nesužinosi, jas išvydęs. Didžiai brangindamas jūsų balsus, nebevarginsiu jūsų daugiau.

ABU MIESTIEČIAI

Tegu laimina tave dievai, linkime tau iš visos širdies.

Išeina

KORIOLANAS

O, kaip man nesidžiaugti jų balsais!
Geriau numirt iš bado, negu kaulyt
Sau atpildo, kurį dorai pelnei.
Kodėl čia privalau stovėt apšepęs
Ir įkyrėti kiekvienam praeiviui,
Maldaudamas balsuoti už mane?
Dėl to, kad paprotys toksai? Bet, jeigu
Paklustume visur mes papročiams,
Tai niekas nenupūstų amžių dulkių,
Ir milžiniškas paklydimų kalnas
Palaidotų teisybę. Dėl garbės
Aš juokdarį per jėgą vaidinu!
O gal kitam tat būtų malonu?
Tačiau, pakėlęs kantriai pusę gėdos,
Turiu ištvert, kol baigsis visos bėdos!
Štai dar nauji balsai.

Ieina dar trys miestiečiai

Dėl jūsų vien balsų, vien tik dėl jų
Kovojau, nemiegojau naktimis,
Dėl jųjų aštuoniolikoje mūsų

Prisirinkau du tuzinus žaizdų
Ir nuveikiau nemaž darbų visokių
Dėl jūsų vien balsų! Tad už mane
Balsuokit. Noriu konsulu aš būti.

PENKTAS MIESTIETIS

Jis šauniai kariavo, ir kiekvienas padorus žmogus jį parems.

ŠEŠTAS MIESTIETIS

Taigi. Tebūnie jis konsulu. Tegu duoda jam dievai daug laimės ir paverčia jį tikru liaudies bičiuliu.

VISI

Lai mūsų konsulą dievai globoja!

Miestiečiai išeina

KORIOLANAS

Neįkainojami balsai!

Įeina Menenijus su Brutu ir Sicinijum

MENENIJUS

Tu savo pareigą jau atlikai;
Tau perteikia tribūnai liaudies valią.
Dabar belieka konsulo rūbu
Prisistatyt senatui.

KORIOLANAS

Ar tai viskas?

SICINIJUS

Tu padarei, kas buvo reikalinga.
Iš liaudies sutikimą tu gavai,
Kurs turi būt patvirtintas.

KORIOLANAS

Kieno?

Senato?

SICINIJUS

Taip, Koriolanai.

KORIOLANAS

Leiskit

Man šitą apdarą pakeisti.

SICINIJUS

Prašom.

KORIOLANAS

*Ilgai netruksiu. Vėl atgavęs savo
Pavidalą, senatan tuoj skubu.*

MENENIJUS

Ir aš su tavimi. Gal prisidėsit?

BRUTAS

Mes laukiame žmonių.

SICINIJUS

Geros kloties!

Koriolanas ir Menenijus išeina

Nors jis pasiekė tikslą, bet atrodo
Įsiutęs.

BRUTAS

Nusižeminimo rūbas,
O vis ta pat išpuikėlio širdis!
Tu nori juos paleist?

Įeina būrys miestiečių

SICINIJUS

Tai ką, bičiuliai,
Jūs išsirinkot jį?

PIRMAS MIESTIETIS

Taip, mes balsus
Už jį atidavėm.

BRUTAS

Dievų malone
Jis neapvils gal jūsų meilės.

ANTRAS MIESTIETIS

Amen.
Bet mano kvailai galvai pasibostė,
Kad prašė jis balsų gan pašaipiai.

TREČIAS MIESTIETIS

Jis paprasčiausiai tyčiojos iš mūsų.

PIRMAS MIESTIETIS

Ne, tai tiesiog toks būdas jo kalbos.

ANTRAS MIESTIETIS

Iš mūsų vienas tu nepastebėjai
Jo paniekos. Kodėl jis neparodė
Savų žaizdų, bylojančių gyvai
Apie didžius jo nuopelnus tėvynei?

SICINIJUS

Jis rodė jas tikriausiai.

MIESTIEČIAI

Nė iš tolo!
Nematė niekas jų!

TREČIAS MIESTIETIS

Jisai žadėjo,
Atsainiai mostelėjęs kepure,
Parodyt jas, bet ne viešai. „Aš noriu,
Būt konsulu,— pasakė jis,— tačiau
Įsigalėjęs paprotys neleidžia
Man tapti juo be jūsų paramos.
Tad už mane balsuokite visi.“
Kai mes sutikome, jisai pridūrė:
„Dėkoju už balsus, kurie man brangūs.
Jūs nebe reikalingi man daugiau.“
Ar ne patyčios?

SICINIJUS

Kam gi, jį supratę,
Taip žiopiškai pasielgėte jūs?
Ar tai ne vaikiška lengvatikystė —
Balsuot už jį?

BRUTAS

Nejaugi negalėjot
Jam pašnekėt, kaip mokė jus? Girdi,
Kai neturėjo jis valdžios ir buvo
Dar Romos tarnas, niekuo nežymus,
Baisiausiai jūsų nekentė jisai,
Pasisakydavo prieš jūsų laisves
Ir teises suteiktas; girdi, dabar
Jis, įtaką valstybėje įgavęs,
Plebėjų užkietėjęs priešas liko,
Ir jūs sau patys kastumėte duobę,
Balsuodami už jį. Po to reikėjo
Pridėt, kad, nors jo nuopelnų didžių
Pakanka vietai šitokiai užimti,
Bet visgi jam derėtų būt dėkingam
Už paslaugą malonią ir nuo šiol,
Blogus jausmus pamiršus, tapti liaudies
Draugu bei užtarėju.

SICINIJUS

Jeigu taip,
Paklausę mūsų, būtumėt atsakę,
Jis, įkarščio pagautas, būtų viską
Išklojęs, ir jūs būtumėt iš jo
Išlupę kuo dosniausių pažadų,
Kuriuos vėliau galėtumėt priminti,
Arba, įkiršinę jo gaižų būdą,
Kurs nepakenčia prievartos jokios,
Suradę būtumėt jo siautuly
Patogią dingstį tuoj balsus atšaukti.

BRUTAS

Net jūsų meilės siekdamas nenorom,
Jus atvirai jis niekino, ir ta
Jo panieka jus būtinai sutraiškys
Tuomet, kai traiškyt galią jis turės.
Argi tatai neaišku? Negi jūsų
Krūtinėse nebeplaka širdis?
Negi liežuvis duotas jums vien tam,
Kad blaivų protą perrėkti galėtų?

SICINIJUS

Nejaugi jums nėra nė karto tūk
Atmesti kokio prašymo? Kodėl
Atidavėte jūs balsus už žmogų,
Kurs juokėsi iš jūsų, o ne prašė?

TREČIAS MIESTIETIS

Jis nepatvirtintas. Mes turim teisę
Atšaukt jį.

ANTRAS MIESTIETIS

Ir atšauksim. Bendraminčių
Penkis dar tūkstančius pažįstu pats.

PIRMAS MIESTIETIS

Aš — dveja tiek, neskaitant jų bičiulių.

BRUTAS

Skubėkite, paaiškinkit draugams,
Jog konsulas, jų išrinktas tik ką,
Atimti nori laisvę jiems ir balsą
Nelyginant šunims, kurie dažnai
Lazdų iš mūsų gauna už lojimą,
Bet tam, kad lotų, laikomi yra.

SICINIJUS

Sukvieskite tad žmones ir, dalyką
Apsvarstę kuo rimčiausiai, panaikinkit
Šį paiką savo valios pareiškimą.
Iškelkite aikštėn puikybę jo
Ir seną neapykantą prasciokui,
Taipogi nepamirškite paminėt,
Kaip nusižeminimo apdarais
Jisai bodėjos, kaip iš jūsų šaipės,
Prašydamas balsų; tik pagarba
Jo nuopelnams, girdi, neleido jums
Pajust jo įžūlumo ir kandumo,
Įsišaknijusios pagiežos liaudžiai.

BRUTAS

Suverskit kaltę mums, tribūnams jūsų,
Neva išrinkot jį ne savo noru,
O mūsų spaudžiami primygtinai.

SICINIJUS

Sakykite, jog savo valią mes
Jums primetėm, jog buvot lyg apakę,
Nes galvos buvo užimtos daugiau
Ne tuo, ko jums norėjosi, o tuo,
Kas padaryt reikėjo, ir kad jūs
Prieš savo nusistatymą išrinkot
Jį konsulu. Suverskit viską mums.

BRUTAS

Taip, mūsų negailėkite. Sakykit,
Jog mes jums kalėm, kad nuo pat mažens
Tėvynei jis tarnavo, kad jis kilęs
Iš Marcijų šlovingos giminės,
Kuri ir Anką Marcijų mums davė
(Jis buvo didžio Numos dukterėnas,
Mus valdęs po Hostilijaus!), ir Kvintą
Bei Publiją, atvedusius kadais
Į Romą vandenį, ir Cenzoriną
(Koriolano protėvį garbingą),
Šį vardą gavusį už tai, kad liaudis
Dukart jį ryžos cenzorium išrinkt.

SICINIJUS

Girdi, jo kilmę girdami be šaiko,
Mes ir jo darbus pūtėm nuolatos,
Esą, užkopt į tokią aukštą vietą
Pilnai užtenka jų vienu. Tačiau,
Jo praeitį ir elgesį nūdienį
Padėję ant svarstyklių, jūs supratot,
Kad liaudies jis nekenčia, kaip anksčiau,
Ir nutarėt sprendimą savo skubų
Atšaukti.

BRUTAS

Vis kartokit atkakliai,
Kad, jei ne mes, nebūtumėt jo rėmę.
Po to, balsus pagausinę, skubėkit
Į Kapitolį.

MIESTIEČIAI

Taip ir padarysim.
Beveik visi jau gailis nuoširdžiai
Jį konsulu išrinkę.

Išeina

BRUTAS

Be abejo, pavojus daug mažesnis
Dabar uždegti maištą, negu laukti
Kur kas didesnio gaisro. Smūgis toks
Įdūkins jį tikriausiai, o tatai
Be galo mums pravers, tik nežiopsokim.

SICINIJUS

Pakol tenai dar žmonės nesuplūdo,
Eime į Kapitolį — ir tegu
Atrodo, jog pati savaime kilo
(O dalinai yra taip iš tikrųjų)
Banga, mūs rankom sukelta.

Išeina

TREČIAS VEIKSMAS

I SCENA

Romos gatvė.
Ragų garsai. Įeina Koriolanas, Menenijus, Kominijus, Titas Larcijus, senatoriai ir patricijai.

KORIOLANAS ·

Vadinasi, Aufidijus vėl šiaušias?

LARCIJUS

Taip. Užtatai turėjom kuo greičiau
Pasirašyti taiką.

KORIOLANAS

Nejaugi volškai spėjo atsigauti
Ir laukia progos vėl užpulti mus?

KOMINIJUS

Jie, konsule, nežmoniškai išvargę,
Ir mes jau niekadės neberegėsime,
Kaip vėliavos jų plaukstosi ore.

KORIOLANAS

Aufidijų matei?

LARCIJUS

Jis prie manęs
Su jam išduotu apsaugos raštu
Priėjo, balsiai širsdamas ant volskų,
Kurie taip niekšiskai apleido miestą.
Į Anciumą pasitraukė jis.

KORIOLANAS

Apie mane kalbėjo?

LARCIJUS

Taip.

KORIOLANAS

Ką būtent?

LARCIJUS

Jog kardus sukryžiuodavot daug sykių,
Jog mirtinai nekenčia jis tavęs,
Jog užstatytą visą savo turtą
Net be vilties susigražinti jį,
Kad tik kaip nors tave priveikti gautų.

KORIOLANAS

Dabar jis Anciume?

LARCIJUS

Taip.

KORIOLANAS

Mielai

Pas jį tenai nuvykčiau: nė trupučio
Jo neapykantos aš nebijau.
Namo sugrįžus sveikinu.

Įeina Scinijus ir Brutus

Štai laudies

Tribūnai, jos prasčiokiškos burnos
Liežuviai! Aš juos niekinu už tai,
Kad jie, apsvaigę nuo valdžios, taip nešas,
Jog darosi patricijams koku.

SICINIJUS

Toliau nė žingsnio!

KORIOLANAS

Kas yra? Kodėl?

BRUTAS

Toliau eit pavojinga.

KORIOLANAS

Ką tai reiškia?

MENENIJUS

Kas atsitiko?

KOMINIJUS

Jis išrinktas diduomenės ir liaudies.

BRUTAS

Ne.

KORIOLANAS

Juk balsavo ne maži vaikai!

PIRMAS SENATORIUS

Į turgaus aikštę eina jis. Iš kelio!

BRUTAS

Užrūstino jis liaudį.

SICINIJUS

Stok! Kitaip

Bus baisios riaušės.

KORIOLANAS

Štai kokia ta jūsų
Banda! Kaip galima balsuoti leist
Tiems, kas atsimeta nuo savo balso?
O jūs ko snaudžiat? Jeigu esat liaudies
Burna, ko neužspaudžiat jai dantų?
Gal tyčiomis galandat juos?

MENENIJUS

Nurimk.

KORIOLANAS

Čia sąmokslas aiškiausias, kurio tikslas
Diduomenei palaužti valią. Ką gi,
Nulenkę galvą, eikite su tais,
Kurie ne tik nesugeba valdyti,
Bet ir nenori pripažint valdžios.

BRUTAS

Nėr sąmokslas čia jokio. Žmonės rėkia,
Kad tu iš jų šaipeisi, kad niurzgėjai,
Kai duona buvo skirstoma dykai,
Kad liaudies užtarėjus užgauliojai,
Šaukei, kad jie — begėdžiai palaižūnai,
Nekenčiantys diduomenės.

KORIOLANAS

Bet tai

Juk buvo žinoma.

BRUTAS

Tik ne visiems.

KORIOLANAS

O tu jiems išskalambijai?

BRUTAS

Kas? Aš?

KORIOLANAS

Man regis, į tave tai panašu.

BRUTAS

Kas panašu į jus — geriau tylėkim.

KORIOLANAS

Kokia prasmė būt konsulu man tasyk?
Prisiekiu šituo debesiu, verčiau
Iki tribūno nusirist niekingai.

SICINIJUS

Deja, per daug įsipykai tu liaudžiai.
Užtat, jei nori žengti ligi galo
Keliu pradėtu, teikis mandagiai,
Lipšniau teirautis tako, iš kurio
Tu iškrypai,— arba nė nesvajoki
Būt konsulu ir netgi tribūnu.

MENENIJUS

Gana, nurimkit.

KOMINIJUS

Liaudis apgauta.
Suktybės tokios Romai nepritinka,
Ir melas veltui stengtųsi pastot
Šlovingajam Koriolanui kelią.

KORIOLANAS

Jisai man duoną priminė! Iš tikro,
Aš taip sakiau ir pakartot galiu...

MENENIJUS

Gerai, vėliau truputį.

PIRMAS SENATORIUS

Tu per daug

Įsikarščiavęs.

KORIOLANAS

Ne, aš nieko jiems
Neslėpsiu, kaip mane jūs gyvą matot!
Prašau man dovanot, draugai kilmingi...
Lai atmaini, pasmirdusi minia,
Kuriai neketinu aš pataikauti,
Save pamato mano kalbose.
Aš jums kartoju: glostydami ją,
Nesantaikos, maištingo įžūlumo
Ir neklusnumo piktžolės mes laistom,
Kurlas į dirvą, tręštą mūs pačių,
Pasėjome, senatui kenkdami
Ir savo garbę, valdžią bei orumą
Aukodami nusmurgėliams.

MENENIJUS

Gana.

PIRMAS SENATORIUS

Meldžiu, daugiau nė žodžio.

KORIOLANAS

Kaip? Nė žodžio?

Aš liejau mūsųos kraują už tėvynę
Ir nepabūgau svetimos jėgos,
Tad ir dabar, pakol man plaučiai pliš,
Bent liežuviu kaposiu tuos raupsuotus,
Kuriems į glėbį puolame, užuot
Jų lenkęsi.

BRUTAS

Šneki tu apie liaudį,
lyg būtumei koksai kerštingas dievas,
O ne žmogus mirtingas, kaip kiti.

SICINIJUS

Vertėtų liaudžiai jo žodžius pranešt.

MENENIJUS

Bet jie gi padiktuoti įtūžimo!

KORIOLANAS

Ką? Įtūžimo?
Jei už ramiausią įmygį nakties
Ramesnis būčiau, dievaži, vis viena
Galvočiau lygiai šitaip.

SICINIJUS

Bet toksai
Galvojimas nuodai bus tau pačiam,
Ne kam kitam.

KORIOLANAS

Kaip autoritetingai
Tasai kilbukinis Tritonas trenkė:
„Bus tau pačiam!“

KOMINIJUS

Tai ne nusikaltimas.

KORIOLANAS

O, jūs, neišmintingi, nors dori
Patricijai! Rimti, bet trumparegiai
Senatoriai! Kam leidžiate jūs šiai
Pabaisai, įsisiautėjusiai hidrai

Per savąjį statytinį taip smarkaut
Ir taip akiplėšiškai trimituot,
Kad pagal vieną jo įžūlų „bus“
Vaga sprendimų jūsų pasisuks
Į savavalės balą. Jei tokia jų
Galia, nuleiskit galvas negudrias,
O jeigu ne,— prižadinkit iš miego
Vangumą pavojingą; jeigu jūs
Protingi, nesielkit kaip kvailiai,
O jeigu neišmanėliai jūs esat,
Sodinkit ant minkštų pasėstų juos
Greta savęs. Atrodo, jūs — plebėjai,
O jie yra senatoriai tikri,
Nes bendroje krūvoj jų balso svoris
Nustelbia jūsų žodį. Net atstovą
Jie išsirinko — va, kaip tas, kuris
Akiplėšiškai šūkaloja „bus!“
Tokiam aukštam susirinkimui, kokio
Nė Graikija nematė. O, dangau!
Jisai išdrįso konsulus pažemint,
Ir širdį skauda man, nes aš žinau,
Jog, kai tiktai dvi valdžios atsiranda,
Bejėgės tampa jos ir suirutė,
Pro plyšį prasismelkusi tarp jų,
Supiudo jas ir beregint sužlugdo.

KOMINIJUS

Gana. Eime į turgaus aikštę!

KORIOLANAS

Tas,

Kas liepė duonos atsargas dalyti
Už dyką, kaip kad darė kartais graikai...

MENENIJUS

Prašau tave, užtenka, liaukis!

KORIOLANAS

... (Nors

Ten daug daugiau turėjo liaudis teisių),
Tasai — kartoju — kurstė neklusnumą,
Grūmojančių valstybės pamatams.

BRUTAS

Nejaugi žmonės atiduos balsus
Už tą, kuris taip šneka?

KORIOLANAS

Aš pateiksiu

Jums argumentų, žymiai stipresnių,
Negu kad jų balsai. Ar jie nežino,
Jog duonos, kurią gavo dovanai,
Nėra net nusipelnę? Ar ne jie,
Karan su priešu pašaukti tuomet,
Kai grėsė mirtina grėsmė tėvynei,
Už vartų nepanoro kojos kelti?
Juos apdalyti duona už tatau
Vargu ar verta buvo... O kare
Narsybė jų visa tepasireiškė
Bruzdėjimais ir maištais amžiniais.
Nors kaltinimai jų tušti senatui
Dosnumo tokio buvo neverti,
Bet ką gi? Kaip gerklingoji minia
Suprato jai parodytą malonę?
Darbai garsiau už jų žodžius byloja:
„Mūs daug, ir to, ko mes pareikalavom,
Jūs duot sutikot, baimės spiriami.“
Mes patys žeminam orumą savo
Taip, jog nuoširdų mūs rūpestingumą
Tos padugnės vadina bailumu,
Kuris galop išlauš duris senato,
Ir juodvarniai, į vidų įgarmėję,
Puls erelius kapot.

MENENIJUS

Nutilk, gāna.

BRUTAS

Gāna ir netgi su kaupu.

KORIOLANAS

Ne, ne,
Prisiekiu aš dievais ir žmonėmis,
Klausykit iki galo! Dvivaldystė,
Kai su teisėta panieka vieni
Valdovai žiūri į kitus, o tie
Nepagrįstai pirmuosius koneveikia,
Kur aklai valiai daugumos tamsios
Garbė, aukšta kilmė ir protas lenkias,
Tokia štai dvivaldystė būtinai
Į maišatį neišbrendamą veda,
Kur poreikiai gyviausi pamiršti,
Nes, kai į tikslą užkertamas kelias,
Pats tikslas nepasiekiamas yra.
Užtat meldžiu aš jus, kurie veikiau
Atsargūs esate, negu kad baikštūs,
Kurie labiau valstybėj tvarką mylit,
Negu kad bijot permainų, kuriems
Svarbu garbingas, o ne ilgas amžius,
Kurie baisiausių vaistų griebtis mokat
Prieš mirtį neišvengiamą, išraukit
Liežuvį šitam tumului rėksnių,
Idant saldžių nuodų nebelaizytų,
Kitaip toksai pažeminimas jūsų
Sukaustys galią nuovokos sveikos,
Pakirs vienybę, pagrindą valstybės,
Ir, blogio apimta, ji nepajėgs
Tarnauti gėriui.

BRUTAS

Viskas aišku mums.

SICINIJUS

Už savo išdavikiškas kalbas
Kaip išdavikui teks jam atsakyti.

KORIOLANAS

Biaurybe! Kad iš pykčio tu nusprogtum!
Ar tam mes liaudžiai davėm tribūnus,
Kad šitie plikiai kiršintų ją šiauštis
Prieš viršesnius? Jie buvo išrinkti
Tada, kai įkarštyje sukilimo
Ne teisė viešpatavo, o jėga.
Bet tie laikai praėjo, tad aukščiausias
Įstatymas mums teisė tebūnie,
O valdžią sauvaliautojų sutrypkim
Į dulkes!

BRUTAS

Argi čia ne išdavystė?

SICINIJUS

Ir tai vadinas konsulas!..

BRUTAS

Edilai!

Įeina edilas

Suimkit jį.

SICINIJUS

Skubiai sušauki žmones.

Edilas išeina

Aš, liaudies pasiremdamas vardu,
Tave kaip naujininką, išdaviką
Ir kaip valstybės priešą sulaikau.
Griežtai tau įsakau klausyt manęs
Ir stot teisman.

KORIOLANAS

Šalin, ožy nukaršęs!

SENATORIAI IR KITI

Už jį atsakom mes.

KOMINIJUS

Neliesk jo, seni!

KORIOLANAS

Šalin tu, pūzre, ar iš tavo togos

Aš iškratysiu kaukelius visus.

SICINIJUS

Piliečiai, į pagalbą!

Įeina edilai su dideliu būriu mies-
tiečių

MENENIJUS

Susipraskit.

SICINIJUS

Štai tas, kuris atimt jums valdžią nori!

BRUTAS

Edilai, griebkit jį!

MIESTIEČIAI

Pribaigti jį! Pribaigti jį!

SENATORIAI IR KITI

Prie ginklų!

Visi puola prie Koriolano

Patricijai!.. Tribūnai!.. Ei, piliečiai!..

Sicinijų!.. Koriolanai!.. Brutai!..

Piliečiai, liaukitės!.. Ramiau, ramiau!

MENENIJUS

Kas darosi čionai? Man trūksta kvapo.
Bėda mums gresia... Nėr jėgų šnekėt.
Tribūnai, žodį tarkite jūs liaudžiai!
Nurimk, Koriolanai! Na, kalbėk,
Sicini jau!

SICINIJUS

Tylos! Klausykit, žmonės!

MIESTIEČIAI

Tylos, tylos! Klausykime tribūno.
Kalbėk!

SICINIJUS

Ant plauko kabo jūsų laisvės,
Nes Marcijus, taip, Marcijus, kurį
Ką tik išrinkot konsulu, sumanė
Paverst beteisiais jus visus.

MENENIJUS

Po šimts!
Tu gaisrą kurstai, o ne gesini!

PĖRMAS SENATORIUS

Tu nori sunaikinti mūsų miestą!

SICINIJUS

O argi miestas tai ne žmonės?

MIESTIEČIAI

Taip,
Teisybė. Kas per miestas be žmonių!

BRUTAS

Vienbalsiškai mus liaudis įgaliojo
Teisėtais jos atstovais būt.

MIESTIEČIAI

Ir būkit!

MENENIJUS

Tokie jūs turit likti.

KOMINIJUS

Tam, kad miestą
Galėtųmėt sulygint su žeme,
Paverst krūva griuvėsių ir po jais
Palaidot visą tvarką?

SICINIJUS

Jis privalo
Už savo kalbą galva atsakyti.

BRUTAS

Ar valdžią išlaikysime dabar,
Arba neteksim jos. Mes, kaip tribūnai,
Kaip liaudies patikėtiniai, nusprendėm:
Pasmerkti Marcijų myriop. Tuo pat.

SICINIJUS

Suimkit jį ir, į Tarpėjo uolą
Įlipę, jį nustumkit prapultin.

BRUTAS

Edilai, sulaikykite išdaviką!

MIESTIEČIAI

Nebesipriešink, Marcijau!

MENENIJUS

Tribūnai,
Prašau jus: leiskit vieną žodį tarti.

EDILAI

Tylos, tylos!

MENENIJUS

Jei ne tiktai atrodot,
Bet esat iš tiesų draugai tėvynės,
Be įniršio ir apmaudo, ramiai
Pasverkit, ką jūs darote.

BRUTAS

Protingai,
Bet nepaslankiai suteikta pagalba
Sunkiam ligoniui — tolygi nuodams.
Tad čiupkit jį ir tempkit ant uolos!

KORIOLANAS

Išsitraukdamas kardą
Ne, mirsiu čia! Tie, kas iš jūsų matė
Mane kovojant, gali pabandyt
Ir patys įsitikint, ką tai reiškia.

MENENIJUS

Paslėpki savo kardą tu! Tribūnai,
Truputį pasitraukit.

BRUTAS

Įnokit jį.

MENENIJUS

Padėkit Marcijui, jauni ir seniai,
Kuriems garbė mūs rūpi! Į pagalbą!

MIESTIEČIAI

Pribaigt jį reikia! Galas jam!

Kyla muštynės. Tribūnai, edilai ir
minia traukiasi.

MENENIJUS

Eik tučtuojau namo, kitaip -- mes žuvę!

ANTRAS SENATORIUS

Greičiau, greičiau, skubėk!

KOMINIJUS

Ne, pasilik:

Draugų mes turim ne mažiau, kaip priešų.

MENENIJUS

Nejau sulauksim šitokių dalykų?

PIRMAS SENATORIUS

Lai nuo bėdos apsaugo mus dievai!

Taurus bičiuli, aš tave maldauju,

Eik į namus ir pasikliauk mumis.

MENENIJUS

Ne tau vienam žaizda juk padaryta,

Ir vienas tu pagydyt ją — bejėgis.

Na, eik, negaišk.

KOMINIJUS

Mes — su tavim drauge.

KORIOLANAS

Jei barbarai jie būtų... Bet tokie

Yra jie iš tiesų, tik Romoj gimę!

Tai ne romėnai, ne, nors išperėti

Papėdėj Kapitolio.

MENENIJUS

Pasišalink,

Rūstybę savo šventą pažabok

Ir neprarask vilties.

KORIOLANAS

Kovos lauke
Aš pustuzinį šitokių suriesčiau.

MENENIJUS

Ir aš susidoročiau su pora
Pačių geriausių, kaip tie jų tribūnai.

KOMINIJUS

Bet čia jų — nesuskaitomas knibždynas,
Ir būtų ne drąsa, o beprotybė
Stovėt prieš trobesį, kurs gali griūt.
Eik, kol minia įtūžusi negrįžo
Ir nepralaužė užtvankos lyg ta
Įsisiūbavus upė.

MENENIJUS

Pasitrauk.
Reiks mano senai galvai pamėginti
Sutramdyt tuos, kurie galvos neturi.
Kai plyšusį drabužį tenka lopyt,
Praverčia skuduras bet koks.

KOMINIJUS

Eime.

Koriolanas, Kominijus ir kiti išeina.

PIRMAS PATRICIJUS

Tas vyras pats sugurdė savo laimę.

MENENIJUS

Jis šiam pasauliui pernelyg tiesus.
Jo nepriverstų pataikauti niekas —
Nei trišakis Neptūno, nei griausmai
Jupiterio. Jo žodis su mintim

Neprasilenkia niekad, ir liežuvis
Kartoja visa, ką širdis jam sako.
Įdūkęs jis pamiršta, kas yra
Mirtis.

Triukšmas už scenos

Turėsime darbo.

ANTRAS PATRICIJUS

Jeigu galėčiau,
Jūs suguldyčiau patalan.

MENENIJUS

O aš —
Į Tiberį sugrūščiau. Kokio galo
Jūs kalbėjote šitaip atžariai!

Įeina Brutus ir Sicinijus su plebėjų
minia

SICINIJUS

Kur ta angis, tas išgama, kurs nori
Pats vienas Romoj įsiviešpatauti
Ir pasiryžęs išdvasinti kitus?

MENENIJUS

Klausykite, tribūnai gerbiami...

SICINIJUS

Bausmės ranka nustums jį nuo Tarpėjo
Uolos, nes pasipriešino jį
Įstatymui, ir už tatau be teismo
Įstatymas jį perduoda iškart
Visų mūsų pripažintai griežtai valdžiai,
Kuriai jį paniekino.

PIRMAS MIESTIETIS

Lai žino,
Kad mūsų lūpomis tribūnai šneka,
O mes jų rankos esam.

MIESTIEČIAI

Taip, tiesa!

MENENIJUS

Palaukite...

SICINIJUS

Nutilkit.

MENENIJUS

Kam tas kauksmas
Ir piudymas, jei galima ir šiaip
Paimti žvėrį...

SICINIJUS

O kodėl tu jam
Padėjai pasislėpti, meldžiamasis?

MENENIJUS

Duok pasakyt. Pažįstu aš gerai
Dorybes mūsų konsulo ir ydas.

SICINIJUS

Ką? Kokio konsulo?

MENENIJUS

Koriolano.

BRUTAS

Jis — mūsų konsulas?

MIESTIEČIAI

Ne, ne, ne, ne!

MENENIJUS

Mielieji žmonės ir tribūnai, leiskit
Man porą žodžių tarti, paaugokit
Dar valandėlę dėmesio.

SICINIJUS

Kalbėk,
Tik kuo trumpiau. Nuodingam išdavikui
Mes nutarėme galą padaryti.
Išvyt jį pavojinga, o toliau
Čionai laikyti — aiški pražūtis.
Todėl jisai šiandieną turi mirt.

MENENIJUS

Negi prileis aukščiausieji, kad Roma
Savus vaikus it slibinas suėstų,
Jei dėkingumas jos sūnums didiems
Jupiterio net knygon įrašytas?

SICINIJUS

Jis — ta opa, kurią išpiauti reik.

MENENIJUS

Ne, jis — tiktai ligotas sąnarys,
Kurį pagydyt lengva, o atkirsti —
Tolygu mirčiai. Kuo yra jis Romai
Pakenkęs ir šią bausmę nusipelnęs?
Tuo, kad naikino priešus? Ar gal tuo
Jog, kaudamasis už tėvynę savo,
Neteko kraujo, dievaži, daugiau,
Negu kad liko jam? Ir jeigu jūs,

Jo tėvynainiai, šį likutį menką
Praliesit, niekas nenuplaus per amžius
Juodos dėmės nuo mūsų visų, kurie
Padarė tai ar leido.

SICINIJUS

Tauškalai.

BRUTAS

Gryniausi. Kol tėvynę jis mylėjo,
Tol buvo gerbiamas.

MENENIJUS

Bet argi mes,
Gangrenai įsimetus mums į koją,
Nustojame ją vertinti už tai,
Kad ligi tolei ji tarnavo kūnui?

BRUTAS

Užtenka. Nebegaiškite ir čia
Jį tempkit iš namų, kad šitas maras
Kitų nebeužkrėstų.

MENENIJUS

Palūkėkit!

Nors jūsų pyktis lekia tigro šuoliais,
Tačiau, kai jis atsikvošės bent kiek,
Teks prikabinti švininius svarsčius
Jam prie kulnų, bet bus, deja, po laiko
Paveskit viską teismui spręst, kitaip
Vaidai ir suirutė prasidės,
Nes mylimas yra jisai, ir tąsyk
Suniokota bus Roma išdidi
Pačių romėnų rankom.

BRUTAS

Jei tikrai...

SICINIJUS

Gana plepėt. Mes gavom jau patirti,
Kuo kvepia jo klusnumas. Kas išdrįso
Mušt edilus? Kas priešinosi mums?
Atveskit jį.

MENENIJUS

Turėkit omeny,
Jog augo jis kare nuo pat to mirksnio,
Kai sugeba pakelti kalaviją,
Jog, nemokėdamas sijoti žodžių,
Juos beria be atodairos jokios
Ir nuolat maišo grūdus su pelais.
Todėl prašau jus leisti man nueiti
Ir jį atvest, idant prieš viešą teisimą,
Kaip to įstatymas kad reikalauja,
Galėtų jis be triukšmo atsakyt
Į kaltinimus rūščius.

PIRMAS SENATORIUS

Gerbiami

Tribūnai, šitas kelias — žmoniškiausias;
Anas perdaug man kruvinas atrodo,
Ir, nors pradžia jo žinoma, tačiau
Neaiški pabaiga.

SICINIJUS

Gera, taurusis

Menenijau, veik, liaudies įgaliotas.
Sudėkit, žmonės, laikinai ginklus!

BRUTAS

Tiktai neišsivaikščiokit namo.

SICINIJUS

Tavęs palauksim turgaus aikštėje,
Bet, jeigu tu be Marcijaus sugrįši,
Turėsime griebtis prievartos.

MENENIJUS

Aš grįšiu

Pas jus drauge su juo.

Senatoriams

Gal malonėsit

Mane jūs palydėti? Jis privalo

Atvykt — ar viskas žuvo.

PIRMAS SENATORIUS

Taip, eime.

Visi išeina

II SCENA

Kambarys Koriolano namuose.
Įeina Koriolanas ir patricijai.

KORIOLANAS

Tenuima jie nuo pečių man galvą,
Tegu sutraiško kaulus ar kanopom
Žirgų laukinių sumala mane,
Tegu jie ant aukštos uolos Tarpėjo
Dar dešimtį užrioglina kalną,
Kad dugno nematytų mano akys,
Prieš krintant pragarmėn, vis viena liksiu
Su jais aš toks, koksai esu.

PIRMAS PATRICIJUS

Tatai

Kilnumą tavo rodo.

KORIOLANAS

Aš stebiuosi,
Jog motina nelinkusi pritart
Manajam elgesiui, nors ji pati
Vadino visada juos gauragalviais,

Bukais vergais, kurie tą ir teveikia,
Kad rinkoje dėl pusskatikio deras
Ir be kepurių susirinkime
Apsnūdę vėpso, žiovauja ir tik
Tada suklūsta, jei kas nors man lygus
Prabyla apie taiką arba karą.

Įeina Volumnija

Apie tave mes šnekame. Kodėl
Tu nori, kad aš tapčiau nuolaidesnis
Ir atsimesčiau savo prigimties?
Verčiau man palinkėki būt tokiam,
Koksai esu tikrai.

VOLUMNIJA

Sūnau, sūnau,
Valdžios rūbu tu apsivilk pirma,
O nudėvėti jį vėliau suspėsi.

KORIOLANAS

Lai jis prasmenga!

VOLUMNIJA

Tu galėtum likti
Toks, koks esi, jei nesistengtum šito
Perdaug audringai rodyti kitiems;
Jie būtų nusiteikę prieš tave
Kur kas mažiau, jei būtum santūresnis
Ir savo nusistatymą tol slėptum,
Kol tau nedrįstų prieštarauti nieks.

KORIOLANAS

Iškarti juos visus!

VOLUMNIJA

Gal net sudegint...

Įeina Menenijus ir senatoriai

MENENIJUS

Prisipažink, kad tu buvai šiurkštus,
Taip, kartais pernelyg šiurkštus. Tad grįžk
Ir klaidą pataisyk.

PIRMAS SENATORIUS

Nėr kito kelio.
Skubėk — ar, maišto draskoma pusiau,
Šaunioji mūsų Roma subyrės.

VOLUMNIA

Būk geras, nusileisk. Mana širdis
Taipogi nepalenkiama, kaip tavo,
Bet mano protas sugeba nustelbti,
Prasiveržimą nirtulio.

MENENIJUS

Teisingai

Tu pasakei, kilnioji mano poniai!
Jei mūs tėvynę krečiantis drugys
Nereikalautų tokio vaisto jai,
Apsišarvavęs iš paskutiniųjų,
Aš nuo pažeminimo jūsų sūnų
Prieš šią galvijų bandą ginčiau pats.

KORIOLANAS

Ką aš turiu daryti?

MENENIJUS

Su manim

Pas tribūnus sugrįžt.

KORIOLANAS

Ir dar?

MENENIJUS

Pasmerkti

Tai, ką sakei.

KORIOLANAS

Pasmerkt — prieš ką? Prieš juos?
Aš to nepadaryčiau prieš dievus net!

VOLUMNIJA

Esi per daug nesukalbamas tu.
Kilnumui kai kada nutilti tenka
Prieš būtinybės balsą. Tu ne sykį
Minėjai, kad gudrumas ir narsa --
Du neišskiriami draugai kare.
O jeigu taip yra, ar apsimoka
Jiems vaidytis taikos metu?

KORIOLANAS

Nutilki.

MENENIJUS

Jos pastaba — protinga.

VOLUMNIJA

Jei garbė
Kare nedraudžia tikrą savo veidą
Nuo priešo slėpt vardan aukštesnio tikslo,
Kodėl gi ji dabar, taikos dienom,
Neleidžia tau prirėkus pagudrauti?

KORIOLANAS

Kam tu man šitai aiškini?

VOLUMNIJA

O tam,
Kad pakalbėt nueitumei su liaudim,
Jai neatskleisdamas minčių bei norų,
Kuriuos dorai tava širdis pagimdė;
Tu pasitenkink žodžiais pavainikiais,

Skambiais, tuščiaiduriais barškalais,
Kur nér tiesos né krislo. Patikėki,
Jog tai yra garbinga ne mažiau,
Negu priversti miestą pasiduot
Gražiuoju, neaukojant veltui kraujo,
Nestatant savo laimės į pavojų.
Aš nepasidrovėčiau ir pati
Trumpam gudrumo kaukę užsidėti,
Jei grėstų man arba draugams bėda,
Nors ir nesu bešlovė. Aš ir tavo
Žmona, sūnus, patricijai, senatas —
Visi kaip vienas kreipias į tave:
Nebūk toks atšiaurus tiems juodnugariams,
Paglostyk juos, užsikariauk malonę,
Idant negriūtų tai, kas tvyro dar.

MENENIJUS

Kaip šitos moteries negerbti!

Koriolanui

Einam.

Į juos prašnekęs draugiškai, ne tik
Pakibusį ant mūs dabar pavojų
Atstumsi tu, bet ir susigražinsi,
Kas prarasta.

VOLUMNIJA

Prašau tave, sūnau,
Nueik pas juos, kepurę nusiėmęs,
Ir, taikydamasis prie jų, laikyk
Ją šitaip rankoje atkišęs; keliais
Tu akmenis truputį palytėk,
(Mat, panašiuos dalykuos judesys
Atstoja gražbylystę, nes tamsuolio
Regėjimas aštresnis, nei klausa),

Maloniai galvą palinguok, nuramdęs
Išdidžią savo širdį, būk švelnus
Tarytum šilkmedžio prinokęs vaisius,
Kurs nesiduoda maigomas. Paskui
Paaiškink, jog esi tu jų kareivis,
Jog tu išaugęs mūsų sūkury,
Jog dėlei to labai apgailestauji,
Kad deramo lipšnumo stinga tau,
Kurio pareikalavo jie teisėtai,
Nes tu gi siekei jų paramos,
Ir prižadėk nuo šiol ištikimai,
Kiek tavo jėgos leidžia, jiems tarnauti.

MENENIJUS

Išpildyk, ką tau motina pasakė,
Ir visos širdys — tavo, nes minia,
Kur plepa nei į tvorą, nei į miestą,
Atlyžta greit, kai ją gražiai paprašo.

VOLUMNJA

O, nusileiski, aš tave meldžiu,
Nors ir gerai žinau, jog paskui priešą
Veikiau liepsnojančion bedugnėn šoksi,
Nei žydinčiam sode lankstysies jam.

Įeina Kominijus

Štai ir Kominijus.

KOMINIJUS

Koriolanai,
Aš turgaus aikštėje buvau tik ką.
Būk pasiruošęs bėgt ar nusižemint,
Jei savo pusėn nepalenksi jų.
Jau visas miestas bruzda prieš tave.

MENENIJUS

Nepašykštėki jiems meilesnio žodžio.

KOMINIJUS

Man rodos, jog tatai tikrų tikriausiai
Padės, jei prisiversti jam pavyks...

VOLUMNIJA

Pavyks, nes prisiversti jis privalo.
Sūnau, aš tavo sutikimo laikiu.

KORIOLANAS

Vadinasi, vienplaukis aš turiu
Prieš minią stot ir savo kilnią širdį
Pats dergti melagingu liežuviu?
Gera, aš sutinku. Bet, jeigu grėstų
Mirtis tik mano kūnui, aš veikiau
Sutrinti leisčiau Marcijų į dulkes
Ir vėjui išblaškyt... Į aikštę! Nors
Vargu ar aš kada susidorosiu
Su vaidmeniu, kurį užkrovėt man.

KOMINIJUS

Mes tau pasėkčiosim.

VOLUMNIJA

Sūnau brangus,
Tu juk sakei, kad mano pagyrimai
Tau įkvėpė narsybę, ir, jei trokšti
Būt giriamas toliau, tai suvaidink
Šį vaidmenį neįprastą.

KORIOLANAS

Na ką gil
Sudieu, didybe mano! Lai nuo šiol
Many gyvena siela paleistuvės!
Lai mano balsas, griaudėjęs karingai
Kartu su būgnais, pypia lyg pypynė
Ar lyg eunuchas, lai prilygsta auklės

Niūniavimui prie lopšio! Lai man lūpas
Iškraipo pašlemėko šypsenėlė,
Lai ašaros išbarto mokinuko
Užbliaukia man pastėrusias akis,
Lai elgetos liežuvis vartaliojas
Burnoj! Tegu šarvuoti mano keliai,
Kur balno kilpoj linkdavo tiktai,
Lyg išmaldos prašydami, sulinksta!
O, ne! Aš sau neleisiu niekada
Biauroti savo garbę, nesutiksiu,
Kad tas nešvankus maivymasis kūno
Apnuodytų man sielą mirtinai!

VOLUMNIJA

Kaip nori. Bet, maldaudama tave,
Labiau aš nusižeminti turėjau,
Nei tu prieš juos galėtum nusižemint.
Lai viskas žūva! Motinai lengviau
Sūnaus puikybės pasiduot, nei laukt
Jo atkaklumo pavojingo vaisių.
Aš irgi nebijau mirties. Daryk,
Kaip tinkamas. Herojiškumą dvasios
Drauge su mano pienu tu gavai,
Bet išdidumą pats išsiugdei tu.

KORIOLANAS

Nepriekaištauki man, nurimki, motin:
Nueisiu aš tuoju į turgaus aikštę,
Pasivaipysiu ten it juokdarys,
Užsikariausiu tuo plebėjų meilę
Ir parkeliausiu į namus laimingai,
Pavergęs Romos prekininkų širdis. .
Matai — einu jau. Sveikink mano žmoną.
Aš konsulu sugrįšiu, o jei ne,
Žinok, kad šis liežuvis neišmoko
Šunuodegaut.

VOLUMNIJA

Daryk kaip išmanai.

Išeina

KOMINIJUS

Skubėkime. Tribūnai laukia. Stenkis
Juos nuginkluoti savo romumu,
Nes kaltinimai jų, kaip aš girdėjau,
Bus žymiai sunkesni, negu anksčiau.

KORIOLANAS

Na, einam. Nuolankumas — mano šūkis.
Tejuodina mane, teprigalvoja,
Ką nori, aš jiems atsakysiu taip,
Kaip liepia man garbė.

MENENIJUS

Tik nuolankiai.

KORIOLANAS

Gerai. Lai būna nuolankiai. Tiek to!

Visi išeina

III SCENA

Ten pat. Forumas.
Įeina Sicinijus ir Brutus.

BRUTAS

Tu ypačiai karštai įrodinėki,
Jog tapti jis mėgino tironu,
O jeigu pasiseks jam išsisukti,
Skalambyk neapykantą jo — liaudžiai,
Nenorą jo pasidalyt grobiu,
Kurs paimtas yra iš anciatų.

Įeina edilas

Jisai ateis?

EDILAS

Jau eina.

BRUTAS

Kas jį lydi?

EDILAS

Menenijus senyvas ir būrys
Senatorių, uolių jo užtarėjų.

SICINIJUS

Turi vardinį sąrašą balsų,
Kuriuos surinkom?

EDILAS

Štai jis.

BRUTAS

Ar pagal
Apygardas apklausinėjai?

EDILAS

Taip.

SICINIJUS

Sušauk čia žmones ir paaiškink jiems,
Kad, vos tiktai aš pasakysiu: „Liaudies
Valia teisėta reikalauja to!“
Ir riktelsiu „Mirtis!“ ar „Ištrėmimas!“
Ar gal „Bauda!“,— jie antrindami turi
Choru kartoti mano mestą žodį,
Senojom savo laisvėm ir tiesa,
Kuri yra jo pusėj, remdamiesi.

EDILAS

Bus viskas padaryta.

BRUTAS

Ir tegu,
Pakėlę riksmą, nenutyla tolei,
Kol klykesiu bendru privers nedelsiant
Mūs nuosprendį įvykdyt.

EDILAS

Supratau.

SICINIJUS

Ir lai, mums davus ženklą, negaišuoja:
Kad būtų pasiruošę jie.

BRUTAS

Skubėk!

Edilas išeina

Tu pabandyk iškart įsiutint jį.
Visur jisai pripratęs, mat, pirmauti
Ir serga prieštaravimo aistra.
Įkiršintas paleis jis vadeles
Ir tąsyk neiškęs mums neišdėjęs,
Kas jo širdy susikaupt; o šito
Tiktai ir reikia sprandą jam nusukt.

SICINIJUS

Štai pats jisai.

Įeina Koriolanas, Menenijus, Kominijus, senatoriai ir patricijai.

MENENIJUS

Prašau, būk santūrus.

KORIOLANAS

Gera, aš būsiu kaip arklių šėrikas,
Kurs plūdimus nuleidžia negirdom
Už kokio šungalvio dvylekį menką.
Dievai aukščiausi, sergėkite Romą,

Žiūrėkite, kad krasėse teisėjų
Sėdėtų vyrai, pagarbos verti!
Tarp mūsų meilę sėkite, idant
Ne gatvėse kariautume, o taiką
Šventovėse mes šlovintume!

PIRMAS SENATORIUS

Amen.

MENENIJUS

Pagirtinas troškimas.

Įeina edilas su miestiečiais

SICINIJUS

Arčiau, piliečiai.

EDILAS

Dėmesio! Klausykit
Tribūnų savo! Girdite? Tylos!

KORIOLANAS

Pirmiausia leiskit man...

ABU TRIBŪNAI

Kalbėk, jei nori.

Tyliau!

KORIOLANAS

Ar kaltinimai bus čionai
Man pateikti — ir viskas tuoj išspręsta?

SICINIJUS

Aš klausiu: ar esi tu pasirengęs
Paklust vieningam liaudies mūsų balsui,
Jos pareigūnų galią pripažinti
Ir gaut teisėtą atpildą už savo
Kaltes, kurios įrodytos bus aiškiai.

KORIOLANAS

Aš pasirengęs.

MENENIJUS

Na, piliečiai, matot,
Jisai pasakė „pasirengęs“! Jums
Derėtų pagalvoti apie visa,
Ką nuveikė kare jis, prisiminti
Žaizdas, kurių jo kūne ne mažiau,
Nei šventose kapinėse — paminklų.

KORIOLANAS

Juokai! Tarytum žymės nuo erškėčių!

MENENIJUS

Supraskite, nors, sprendžiant iš kalbos,
Pilietis jis nekoks, bet kovoje
Puikus karys. Jo žodžių atžarumas
Ne pykčio pagimdytas, ne pagiežos,
O būdo jo kareiviškai tiesaus.

KOMINIJUS

Užtenka apie tat.

KORIOLANAS

Kaip čia yra,
Kad, konsulu vienbalsiškai išrinkę
Mane jūs žeminat, atimdami
Šį vardą?

SICINIJUS

Atsakovas — tu, ne mes.

KORIOLANAS

Teisybė. Sutinku. Kalbėk,

SICINIJUS

Tave mes kaltiname tu, kad Romos
Įstatymus bei santvarką nuversti
Tu kėsinaisi, siekdamas klatingai
Neaprėžtos tironiškos valdžios.
Dėl to esi tu liaudies išdavikas.

KORIOLANAS

Aš — išdavikas?

MENENIJUS

Tu gi mums žadėjai...
Nesikarščiuok.

KORIOLANAS

O, pragaro ugnie,
Praryk tuos žmones! Kaip! Mane vadinti
Išdaviku? Tribūne, tu — šmeižikas!
Jei tavo kiekvienoj aky liepsnotų
Po dešimt tūkstančių mirčių, jei kumšty
Po dešimt milijonų jų sugniaužęs
Laikytumei ir dveja tiek dar jų —
Ant savo nešvankaus liežuvio,— aš
Net ir tada tarytum prieš dievus
Tau pasakyčiau drąsiai: „Tu meluoji!“

SICINIJUS

Jūs girdit, žmonės?

MIESTIEČIAI

Ant uolos jį!

SICINIJUS

Cit.

Toliau jį kaltinti nebėr prasmės.
Jums žinomi tiek jo darbai, tiek žodžiai.
Jis mušė edilus, jus plūdo biauriai,

Įstatymui jis priešinos ginklu
Ir šaipėsi iš galios tų, kurie
Čionai jį teisti turi: visa tat
Yra pati aukščiausia išdavystė,
Ir jam už šį nusikaltimą klaikų
Vienintelė bausmė — mirtis.

BRUTAS

Tačiau,
Kadangi Romai jis dorai tarnavo...

KORIOLANAS

Kam paistyti apie tarnybą mano!..

BRUTAS

Šneku aš tai, ką pats žinau.

KORIOLANAS

Kas? Tu?

MENENIJUS

Juk tu žadėjai motinai...

KOMINIJUS

Klausyk...

KORIOLANAS

Ne, nieko nebenoriu aš klausyti.
Lai jie iškart paskelbia, kad aš būsiu
Nustumtas nuo Tarpėjo statumos,
Kad odą man gyvam nulups, kad aš
Bastysiuos tremtyje ar badmiriausiu,
Po vieną grūdą gaudamas per dieną
Kalėjime, bet nuolankiu žodžiu
Nepirksiu jų malonės ir už jokias
Gėrybes neparduosiu aš garbės,
Nors man tereiktų pasakyti jiems
Vien „labas rytas“.

SICINIJUS

Už tatai, kad, liaudies
Nekęsdamas, mėgino jis visaip
Iš jos ne sykį valdžią pasiveržti,
Ir pagalios už tai, kad šiandien drįso
Kaip išgama pakelti atžūliai
Prieš teisingumo vykdytojus ranką,
Mes, remdamiesi liaudies mūs vardu
Bei mums, tribūnams, suteikta galia,
Nuo šios minutės tremiam jį iš Romos,
Įspėdami griežtai, kad, jeigu jis
Pro miesto šio vartus bandys įeit,
Tai bus nustumtas nuo Tarpėjo skardžio.
Taip tebūnie — sakau — vardan mūs liaudies!

MIESTIEČIAI

Taip tebūnie! Išvyt jį! Lauk iš miesto!

KOMINIJUS

Klausykit, žmonės paprasti, draugai...

SICINIJUS

Jis — nuteistas, ir balgtos kalbos.

KOMINIJUS

Ne,
Palaukite. Ir man pačiam juk teko
Būt konsulu, ant mano kūno irgi
Yra nemaža pėdsakų, kuriuos
Paliko Romos priešai. Man tėvynė,
Gerovė jos — brangesnė bei svarbesnė
Už mano gyvastį — ir ne mažiau
Šventa, negu garbė žmonos manosios
Ir laimė mano mylimų vaikų,
Jos iščiaus valsių. Tad jei suminėčiau...

SICINIJUS

Nėr ką minėt! Kur tu suki, mes žinom.

BRUTAS

Neapsimoka aušinti burnos.
Kaip liaudies ir tėvynės savo priešas
Jis — ištremtas. Taip tebūnie!

MIESTIEČIAI

Taip tebūnie! Taip tebūnie!

KORIOLANAS

O, govėda plebėjiškų šunų!
Aš jūsų kvapo nekenčiu labiau,
Negu kad pelkių puvėsingų smarvės,
Malonę jūsų branginu aš tiek,
Kiek nuodijančių orą groblų krūvą!
Aš pats tremiu jus. Pasilikit čia,
Vergaukit savo būdai atmainingam!
Tegu jus gąsdina menkiausias gandas!
Lai prieš šalmus puošiančių kuodų
Lingavimas įvaro siaubą jums!
Tebesidžiaukite valdžia ir tolei
Savus gynėjus siųskit ištremtin,
Kol jūsų negrabi, akla paikybė
Jus nejučiom į prapultį nuves
Ir atėjūnas savo sunkų jungą
Be mūšio jums uždės galų gale.
Aš niekinu dėl jūsų šitą miestą
Ir nugara nusigrėžiu į jį:
Pasaulis juk platus!

Koriolanas, Kominijus, Menenijus,
senatoriai ir patricijai pasišalina.

EDILAS

Išėjo liaudies priešas! Jo nebėr!

MIESTIEČIAI

Mūs priešas ištremtas! Ū-ū-ū-ū!

Šaukia, mėtydami kepures į orą.

SICINIJUS

Ligi pat vartų įkandin jo sekit
Su tokia pat pagieža atšiauria,
Su kokia jis jus persekiojo nuolat;
Patyčios jūsų piktos tebūnie
Jam atpildas pelnytas. Mus sargyba
Per miestą palydės.

MIESTIEČIAI

Link vartų! Paskui jį! Tegu dievai
Globoja mūsų tribūnus garbingus!

Visi išeina

KETVIRTAS VEIKSMAS

I SCENA

Priešais Romos vartus.
Įeina Koriolanas, Volumnija, Virgilio, Menenijus, Kominijus ir būrys
jaunų Romos patricijų.

KORIOLANAS

Be ašarų ir be ilgų šnekų —
Sudie. Mane badi minia dauggalvė
Iš miesto išmetė. O, motin, kurgi
Tvirtybė tavo dvasios? Juk pirmiau
Tu dideles nelaimės vadinau
Lyg bandomuoju akmeniu širdies,
Nes paprastas žmogus pakelt pajėgia
Tik paprastas bėdas (per tykią jūrą
Bepigu plaukt, mat, laivui kiekvienam!),
Bet atlaikyt ramiai pačius pikčiausius
Dūžius likimo teįstengia tas,
Kas aukšta išmintim apdovanotas.
Tu šias mintis man skiepijai, kad nieks
Palaužti negalėtų mano sielos.

VIRGILIJA

Dangau, dangau! O!

KORIOLANAS

Žmona, aš prašau...

VOLUMNIJA

Visus vertelgas, amatininkus,
Kiek Romoj jų yra, tegriebia maras!

KORIOLANAS

Ne, kam to reik! Kai dingsiu iš čionai,
Mane jie dar įvertins pasigedę.
Nesielvartauki, motin: iš tavęs
Girdėjau aš ne vienąsyk, kad, jeigu
Už Herkulio tu būtum ištekęs,
Iš dvylikos jo žygių bent šešis
Pati atlikus būtumei ir tuo
Palengvinusi našta savo vyro.
Kominijau, sudie. Nenusimink.
Na, motina ir žmona, likit sveikos.
Aš neprapulsiu. Ištikimas mano
Menenijau! Už ašaras jaunųjų —
Sūresnė tavo ašarų druska,
Jinai senoms akims — gyvi nuodai.

Kominijui

Tu, buvęs mano karvedy bebaimis,
Kurį mačiau tiek kartų rūščiai žvelgiant
Į sukeliančius kraupulį vaizdus!
Paiškindink šitoms moterims liūdnomis,
Jog verkt dėl neišvengiamo tau smūgio —
Beprasmiška tiek pat, kaip ir kvatot.
Tau, motina, drąsa ir ryžtas mano
Visad paguodą teikdavo lig šiolei,
Tad būk tikra dėl savojo sūnaus:
Nors vienišas dabar jisai išeina
It per liūgyną slibinas, kurį
Iš pasakų šiurpių težino žmonės,
Tačiau jisai stovės aukščiau minios,
Jei neįklius per klastą į žabangas.

VOLUMNIJA

Pirmagimi sūnau, kur eisi tu?
Tegu tave Kominijus gerasis
Palydi. Kryptį aiškia pasirink,
Neatsiduok likimui, nes jo kelias,
Gal būt, pavojais grįstas.

KORIOLANAS

O, dievai!

KOMINIJUS

Aš mėnesį pabūsiu su tavim;
Po to nuspręsimė, kur patogiausia
Tau pasilikti — taip, kad viens kitam
Galėtume be vargo duoti žinią
Ir, jeigu laikas vėl tave pašauks,
Ilgai nereiktų po pasaulį margą
Tavęs ieškot, nes gaišatis atšaldo
Davėjų prielankumą.

KORIOLANAS

Ne, sudie.

Neleis tau amžiaus ir kovų našta
Klajot su tuo, kam jėgos neišsekę.
Prie vartų atsisveikinsime. Einam,
Brangioji žmona, motina miela
Ir jūs, bičiuliai mano išbandyti!
Kada apleisiu miestą, palinkėkit
Geros kloties, nusišypsokit man.
Na, einam. Kol aš vaikščioju žeme,
Jūs dar apie mane šį tą išgirsit,
Bet niekad, niekad gandas nepasklis,
Kad aš patsai savęs išsižadėjau.

MENENIJUS

Tokių godingų žodžių mano ausys
Nėra girdėjusios. Eime. Neverkit.
Dievais prisiekiu, jei galėčiau bent
Septynetą metelių nusimesti
Nuo šių senų pečių, aš nesitraukčiau
Nė žingsnio nuo tavęs.

KORIOLANAS

Duok ranką. Einam.

Visi išeina

II SCENA

Ten pat. Gatvė netoli vartų.
Įeina abu tribūnai — Sicinijus ir
Brutas; su jais edilas.

SICINIJUS

Lai skirstos jie namo. Jis pasitraukė,
Ir to užtenka. Jaučias užgauti
Patricijai, kurie jo pusėn stojo.

BRUTAS

Dabar, kai mes įrodėm savo jėgą,
Kukliau laikytis turim, nei anksčiau.

SICINIJUS

Tegu namo keliauja. Pasakyk,
Kad jų neapkentėjas išvarytas
Ir galią senąją atgavo jie.

BRUTAS

Edilui

Liepk išsivaikščioti visiems.

Edilas išeina

Žiūrėk,

Jo motina!

Įeina Volumnija, Virgilija ir Mene-
nijus.

SICINIJUS

Pasukim šonan.

BRUTAS

Kam?

SICINIJUS

Jinai, girdėt man teko, išprotėjo.

BRUTAS

Jos pastebėjo mudu. Ženk, kaip žengęs.

VOLUMNIJA

A, štai ir jie! Te pragaro raupsais
Už jūsų meilę jums dievai atmoka!

MENENIJUS

Tyliau, tyliau! Kam taip triukšmauti?

VOLUMNIJA

Jeigu

Ne ašaros, išdėčiau viską jums...
Ir tučtuojau išdėsiu!

Brutui

Kur tu bėgi?

VIRGILIJA

Siciniui

Palauk ir tu. Kodėl aš nevaliojau
Tą pat ir savo vyrui pasakyti!

SICINIJUS

Bene iš vyrų giminės tu būsi?

VOLUMNIJA

O argi gėda tai yra, kvaily?
Jūs tik pažvelkit, koks jisai kvailys!
Tikriausiai vyras buvo mano tėvas,
Nes aš — ne lapės išpera, kaip tu,
Kurs išvarei iš Romos tą, kas priešų
Daugiau yra nudėjęs savo kardu,
Nei tu priplempęs žodžių...

SICINIJUS

O, dangau!

VOLUMNIJA

Taip, tą, kas, gindamas tėvynės garbę,
Daugiau yra nukovęs priešų jos,
Nei tu — protingų žodžių prikalbėjęs.
Įsidėmėk... Ir eik sau... Ne, sustok...
Norėčiau, kad Arabijos smiltynuos
Sutiktų mano Marcijus tave
Ir taviškius visus ir kad turėtų
Pašonėj kalaviją...

SICINIJUS

Na ir kas?

VIRGILIJA

O tas, kad tavo padermei nešvankiai
Jis galą padarytų...

VOLUMNIJA

Kad nè tavo
Bastrių neliktų! Niekas negavo tiek
Žaizdų, kaip jis, kovodamas už Romą!

MENENIJUS

Ramiau, ramiau.

SICINIJUS

Norėčiau, kad jisai tebetarnautų
Tėvynei taip, kaip kitados pradėjo,
Užuot sumindęs tuos saitus šventus,
Kurie jį siejo.

BRUTAS

Aš norėčiau irgi.

VOLUMNIJA

„Norėčiau irgi!“ Kam užsiundėt minią?
Kas judu? Žiurkės esate prieš jį
Ir apie jojo nuopelnus nutuokiat,
Kaip aš — apie tas paslaptis dangaus,
Kurių joks gyvis neižvelgia.

BRUTAS

Einam.

VOLUMNIJA

Keliaukite sveiki, aš nelaikau.
Jūs padirbėjot šauniai! Bet žinokit:
Tiek, kiek už vargingiausią Romos lūšną
Aukštesnis Kapitolis, tiek ir mano
Sūnus, tos moters ištremtasis vyras,
Už jus visus aukštesnis.

BRUTAS

Ir puiku.

Sudie.

SICINIJUS

Ko mums čia rietis? Ji — pamišus.

VOLUMNIJA

Aš laiminu abudu jus.

Tribūnai pasišalina

Nuo šiol

Tegu dievai, palikę visa kita,
Tevykdo mano prakeikimą. O,
Kad aš galėčiau, sykį bent per dieną
Sutikus juos, palengvinti sau širdį!

MENENIJUS

Atsakančial jlems kliuvo, dievažl,
Mat, buvo ir už ką. Ar mes drauge
Vakarieniausim?

VOLUMNIJA

Tūžmas — mano pietūs,
O vakarienė — graužatis. Bažu
Numirsiu aš nuo tokio peno.

Volumnijai

Einam.
Neaimanuok, rūsti būk kaip Junonė
Ir savo sielvartą išliek kaip aš.
Eime greičiau. Na, einam.

MENENIJUS

Gėda, gėda!

Visi išeina

III SCENA

Kelias tarp Romos ir Anciumo.
Romėnas ir volskas, įėję iš priešinių
pusių, susitinka.

ROMĖNAS

Aš gi sveiką gerai pažįstu, kaip ir tu mane. Bene Adrianas būsi?

VOLSKAS

Taigi. O kuo vardu esi pats — tikrai nebeprisimenu.

ROMĖNAS

Aš — iš Romos, bet šiuomet — lyglai kaip ir tu — tarnauju jos priešams. Na ką, atpažinai?

VOLSKAS

Nikanoras? Taip, regis?

ROMĖNAS

Pataikei.

VOLSKAS

Kai mudu paskutinį kartą matėmės, tavo barzda buvo kiek vešlesnė. Žiūriu, veidas lyg ir ne tas, bet balsas — pažįstamas. Na, kas naujo Romoj? Volskų senatas mane tam ir pasiuntė, kad tave suieškočiau. Tu man gerokai sutrumpinai kelią, nereiks dabar plūkt visą dieną.

ROMĖNAS

Romoj buvo keisčiausias maištas, liaudis — prieš senatorius, patricijus ir kitokią aukštuomenę.

VOLSKAS

Sakai, buvo? Atseit, jau pasibalgė? Mūsų šiek tiek nesitikėjo to. Jie ginkluojas iš paskutiniųjų ir nori smogti smūgį kaip syk tada, kai tarpusavio piautynės ten įsisiautės.

ROMĖNAS

Didysis gaisras prigesintas, bet dėl menkausio nieko gali vėl įsiliepsnot. Aukštuomenei taip skaudžiai sudilgino širdį šauniojo Koriolano ištremimas, kad jina tik ir sapnuoja, kaip čia greičiau atėmus valdžią iš liaudies ir visiems laikams panaikinus jos tribūnus. Tikėk manim, ugnis tebegruzda po pelenais, — dar kiek — ir ji tvykstels iš naujo.

VOLSKAS

Nejaugi Koriolanas ištremtas?

ROMĖNAS

Taip, jis išvarytas.

VOLSKAS

Būk tikras, Nikanorai, mūsiškiai maloniai priims tave su šitokia naujiena.

ROMĖNAS

Tegu jūsiškiai nesnaudžia: dabar pats metas. Ne veltui gi žmonės sako, jog patogiausia suviliot svetimą žmoną, kai ji susipykus su vyru. Garbingajam jūsų Tului Aufidijui be-pigu bus parodyti savo karžygystę, kada svarbiausias jo priešininkas, Koriolanas, išguitas iš savo tėvynės.

VOLSKAS

Išties, puiki proga. Kokia laimė, kad visiškai nelauktai sutikau tave. Mano darbas — ačiū tau! — baigtas, ir aš mielai pajėsiu su tavim iki Anciumo.

ROMĖNAS

O pakeliui — lig vakarienės — aš papasakosiu tau apie Romą įdomiausių dalykų. Viskas aiškiai klostosi jūsų naudai. Tai ką, vadinasi, jau ir kariuomenė sutelkta?

VOLSKAS

Dar kokias! Tiesiog karališkai Daliniai galutinai sudaryti, centurional — savo vietose, algos išmokėtos, kiekvienas pasiruošęs žygiui.

ROMĖNAS

Malonu girdėt, kad jūsiškiai taip rimtai pasirengę. Mano žinios tikriausiai tuoj pat juos privers pajudėti. Širdingai džiaugiuos, tave matydamas, ir man balsiai smagu, kad turėsiu tokį pakeleivį.

VOLSKAS

Tavo žodžiai užbėgo už akių maniškiams. Aš irgi ne be pagrindo džiaugiuosi, tave sutikęs.

ROMĖNAS

Na, tad keliaukime kartu.

Išeina

IV SCENA

Anciumas. Priešais Aufidijaus namus.

Ieina Koriolanas varguolio rūbais, dangstydamasis veidą.

KORIOLANAS

Šaunus tu miestas, Anciumai! Aš
Tave našlėm apdovanojau gausiai.
Vaitodami prieš mano ginklą krito
Didingų šitų rūmų savininkai.
Todėl neatpažink manęs verčiau,
Kad moterys, apsiginklavę iešmais,
Vaikai — akmenimis, kovoj gėdingoj
Nenugalabytų Koriolano.

Ieina miestietis

Sveiks gyvas, meldžiamasis.

MIESTIETIS

Labą dieną.

KORIOLANAS

Tu negalėtumei parodyt man,
Kur čia garbus Aufidijus gyvena?
Ar Anciume jis?

MIESTIETIS

Taip. Ir šįvakar
Didžiūnų mūsų garbei kelia puotą.

KORIOLANAS

Sakyk, kur jo namai?

MIESTIETIS

Štai — prieš tave.

KORIOLANAS

Dėkoju tau. Sudiev.

Miestietis pasišalina

Kokie vingiuoti

Keliai pasaulio! Du seni draugai,
Kurių krūtinėse daug metų plakė
Viena širdis meilinga, kurie darbu,
Džiaugsmams, valgiu ir poilsiu dalinos,
Kurie atrodė neišskiriami
Nelyginant dvyniai, dėl nieko gryo
Staiga pavirsta priešais mirtiniais,
O nedraugai, skandinę vienas kitą,
Naktim nemigę nuo kerštingų kėslių,
Dėl aklo atsitiktinumo pokšto
Bičiuliais tampa nei iš šio, nei to
Ir per vaikus sueina į gentystę.
Tas pat ir man. Aš nekenčiu gimtinės
Ir myliu šitą savo priešų miestą.
Įeiti pabandysiu. Jei mane
Aufidijus nudės, jis bus teišus,
O jei priglobs, jo šaliai aš tarnausiu.

Išeina

V SCENA

Ten pat. Menė Aufidijaus namuose,
iš kurių sklinda muzikos garsai. Išeina
tarnas.

PIRMAS TARNAS

Vyno, vyno! Kad juos kur, tokius tarnus. Užmigo jie,
ar ką?

Išeina.
Įeina antras tarnas.

ANTRAS TARNAS

Kur Kotas? Šaukia šeimininkas. Ei, Kotai!

Išeina
Įeina Koriolanas

KORIOLANAS

Namai jo ištaigingi; aš jaučiu
Malonų vaišių kvapą, bet, deja,
Aš — neprašytas svečias.

Grįžta pirmas tarnas

PIRMAS TARNAS

Ko tau reik? Iš kur tu? Šičia, brolau, tokiems ne vieta.
Nešdinkis už durų.

Išeina.

Vargu ar pagarbesnį sutikimą
Užtarnavau. Juk aš — Koriolanas.

Grįžta antras tarnas.

ANTRAS TARNAS

O tu iš kur čia atsiradai, meldžiamasis? Ar mūsų durininkas
aklų neturi, kad įleidinėja visokius valkatas? Kraustykis,
girdi!

KORIOLANAS

Atstok!

ANTRAS TARNAS

Pats tu atstok nuo mūsų!

KORIOLANAS

Neįkyrėk, ko prikibai!

ANTRAS TARNAS

Žiūrėkit, koksai smarkuolis! Palauk, tuoj mes su tavim pašnekėsime!

Grižta pirmas ir trečias tarnai

TREČIAS TARNAS

Kas jis per vienas?

PIRMAS TARNAS

Atklydėlis kažkoks, nemačiau kaip gyvas tokio. Niekaip nevalioju išprašyti jo iš namų. Eik pašauk šeiminką.

TREČIAS TARNAS

Ko tu nori čionai? Pasišalink, susimildamas!

KORIOLANAS

Palikite ramybėje mane.
Aš neįžeisiu jūsų židinių.

TREČIAS TARNAS

Kas gi tu?

KORIOLANAS

Aš — ne prastos kilmės.

TREČIAS TARNAS

Bet panašus į elgetą.

KORIOLANAS

Toks ir esu tikrai.

TREČIAS TARNAS

Tad malonėk, aukštakilmis elgeta, pasieškot sau prieglobos kitoj, tinkamesnėj, vietoj. Prašau tave, keliauk sveikas.

KORIOLANAS

Dirbk savo darbą, eik rankiok nuograužas nuo stalo! (Atstumia jį).

TREČIAS TARNAS

Kaip! Tu dar priešinies? Pasakyk šeimnininkui, koks keistas svetys pas mus atsibastė.

ANTRAS TARNAS

Tučtuojau.

TREČIAS TARNAS

Kur tu gyveni?

KORIOLANAS

Po atviru dangum.

TREČIAS TARNAS

Po atviru dangum?

KORIOLANAS

Taip.

TREČIAS TARNAS

O kame būtent?

KORIOLANAS

Vanagų ir varnų karalystėj.

TREČIAS TARNAS

Vanagų ir varnų? Na ir asilas! Gal ten yra ir kuosų?

KORIOLANAS

Ne. Aš tavajam šeiminkui juk netarnauju.

TREČIAS TARNAS

Atsargiau! Ko tu kimbi prie mano šeiminko?

KORIOLANAS

O ką? Tai vis doriau, negu prie šeiminkės. Tu per daug plepi. Drožk verčiau prie savo rykų. Lauk! (Mušdamas išstumia jį).

Trečias tarnas išeina.

Ieina Aufidijus ir antras tarnas.

AUFIDIJUS

Kur tas žmogus?

ANTRAS TARNAS

Štai jis, mano pone. Būčiau prilupęs jį kaip šunį, bet iš pagarbos svečiams nediršau kelt triukšmą.

Pasišalina

AUFIDIJUS

Iš kur tu? Kuo vardu? Ir ko tau reikia?
Kodėl tyli? Kalbėk. Kas tu toksai?

KORIOLANAS

Atsidengdamas veidą

Jei net dabar, man žvelgdamas į veidą,
Neatpažįsti, Tulai, tu manęs,
Aš privalau patsai pasisakyti.

AUFIDIJUS

Tark savo vardą.

KORIOLANAS

Tau jo skambesys —
Čaižus, ir volsko jis ausies neglosto.

AUFIDIJUS

Tai kas tu? Tavo povyza — rūsti,
O bruožuose yra kažkas valdingo.
Iš po nupleišėjusių burių matos
Galingas laivas. Kas gi tu esi?

KORIOLANAS

Tuoj apsiniauks tava kakta. Na ką,
Atpažinai?

AUFIDIJUS

Ne. Tavo vardas?

KORIOLANAS

Aš —

Tas Kajus Marcijus, kuris taip daug
Pridarė volskams negandų, o ypač
Negailestingas buvo tau — ir pelnė
Koriolano pravardę. Už visą
Pralietają kraują, pavojus visus,
Už visą karo vargą tegavau
Iš savo nedėkingų tėvynainių
Šį atpelną kaip gyvą priminimą
Ir laidą tavo amžinos pagiežos,
Deja, tik tiek, kadangi kita ką
Suėdė liaudies pyktis ir pavydas,
Netramdomas ištižusių didikų,
Kurie apleido draugą bėdoje
Ir nesubruzdą, kai vergų balsai
Mane iš Romos stūgaudami vijo.
Tokios tad nelemties ūmios prispaustas,
Į tavo aš pastogę ateinu,
Bet negalvok, kad atvedė mane
Viltis išgelbėti gyvybę savo,
Mat, jei mirties bijočiau aš, tai nieko
Pasaulį taip nevengčiau, kaip tavęs,—
Ne, čia mane atvarė vien troškimas

Atsiskaityt su savo ištrėmėjais;
Užtat, jei tūžmo dar turi širdy
Ir nori tiek už nuosavas žaizdas,
Tiek už tėvynės nuoskaudas bei gėdą
Man atmokėt, skubėk manom nelaimėm
Pasinaudoti taip, kad keršto geismas,
Kuriuo degu, tarnautų tau šiandieną,
Nes nirtingiau už pragaro dvasias
Aš kausiuosi prieš perpuvusią Romą.
Tačiau, jei nesiryžti tam ar jeigu
Esi pavargęs ir nebedrįsti
Bandyti laimę vėl, tai atsiminki:
Gyvenimas man irgi taip apkarto,
Jog tavo neapykantos senos
Malonei atstatau patsai aš galvą:
Jos nenukirst kvailystė būtų, nes
Tave idūkęs persekiojau nuolat,
Tėvynei tavo kraują leidau bosais
Ir tau aš būsiu kaip dėmė juodžiausia,
Jei, gyvas likęs, netarnausiu tau.

AUFIDIJUS

O, Marcijau! Kiekvienas tavo žodis
Išrauna iš širdies manosios pyktį,
Joje įsišaknijusį gilial.
Jei, apie paslaptis dievų prabilęs,
Iš debesų Jupiteris sušuktų:
„Teisybę pasakiau!“ — aš patikėčiau
Juo ne daugiau, negu tavim tikiu,
Kilnių kilniausias Marcijau! Tad leiski
Apvyt šiom rankom kūną, į kurį
Tiekkart sunkioji mano ietis lūžo
Ir jos atšaižos brozdino mėnulį.
Imu glėbin šį gyvą savo kardo
Priekalą ir nuo šiol su tavimi
Dorai aš lenktyniauju karšta meile,
Kaip kad, garbėtroškos aistra apakęs,

Narsybe su tavim lenktyniavau.
Klausyk: kadais mylėjau aš merginą,
Kurį vedžiau paskui, ir joks vyriškis
Nedūsavo, tur būt, taip ilgesingai,
Kaip aš dėl jos; bet netgi ir tuomet,
Kai pirmąsyk per mano slenkstį žengė
Jaunamartė mieliausia į namus,
Širdis man taip džiugiai nešokinėjo,
Kaip regint prieš save galiūną tokį!
Žinok, o Marsai, kad jau stovi čia
Kariuomenė, žygiuoti pasirengus:
Buvau, mat, pasiryžęs skydą tau
Išmušt iš rankos ar netekt savosios.
Tu dvylikoj kautynių nugalėjai
Mane, ir aš sapnuoju kas naktis,
Kaip mudu grumiamės, kaip, viens kitam
Suspaudę gerklę, šalmą nuo galvos
Įniršę plėšiam, raičiodamies žemėj,
Ir leisgyvis atsibundu staiga.
Taurusis mano Marcijau, jei net
Šiandieną nekerštautume ant Romos,
Tai vien už šitą ištrėmimą tavo
Pašauktume prie ginklo mes visus
Nuo paauglių lig senių žilagalvių
Ir, karo nesuvaldomu tvanu
Tėvynę tavo buvusią užlieję,
Užtvindytume miestą nedėkingą.
Įeiki tad vidun ir lyg draugams
Paspauk rankas senatoriams mūsiškiams,
Kurie man palinkėti susirinko
Sėkmingo žygio — kad ir ne prieš Romą,
Bet jos valdas.

KORIOLANAS

Dievai mane globoja!

AUFIDIJUS

Esi čia šeimininkas. Jei tu pats
Norėsi kerštą vykdyti, aš pusę
Savos valdžios tau perleidžiu mielai.
Spręsk ir daryk, kaip išmanai: juk tu
Geriau už mus nuvoki, kur stipriausios
Ir kur silpniausios tavo krašto vietos,
Ar verta pasibelst iškart į Romos
Vartus, ar gal apniokot iš pradžių
Alokesnes sritis — ir tik tada,
Įvairius baimę, triuškindi jau priešą.
Įleik. Tave aš pristatysiu tiems,
Kurie turės pritarti tavo siekiams.
O, šimtą kartų sveikas, čion atvykęs!
Draugystė mūsų tebūnie didesnė,
Nei buvo neapykanta, o tai —
Ne juokas. Sveikas, Marcijau! Duok ranką.

Koriolanas ir Aufidijus nueina. Pir-
mas ir antras tarnai išeina priekin

PIRMAS TARNAS

Tai bent permaina neregėta!

ANTRAS TARNAS

Man pasiutusiai niežėjo delnai tvoti jam pagaliu, bet aš
bemat susigaudžiau, kur kas, ir jo drapanos manęs neap-
gavo.

PIRMAS TARNAS

Na ir rankelė gi jo! Kad šveitė mane dviem pirštais —
it kokį žaisliuką.

ANTRAS TARNAS

Aš jam tik dirst į veidą — ir sumečiau tuoj, kad ne vis-
kas čia taip paprasta... Yra jo veide, suprantį, kažkas... Ne-
žinau tiesiog, nė kaip išsireikšti.

PIRMAS TARNAS

Taigi, taigi. Iš pažiūros lyg kad ir... Tegu mane galas, jei aš nesumojau, kad jis ne tas, kas atrodo iš pirmo žvilgsnio.

ANTRAS TARNAS

Dievaži, ir aš taip pagalvojau. Visam pasauli nerasi panašaus nė iš tolo.

PIRMAS TARNAS

Tikriausiai. Nors tu gi žinai, kad yra vienas karys, kur net jį prašoksta.

ANTRAS TARNAS

Bene mūsų šeimnininkas?

PIRMAS TARNAS

Kas per kalba! Aišku.

ANTRAS TARNAS

Pustuzinį tokių nuneštų.

PIRMAS TARNAS

Negi jau tiek? Kažin. Bet aš irgi manau, kad mūsų ponas — karys šaunesnis.

ANTRAS TARNAS

Iš tiesų, nelengva šitokiuos dalykuos susivaikyti. Neišmano nieks geriau už mūsų, kaip gint miestą.

PIRMAS TARNAS

Pult — jis irgi nepėsčias.

Grijta trečias tarnas

TREČIAS TARNAS

Oi, vyručiai, turiu aš jums naujienų! Turiu naujienų, kad jus kelmai rautų!

PIRMAS IR ANTRAS TARNAI

Greičiau! Sakyk! Kokių!

TREČIAS TARNAS

Sutikčiau būt ly kuo, tik ne romėnu! Tegu mane verčiau pasmerkia nežinau kam!

PIRMAS IR ANTRAS TARNAI

Kodėl? Kodėl?

TREČIAS TARNAS

Ogi todėl, kad šiuos namuos yra tasai, kas amžinai pliekdavo mūsų vadą: pats Kajus Marcijus.

PIRMAS TARNAS

Jis pliekdavo mūsų vadą? Kada?

TREČIAS TARNAS

Pliekti gal ir nepliekdavo, bet per nagus duodavo.

ANTRAS TARNAS

Ką čia šnekėt! Mes gi savi žmonės. Marcijus visad buvo mūsų kiui per kietas riešutas. Tai jo žodžiai.

PIRMAS TARNAS

Kas teisybė, tas teisybė: ne jo dantims. Prie Koriolų patal jis malė sumalė mūsų it kokį mėsos gabalą...

ANTRAS TARNAS

Kurį būtų pasikepęs ir suvalgęs, jei būtų buvęs žmogėdra.

PIRMAS TARNAS

Kas dar naujo?

TREČIAS TARNAS

Mūsiškiai taip tūpčioja apie jį, tartum jisai Marso sunus būtų. Pasisodino garbingiausioje vietoje galustalėj, senatoriai, su juo šnekėdami, būtinai atsistos, kepurę nusiėmę. Net mūsų vadas, ir tas šokinėja aplink jį lyg apie meilužę, bijo ranka prisiliesti it prie kokios šventenybės, tiktai klausosi pagarbiai, akis pabalinęs. Bet svarbiausia va kas: mūsų vadas dabar į dvi dalis skelte perskeltas, beliko pusė to, kas jis vakar buvo, nes antra pusė, bendru viso stalo pageidavimu bei palaiminimu, leko atvykėliui. Jis pasišovęs ausis nurauti Romos vartų sargybiniams ir viską nušluot savo kely, kad ten, kur jis praeis, nė žolė neaugtų.

ANTRAS TARNAS

Mano galva, jisai kaip nieks kitas sugebės padaryti, ką žada.

TREČIAS TARNAS

Žmogau! Ne tik sugebės, bet ir padarys. Neužmirški, kad draugų turi jis ten ne mažiau, negu priešų, bet jo draugai nedrįsta, kad tu žinotum, to savo draugiškumo parodyti, kol jisai, kaip sakoma, yra dekredituotas.

PIRMAS TARNAS

Dekredituotas? Ką tai reiškia?

TREČIAS TARNAS

Vos tik jį pamatys, brolau, kad jisai įgavo jėgos ir vėl skiauterę riečia, visi lyg triušiai po lietaus išlįs iš savo urvų ir šoks jam į talką.

PIRMAS TARNAS

Kuomet gi tat įvyks?

TREČIAS TARNAS

Ryt, šiandie, tuojau pat. Pietums pasibaigus, sugrums būgnas, ir šitoks bus paskutinis jų pokylio patiekalas, kad nė lūpų prieš žygį nespės nusišluostyti.

ANTRAS TARNAS

Vadinas, vėl smagiai pagyvensime. Kas iš tos taikos? Tik geležis rūdija, tik siuvėjų ir eiliakalių visokių privysta ..

PIRMAS TARNAS

Ir aš pripažįstu: geriau karas, negu taika, kaip kad dieną geriau, negu naktis. Kada ginklai žvanga, viskas juda kruta, nuolat kas nors naujo, būk akylas, ausylas ir budrus. O taika — tikra bala, sustingimas: tyku, nyku, nei gando, nei garso. Karas mažiau žmonių sunaikina, nei taikos metas pavainikių prigimdo.

ANTRAS TARNAS

Gryna tiesa. Kas be ko, kare ne viena moteriškė išžaginama, bet, antra vertus, taikos dienom kiek vyrų raguotų vaikšto!

PIRMAS TARNAS

Taigi. Užtat žmonės ir nekenčia kits kito.

TREČIAS TARNAS

O kodėl? Vis todėl, kad ramiu laiku jie viens kitam ne tiek reikalingi. Tegyvuoja karas! Tikiuos, kad romėnai greit kainuos ne ką brangiau už volskus. Girdite, jie jau keliasi! Jūs girdit?

PIRMAS IR ANTRAS TARNAI

Žvaliau, žvaliau!

Visi išeina

VI SCENA

Roma. Aikštė.

Įeina abu tribunai — Sicinijus ir Brutas.

SICINIJUS

Nebegirdėti nieko apie jį,
Nebėr ko bugštaut mums. Jo pakalikai —
Ir tie nepavojingi šiuo metu,
Kada rimtis aplinkui viešpatauja
Ir maištai nebeaudrina tautos.
Lai rausta Marcijaus draugai, kad viskas
Tyku čionai,— mat, nors ir jų ramybę
Nesantaika sudrumsdavo dažnai,
Bet jiems daug maloniau stebėti gatvėj
Piktai įsisiūbavusias minias,
Negu klausyt, kaip mūs amatininkai
Dainuoja sau, taikingai triūsdami.

BRUTAS

Mes įsikišome pačiu laiku.

Įeina Menenijus

Kas ten? Ar ne Menenijus?

SICINIJUS

Taip. Šiandie

Jis žymiai mandagesnis su mumis,
Nei buvo. Labas, gerbiamasis!

BRUTAS

Labas.

MENENIJUS

Sveiki, sveiki gyvi.

SICINIJUS

Koriolano

Vien jo bičiuliai gailis, o valstybė,
Nors jis iš pykčio sprogtų, ir toliau
Stovės, kaip slovi.

MENENIJUS

Visa tat puiku,
Bet būtų dar puikiau, jeigu lankstumo
Daugiau parodęs būtų šitas vyras.

SICINIJUS

Tu nežinai, kur jis?

MENENIJUS

Ne. Jo žmona
Ir motina jokių žinių negauna.

Ieina ketvertas miestiečių

MIESTIEČIAI

Ahudu jus tesaugoja dievai!

SICINIJUS

Kaimynai, geras vakaras!

BRUTAS

Visiems,
Visiems jums — labas vakaras!

PIRMAS MIESTIETIS

Ir mes, ir mūsų žmonos, ir vaikai
Už jus privalom melstis atsiklaupę.

SICINIJUS

Gyvenkit sau ir būkite laimingi.

BRUTAS

Lig pasimatymo, mieli kaimynai.
Ak, jei Koriolanas būtų jus
Mylėjęs taip, kaip mes!

MIESTIEČIAI

Tegul už tai
Dievai jus sergi!

ABU TRIBŪNAI

Likite sveiki.

Miestiečiai pasišalina

SICINIJUS

Smagiau yra dabar, lengviau alsuoti.
O, rodos, dar tik vakar jų pulkai
Įdūkę gatvėm klykaudami švaistės.

BRUTAS

Nors buvo Kajus Marcijus kare
Narsus kovūnas, bet perdaug išdidęs,
Įžulėlis, garbėtroška baisus,
Save įsimylėjęs...

SICINIJUS

Troško jis,
Į sostą atsisėdęs, viešpatauti
Pats vienas.

MENENIJUS

Aš nelinkęs taip galvot.

SICINIJUS

Jei konsulu jis būtų pasilikęs,
Mes būtume visi akivaizdžiai,
Deja, tuo įsitikinę bematant.

BRUTAS

Dėkokime dievams, kad jo nebėr
Ir kad saugi vėl jaučias mūsų Roma.

[eina edilas

EDILAS

Tribūnai gerbiami, kažin koks vergas,
Kuris kalėjiman jau uždarytas,
Mums pranešė, jog dvi galingos volskų
Kariuomenės įžengusios neva
Į mūsų žemę, viską pakeliui
Negaillestingai siaubdamos.

MENENIJUS

Tatai

Aufidijus, išgirdęs, kad iš Romos
Yra jo priešas ištremtas, vėl rodo
Ragus, kuriuos paslėpęs laikė, kol
Mus gynė Marcijus.

SICINIJUS

Ko įsikandai

Tą savo Marcijų?

BRUTAS

Išperti kailį

Gandų skleidėjui! Volskai niekuomet
Taikos sulaužyti nebūtų drįsę.

MENENIJUS

Nebūtų drįsę? Bet iš patyrimo
Mes žinome ką kita; savo amžiuoj
Pačiam yra man tekę tris kartus
Būt liudininku panašių dalykų.
Ar ne geriau, prieš lupant šį vyruką,

Jį kuo smulkiausiai iškamantinėt,
Kad neišplaktumėt žioplumo savo
Ir neįkrėstumėte rykščių tam,
Kurs apie rimtą grėsmę jus įspėja?

SICINIJUS

Nesąmonė! Ką tu čia man plepi?

BRUTAS

Aš tikras, kad negali šito būti.

Įeina žygūnas

ŽYGŪNAS

Į Kapitolį bėga tekini
Patricijai: atskridusi naujiena
Apniaukė veidus jų.

SICINIJUS

Prakeiktas vergas!
Tegu viešai jį išplaka: tai jis
Čia drumsčia vandenį.

ŽYGŪNAS

Garbusis pone,
Jo žinios pasitvirtino, ir net
Kur kas dar baisesnių atėjo.

SICINIJUS

Kaip —
Dar baisesnių?

ŽYGŪNAS

Teisybė tai ar ne,
Bet daug liežuvių kalba atvirai,
Kad Marcijus kariuomenę prieš Romą
Iš vieno su Aufidijumi veda,
Kad davė keršto priesaiką jisai
Nei senių, nei vaikų nepagailėti.

SICINIJUS

Gražu klausyti pasakų tokių!

BRUTAS

Silpnoji pusė tyčiom leidžia jas,
Kad Marcijų susigražint galėtų.

SICINIJUS

Gryna gudrybė.

MENENIJUS

Nesusigiedos

Aufidijus su Marcijumi niekad,
Kaip niekad priešingybės nesutaps.
Aš netikiu!

Įeina antras žygūnas

ANTRAS ŽYGŪNAS

Jus kviečia kuo skubiau
Senatan. Kajus Marcijus ir Tulas
Aufidijus terloja mūs valdas,
Ugnim sau kelią skindami pirmyn,
Ir grobia, kas tik po ranka pakliūva.

Įeina Kominijus

KOMINIJUS

Pasidarbavot šauniai jūs!

MENENIJUS

Kas naujo?

KOMINIJUS

Nesistebėkit, jeigu jums panosėj
Bus dukterys išniekintos ir žmonos,
Jei švinas išsilydęs pasipils
Nuo degančių namų jums ant galvos...

MENENIJUS

Kas naujo? Kas girdėti?

KOMINIJUS

... Jei šventovės
Pavirs degėsių rūkstančių krūva,
Jei visos garsios jūsų teisės tilps
Pelės urvely...

MENENIJUS

Kas girdėt? Sakyk!

Tribūnams

Bijau, kad jūs pridirbote darbelių!

Kominiui

Kas naujo? Jeigu Marcijus tikrai
Su volskais susidėjo...

KOMINIJUS

Geras „jeigu“!
Jisai — dievaitis jų, kuriam jie lenkias,
Tarytum ne pasaulio šio esybė
Jis būtų, o aukštesnis kažin kas,
Ir, jojo vedami, prieš mūsų liurbius
Žygiuoja tiek pat drąsiai, kaip vaikai
Kad laksto paskui margą peteliškę
Ar mėsininkai traiškioja muses.

MENENIJUS

Atsakančiai pasidarbavot judu
Su savo meistrpalaikiais neraliuotais,
Kurie iš tolo dvokia česnakui!
O kaip jūs galvą guldėte dėl jųjų!

KOMINIJUS

Už pakarpos pačiupęs jūsų Romą,
Jis krėstels ją...

MENENIJUS

Lyg Herkulis koksai
Prinokusį kaip reikiant vaisių. Puikiai
Pasidarbavot!

BRUTAS

Negi tai tiesa?

KOMINIJUS

Taip. Ir anksčiau išblyškusiū lavonu
Pavirsi, nei sugriausi ją. Džiaugsmingai
Viena sritis atkrinta po kitos,
O tokius, kurie priešindamies žūsta,
Visi vadina atkakliais kvailiais
Ir šaiposi iš paiko jų narsumo.
Ar kas pasmerkti Marcijų išdrįs?
Ir jo, ir jūsų priešai mato patys,
Ko vertas jis.

MENENIJUS

Jei šis garbingas vyras
Nesusimils,— mums galas.

KOMINIJUS

Kas gi eis
Prašyti jo malonės? Juk tribūnams
Neleis to gėda niekuomet, o liaudis
Iš jo tikėtis gali pagailos
Ne ką daugiau, kaip vilkas iš piemens.
Jei artimiausi jo draugai maldautų
Neskriausti Romos, jie užgautų jį
Kaip tie, kurių pelnytai jis nekenčia,
Ir priešai pasirodytų esą.

MENENIJUS

Teisybė. Jeigu net jisai mėgintų
Padegti mano nuosavus namus,
Aš jam drovėčiaus pasakyti: „Liaukis!“
Matau, jūs padirbėjote smagiai
Su savo rankpelniais ir parankiniais!

KOMINIJUS

Įvarėt Romai drebulį, koks niekad
Nėra jos krėtęs.

ABU TRIBŪNAI

Kuo čia mes dėti?

MENENIJUS

O kas? Gal mes, kurie jį taip mylėjom,
Bet lyg bejausmiai bailūs gyvuliai
Niekingai nusileidom jūsų sėbrams —
Ir tie jį spygaudami lauk išvarė
Iš mūsų miesto.

KOMINIJUS

Kad neimtų tik
Vėl kaukti, kviesdami atgal! Pats Tulas
Aufidijus kariuomenėj nustumtas
Į antrą vietą ir šiandieną klauso
Bet kokio mosto Marcijaus, lyg tas
Jam viršininkas būtų. Kito ramsčio
Ir kito ginklo Romai nebeliko,
Kaip neviltis.

Įeina miestiečių būrys

MENENIJUS

O štai ir jūsų šulvė!
Vadinas, ir Aufidijus su juo?
Tai jūs, jūs mums užtraukėt šitą marą,

Kada taukuotas savo kepures
Aukštyn pradėjot laidyt staugdami
Ir reikalaut tremties Koriolano.
Jis grįžta, ir kiekvienas jo kareivio
Plaukelis jums botagas bus dabar.
Jisai atlygins už balsus visiems,
Ir kiek kepurių išlėkė anąsyk
Į orą, tiek makaulių jums nulėks.
Ką čia kalbėti! Jeigu net anglims
Jis mus sudegins, pasielgs teisingai.

MIESTIEČIAI

Tiesiog baisu klausyt!

PIRMAS MIESTIETIS

Aš pasakiau: „Ištremt“, pridūręs: „Gaila“.

ANTRAS MIESTIETIS

Aš irgi.

TREČIAS MIESTIETIS

Ir aš. Atvirai šnekant, daug kas iš mūsų taip sakė. Darėm, kad viskas išeitų į gera, ir jei pritarėm jo ištrėmimui, tai labai nenoriai.

KOMINIJUS

Prisibalsavote!

MENENIJUS

Gražių darbelių
Pridirbote su savo ta ruja!

Kominiujai

Į Kapitolį einame?

KOMINIJUS

O kurgi?

Menenijus ir Kominijus išeina

SICINIJUS

- Keliaukite, kaimynai, į namus!
Nenusiminkite. Juk jie visi
Yra jo šalininkai ir tik laukia,
Kad pasitvirtintų greičiau tatai,
Kas tariamai juos gąsdina. Keliaukit
Namo, nér ko bijot.

PIRMAS MIESTIETIS

Tebūnie mums dievai gallestingi! Einam namo, bičiuliai.
Aš gi visada sakiau, kad jo tremti nereikia.

ANTRAS MIESTIETIS

Ir kiti sakė panašiai. Na, einam namo, užtenka.

• Miestiečiai išsiskirsto

BRUTAS

Man nepatinka ta žinia.

SICINIJUS

Ir man.

BRUTAS

Į Kapitolį! Pusę savo turto
Mielai aš atiduočiau, kad melu
Paverst galėčiau šią naujieną.

SICINIJUS

Einam.

Išeina

VII SCENA

Stovykla netoli nuo Romos.
Įeina Aufidijus su savo pavaduotoju.

AUFIDIJUS

Juos prie romėno traukia vis?

PAVADUOTOJAS

Jame

Yra burtinga kažin kas. Kareiviams
Jisai atstoja maldą priešpietinę,
Jie valgydami šneka apie jį
Ir keliiasi su jo vardu nuo stalo.
Tu, mano vade, žygio šio metu
Nelyginant šešėly atsidūrei.

AUFIDIJUS

Turiu tuo tarpu tvardyti, kitaip
Aš savo užmačioms pakirsiu kojas.
Jis laikos su manim daug išdidžiau,
Negu kad aš tikėjausi, kai mudu
Su juo apsikabinom pirmą kartą,
Ir lieka vergas savo prigimties;
Todėl nenoromis atleidžiu tai,
Ko negaliu pakeisti.

PAVADUOTOJAS

Mano vade,

Linkėdamas tau gero, pageidaučiau,
Kad tu, užuot dalinęsis garbe
Su Marcijumi, į savas rankas
Paimtum vadovavimą arba
Užleistum jam vienam viršininkystę.

AUFIDIJUS

Tave aš puikiai supratau; būk tikras:
Jis nenumano kaltinimų tų,
Kuriuos aš jam pateikti pasiryžęs,
Kai atsiskaitymo diena ateis.
Nors jam pačiam ir daug kam iš šalies
Atrodo, kad jisai čia šeimininkas
Ir tvarko volskų reikalus visus,
Kad jis kovoja lyg koksai drakonas
Ir kad pakanka jam ištraukti kardą,
Kai priešų lyg nebūta, bet tatai,
Dėl ko jis turi nusišukti sprandą
Ar manąjį nusukti, paaiškės
Tada, kai teks ataskaitą jam duoti.

PAVADUOTOJAS

Manai, jis sugebės paimti Romą?

AUFIDIJUS

Be mūsų miestai pasiduoda jam;
O Romoje patricijai, senatas,
Žodžiu, visa aukštuomenė jį myli.
Tribūnai — ne kareiviai, jų liaudis
Atgal atsivadins jį dar skubiau,
Nei išginė, ir Romą jis pagriebs,
Kaip jūrinis erelis griebia žuvį,
Kuri paviršiun išneria pati,
Pajutusi jo skrydį viešpatinę.
Pradžioj dorai tarnavo jis, tačiau
Nepajėgė šlovės naštos pakelti.
Kalta dėl šito buvo gal puikybė,
Žmogaus sėkmės gėdinga palydovė,
Ar jojo protas pernelyg ūmus,
Trukdęs pasinaudoti tuo, ką laimė
Jam siūlo, ar kieta ir nelanksti
Jo prigimtis, kuri nė senate

Neleisdavo be šalmo pasėdėti
Ir liepdavo jam prieglobsty taikos
Su kariška rūstybe nesiskirti.
Jau bet kurios vienos iš šių savybių
(O jis apdovanotas jom visom,
Nors, aiškus daiktas, ne vienodai ryškiai)
Užtenka, kad kiti tavęs bijotų,
Nekęstų ir išvytų lauk tave.
Patsai dorybių jo iškalbingumas
Jas griaudavo savaime. Mūsų vardą
Bei šlovę kuria nuomonė žmonių,
Ir net geram valdovui — tikras grabas
Yra ta tribūna, iš kur padangėn
Jo nuopelnai tolydžio keliami.
Liepsna įveikia liepsną, plienas plieną,
Jėga vien jėgai lenkiasi. Tą dieną,
Kai Roma tau, o Kajau, pasiduos,
Tavęs nieks neišgelbės iš bėdos!

Išeina

PENKTAS VEIKSMAS

I SCENA

Roma. Aikštė.

Įeina Menenijus, Kominijus, Sicinijus ir kiti.

MENENIJUS

Ne, ne, aš neisiu. Jūs girdėjot, ką
Jis savo vadui buvusiam atsakė,
Kuris jį taip mylėjo! Nors mane
Vadino tėvu jis, bet kas iš to?
Lai eina tie, kur išmetė jį lauk,
Lai gerą mylią prieš jo palapinę
Ant žemės puola ir klūpom lai šliaužia,
Kol jo malonėn kelią ras. Jei net
Kominijaus klausyt jis nesutiko,
Verčiau namie sėdėsiu aš.

KOMINIJUS

Manęs

Jis nė pažinti nenorėjo.

MENENIJUS

Girdit?

KOMINIJUS

Kažkaip netyčia į mane vardu
Jis kreipėsi, ir aš pamėginau
Priminti seną mūsų bičiulystę,
Bendrai pralietą kraują, bet jisai
Sušuko, kad nebėr Koriolano,
Kad titulų nereikia, kad jis nori
Bevardis būt, nesivadinti niekaip,
Kol Romos degančios ugnys nukals
Kitonišką sau vardą.

MENENIJUS

Na, tribūnai,
Mes jums dėkojam, kad atpigo anglys!
Tėvynės labui dirbot iš peties,
Ir Roma šito nepamirš per amžius.

KOMINIJUS

Aš pasakiau, jog prakilnu yra
Parodyti gailestingumą tam,
Kas jo nevertas; bet jisai atšovė,
Kad žemina pati save valstybė,
Prašydama malonės to, kurį
Ji nubaudė.

MENENIJUS

Teisingi žodžiai. Ką gi
Turėjo dar jis atsakyti?

KOMINIJUS

Bandžiau aš sugraudinti jį, prižadint
Užuojautą geriausiems jo draugams,
Bet jis pareiškė, jog nėra kada
Suplėkusių pelų krūvoj naršytis,
Beieškant keleto sveikų grūdelių,
Ir kvaila nesudeginti dėl jų
Tos smarvės.

MENENIJUS

Keleto sveikų grūdelių!
Iš jųjų vienas — aš, kiti — žmona
Ir motina, ir jo sūnus, ir šitas
Narsus karys; mes esame grūdai,
O jūs — pelai suplėkę, jūs — pelėsiai,
Kurių dvokimas kyla lig dangaus...
Bet mes dėl jūsų turim suplėškėti!

SICINIJUS

Nebūk toks atšiaurus. Jei tu nenori
Pagelbėt šioj bėdoj nepaprastoj,
Tai bent nepriekaištauki mums taip aršiai.
Bet, jeigu apsiimtum vis dėlto
Užtarti šiltą žodį už tėvynę,
Tikriausiai savo liežuviu šmaikščiu
Galėtum sustabdyti mūs tautietį
Greičiau, nei sukalta paskubomis
Kariuomenė.

MENENIJUS

Neapsimoka kištis.

SICINIJUS

Nueik pas jį, maldauju!

MENENIJUS

Kam to reikia?

BRUTAS

O nors ir tam, kad gautum pamatyti,
Ar judviejų širdinga bičiulystė
Į naudą Romai neišeis.

MENENIJUS

Tačiau

Kas bus, jei Marcijus, nė neišklausęs,
Mane, kaip ir Kominijų, išvys,
Ir aš sugrįšiu, mirtinai prislėgtas
Jo paniekos? Kas bus tada?

SICINIJUS

Tėvynė

Už gerą valią liks dėkinga tau.

MENENIJUS

Reikės man pamėgint. Nuo savo draugo,
Tikiuosi, Marcijus nenusigręš,
Nors tai, kad jis Kominijų sutiko
Niurzgėdamas ir kandžiodamas lūpą,
Atrodo blogas ženklas. Gali būt,
Anas pas jį atėjo ne laiku,
Kai jis nebuvo spėjęs papietauti?
Jei tuščia mūsų gyslose ir kraujas
Nešildo, mums nė saulė nemiela,
Ir nelabai mes dosnūs ir atlaidūs,
Bet, kai latakai kraujo mūs visi
Ir maisto, ir vynelio prisipildo,
Širdis kur kas gležnesnė pasidaro,
Nei pasninkų šventųjų dienomis.
Verčiau aš tos akimirkos palauksiu,
Kada jisai, nuo stalo atsikėlęs,
Sukalbamesnis bus.

BRUTAS

Į jo malonę kelią tu žinai
Ir nepaklysi.

MENENIJUS

Pabandysim, galgi
Pavyks ką norint pešti man. Netrukus
Tai paaiškės.

Išeina

KOMINIJUS

Ne, Marcijus su juo
Į kalbą nesileis.

SICINIJUS

Tu taip galvoji?

KOMINIJUS

Aš gi patsai mačiau: paskendęs aukse,
Jis sėdi palapinėj, o jo akys
Liepsnoja, lyg sudegint Romą trokštų.
Skriauda, jam padarytoji čionai,
Kalėjiman jo gailėstį uždarė.
Kai puoliau aš keliaklupsčias prieš jį,
Man prašvokštė jis tyliai: „Atsikelk!“
Ir, nebylia ranka duris parodęs,
Vėliau raštu tepranešė, ką gali
Jis padaryt ir ko negali, nes
Tai reikštų duotą priesaiką sulaužyt.
Vienintelė viltis, kaip man atrodo,—
Jo motina garbinga ir žmona,
Kurios neva ketina mūs tėvynei
Malonės jo maldauti. Tad eime,
Gražiai jas paprašykim paskubėti.

Išeina

II SCENA

Volskų stovykla priešais Romą.
Prie dviejų stovinčių sargybinių
prieina Menenijus.

PIRMAS SARGYBINIS

Ei, stok! Iš kur tu?

ANTRAS SARGYBINIS

Stok ir suk atgal!

MENENIJUS

Gerai sargybą einate. Bet aš —
Valstybės pareigūnas ir prašyčiau
Mane praleisti pas Koriolaną.

PIRMAS SARGYBINIS

O tu iš kur?

MENENIJUS

Iš Romos.

PIRMAS SARGYBINIS

Apie ją

Mūs vadas nieko nė žinot nenori.

Tau eiti nevalia, keliauk namo.

ANTRAS SARGYBINIS

Greičiau liepsnoj tavoji Roma žus,

Nei gausi pamatyt Koriolaną.

MENENIJUS

Draugai mieli, jei teko jums tikrai

Girdėti vadą šnekant apie Romą

Ir apie jo tenykščius bičiulius,

Tai aišku kaip diena, jog mano vardas

Nėr jūsų ausiai svetimas. Esu

Menenijus.

PIRMAS SARGYBINIS

Tikiu. Bet eik atgal.

Čionai mums tavo vardas — tuščias garsas.

MENENIJUS

Klausyk, mane mylėjo tavo vadas.

Buvau jo žygių metraštis, bylojęs

Apie nemarią šlovę to, kurį

Išpūsdavau, be abejo, truputį,

Nenusidėdamas per daug teisybei,

Mat, atiduoti stengdavausi duoklę

Saviems bičiuliams ir pirmiausia — jam,

Bet retkarčiais tarytum rutulys,

Paleistas nuožulniu taku pakalnėn,
Aš peršokdavau ribą pažymėtą,
Kiek pertempdamas liaupsinimų stygą.
Tad netrukdyk praeiti man, brolau.

PIRMAS SARGYBINIS

Dievaži, meldžiamasis, jei net būtumei jo garbei primelavęs tiek, kiek pagyrų prikalbėjai sau pačiam, vis vien aš tavęs nepraleisčiau. Niekuomet! Dargi tada, jei meluoti būtų ne mažiau išganinga, kaip gyvent skaistybės. Užtat — atgal!

MENENIJUS

Žmogau, suprask tu pagaliau, kad mano vardas Menenijus, kurs visad buvo karštas jūsų vado šalininkas.

ANTRAS SARGYBINIS

Tiksliau — melagis, kaip čia pats prisipažina, bet aš esu ne iš tokių ir kaip doras pavaldinys privalau sakyti tiesą, o todėl pareiškiu: kelias tau uždarytas. Suk atgal!

MENENIJUS

Tu nežinai, ar jis jau papietavęs? Bevelyčiau, mat, su juo kalbėti po pietų.

PIRMAS SARGYBINIS

Tu, regis, romėnas?

MENENIJUS

Taip. Kaip ir tavo vadas.

PIRMAS SARGYBINIS

Vadinas, turėtum neapkęst Romos, kaip jisai. Jūs išgrūdot pro vartus savo geriausią gynėją, atidavėte skydą priešui, pataikaudami įsisiautėjusių bukapročių miniai, o dabar galvojate, kad gailus jūsų senučių žliumbimas, nekaltų jūsų

mergelių ištiesios rankos ir įkyrus verkšlenimas panašių į tave išpendėjusių karšinių apsaugos jus nuo keršto? Ar tik tu nesivili sunkiu savo dusuliu užpūst ugnį, kuri tuoj apims jūsų miestą? Smarkiai klysti! Užtat keliauk atgal į Romą ir pranešk ten visiems, kad jums ateina galas. Jūs pasmerkti myriop. Mūsų vadas ilgai nesiterlios, jis prisiekė nesigailėt nieko.

MENENIJUS

Jeigu tavo viršininkas žinotų, jog aš čia, jis mane priimtų su pagarba.

PIRMAS SARGYBINIS

Eik tu sau. Mano viršininkas tavęs nepažįsta.

MENENIJUS

Aš gi šneku apie tavo aukščiausiąjį vadą.

PIRMAS SARGYBINIS

Baisiai tu jam galvoj! Atgal, girdi? O ne, tai bemat išleisiu paskutinę puskvortę kraujo, kur dar liko tavo gyslose! Atgal! Be jokių kalbų!

MENENIJUS

Brolau, susimildamas...

Įeina Koriolanas ir Aufidijus

KORIOLANAS

Kas čia daros?

MENENIJUS

Na, drauguži, dabar tu man užgiedosi kitoniškai! Pamatysi, kaip mane čia godoja. Įsidėk sau į galvą: kažkoks nusęsęs sargybinis niekad nenuvarys manęs nuo Koriolano, kuris man — lyg ir sūnus. Tu paklausyk, kaip mudu su juo šnekėsime, ir suprasi, jog tik per plauką esi nuo kartuvių, jei, žinoma, neatsiras kokio lėtesnio ir nuožmesnio būdo tave nugalaboti, kad būtų žmonėms į ką paspoksoti. Na, tad

žiūrėk: tuojau tu apalpsi iš apstulbimo. (Koriolanui). Lai dievų sandrauga aukščiausia kas valandą laimina tavo gerovę ir myli tave tiek pat stipriai, kaip tavo senas tėvas Menenijus. Sūnau mano, sūnau! Tu nori sukurstyt mums gaisrą? Pažvelk: šios čiurkšlės jį užgesins! Ilgokai nesidaviau išjudinamas iš vietos, nors nė kiek neabejojau, kad vienas aš tepajėgsiu tave sugraudinti,— kol pagaliau atodūsių vėjas pūste išpūtė mane pro vartus. Maldauju tave, atleisk Romai ir savo nuolankiems tėvynainiams! Dievai maloningi tenumaldo tavo rūstybę ir teisgožia jos grimzles ant šio netašyto kelmo, kuris pastoja man kelią pas tave.

KORIOLANAS

Šalin!

MENENIJUS

Šalin? Kaipgi tat!

KORIOLANAS

Žmona, sūnus ir motina... Aš jų
Nebepažįstu. Mano šiandieniniai
Darbai kitiems tarnauja. Keršto teisė
Priklauso man, malonė — volskų valioj.
Greičiau aš savo senąją draugystę
Užkasiu nedėkingon užmarštin,
Negu kad gailesčiui parodyt leisiu
Tvirtumą saitų buvusių. Išeik!
Stipriau apsišarvavę mano ausys
Prieš tokius prašymus, nei jūsų vartai —
Prieš mano jėgą. Bet kadangi tu
Brangus buvai man, tai paimk šį laišką,
Kurį aš parašiau, kad tau pasiųščiau,

Paduoda laišką

Ir mūs kalba, Menenijau, baigta.—
Aufidijau, nors Romoje šį žmogų
Mylėjau aš kaip draugą, bet matai...

AUFIDIJUS

Esi tu nepalenkiamas visur.

Koriolanas ir Aufidijus pasišalina

PIRMAS SARGYBINIS

Tai ką, meldžiamasis, vadinasi, tavo vardas Menenijus?

ANTRAS SARGYBINIS

Patys matot, vienas jo garsas — galingesnis už by kokius kerus! Kelias namo tau žinomas.

PIRMAS SARGYBINIS

Na ir kliuvo gi mums, kad neišsileidome jūsų didenybės!

ANTRAS SARGYBINIS

Belieka man tik apalpti, ar ne teisybė?

MENENIJUS

Spiaut man į jūsų vadą ir į visą pasaulį. Dėl tokių menkystų, kaip jūs, neapsimoka galvos sukti. Kas nori sau galą pasidaryti, tas žmogžudžio nebijo. Lai ir toliau jūsų vadas nepaiso nieko. O jūs ilgiems laikams likite, kokie esat, ir tegu jūsų niekybė kasmet vis augs. Pasakysiu jums tą pat, ką man sakėte: „Eikit šalin!“

Pasišalina

PIRMAS SARGYBINIS

Kilnus žmogus, kaip sau nori.

ANTRAS SARGYBINIS

Kas tikrai vertas pagarbos, tai mūsų vadas: jis — kaip uola ar ažuolas, kuriam nebaisus joks vėjas.

Išeina

III SCENA

Koriolano palapinė.

Įeina Koriolanas, Aufidijus ir kiti.

KORIOLANAS

Mes apgulam iš ryto Romos murus.
Prašau tave kaip savo bendražygį,
Pranešk senatoriams, kad aš likau
Jums ištikimas.

AUFIDIJUS

Mūsų vien naudos
Tu siekei, kurčias tu buvai tiek Romos
Maldavimams, tiek kuždesiui bičiulių,
Nors dėjo į tave jie daug vilčių.

KORIOLANAS

Seniokas tas, kurį aš pavariau
Įskaudintą giliai, mane mylėjo
Labiau kaip tėvas, dievino mane.
Čionai jį siuntė Roma, nes jis buvo
Jos paskutinė priebėga. Nors aš
Jį sutikau šaltai, tačiau dar kartą,
Į seną atsižvelgdamas draugystę,
Pasiūliau sąlygas ankstyvesnes,
Kurias atmetę buvo jie ir vargiai
Priims dabar. Žinodamas, kiek daug
Jis tikisi laimėt, aš padariau
(Iš pagarbos jam) nuolaidų mažyčių.
Nuo šiol jokių draugų ir įgaliotų
Pasiuntinių nenoriu aš klausyt.

Riksmi už scenos

Kas ten per triukšmas? Gal jie vėl bandys
Mane palenkti priesaiką sulaužyt,
Kurią ką tik daviau? Ne, niekados!

Įeina gedulo rūbais Virgilija, Volumnija, mažuoju Marcijum vedina,
Valerija ir palyda.

Žmona manoji eina; iš paskos jai
Su savo anūku mažuoju — ta,
Kurią užvis godoju, per kurią
Man suteiktas pavidalas šio kūno.
Šalin, jausmai. Gimtiniai kraujo saitai
Tegu nutrūksta! Kietas mano ryžtas —
Vienintelė dorybė tebūnie!
Grakštumas mano balandėlės, akys,
Kurios dievus galėtų suvilioti,—
Ką visa tat man reiškia? Betgi aš
Sujaudintas. Esu iš to pat molio,
Kaip ir kiti mirtingieji. Antai
Jau galvą lenkia motina manoji,
Nelyginant Olimpas pultų kniūpsčias
Prieš kurmrausį! Ir mano štai sūnelis
Maldaujamu žvilgsniu į tėvą žiūri,
Tarsi gamta man šauktų: „Pagailėk!“
Lai volskai Romą užaria verčiau,
Italiją lai visą išakėja,—
Bet aš nepasiduosiu niekuomet
Iš geltonsnapis balsui giminystės,
Lyg neturėčiau jos, lyg aš patsai
Save sukūręs būčiau.

VIRGILIJA

Mano vyre
Ir viešpatie!..

KORIOLANAS

Ne, mano akys šiandie —
Ne tos, kur buvo Romoje kadais.

VIRGILIJA

Tau šitaip tik atrodo, nes nelaimės
Neatpažįstamai sugniuždė mus.

KORIOLANAS

Aš lyg netikęs aktorius gėdingai
Iš vaidmenio, man duoto, iškritau. --
Atleisk man tu, geriausia mano puse,
Žiaurumą tokį, bet nereikalauk
Atleist romėnams.

Bučiuoja Virgiliją

Tavo bučinys —

Saldus kaip kerštas, ilgas kaip tremtis!
Prisiekiu Junone pavydulinga,
Jog paskutiniam bučiniui tavam
Šios mano lūpos ištikimos liko.
Bet ko gi aš plepu vis, o dievai?
Ko neskubu pasveikinti, kaip dera,
Pačios kilniausios motinos pasauly?

Klaupiasi

Greičiau prie žemės, keliai, prisispauskit
Su pagarba, kokios joksai sūnus
Nėra dar niekam reiškęs!

VOLUMNIJA

Atsikelk —

Ir būk palaimintas. Ne ant pagalvių —
Ant akmenų klaupiuosi, kad tave
Pagerbčiau taip, kaip ligi šiol per klaidą
Tiktai vaikai pagerbdavo tėvus.

Klaupiasi

KORIOLANAS

Ką? Tu klaupies prieš nubaustąjį sūnų?
Lai tąsyk akmenys lig pat žvaigždžių
Pašoksta nuo išdegintų pakrančių,
Ir vėjas umarus liepsnotą saulę
Lai čaižo kedrų išdidžių šakom,
Jei tai, kas neįmanoma yra,
Tikrove tapo.

VOLUMNIJA

Tu — kariūnas mano,
Aš pagimdžiau tave. Ją atpažįsti?

KORIOLANAS

Publikolos garbingoji sesuo,
Šviesioji Romos pilnatie, tyresnė
Už ledo auskarėlį, kurį speigas
Nuliedino iš sniegino sidabro
Ir juo Dianos papuošė šventovę!..
Valerija brangi!

VOLUMNIJA

O štai ir tavo
Jaunoji atžala, kuri, gal būt,
Per ilga tau prilygs.

KORIOLANAS

Lai karo dievas
Jupiterio pritarimu suteikia
Prakilnią dvasią tau, kad negalėtų
Tavęs pažeisti nešlovė jokia,
Kad mūšių audrose tvirtai stovėtum
Lyg švyturys ir gelbėtumei tuos,
Kurie tave iš tolo mato.

VOLUMNIJA

Klaupkis,
Vaikeli.

KORIOLANAS

Mano mažas karžygy!

VOLUMNIJA

Jisai, žmona tavoji, aš pati
Ir toji moteris maldaut atėjom...

KORIOLANAS

Nutilki, susimildama! O jei
Vis tiek manęs prašysi tu,— supraski,
Jog užsigaut neverta jums dėl to,
Kad atsimest nuo priesaikos nenoriu.
Tu iš manęs nereikalauk, kad aš
Kariuomenę paleisčiau, kad su Romos
Amatininkais eičiau į derybas,
Įrodyt nesistenk, kad aš — beširdis.
Ir savo samprotavimais blaiviais
Atšaldyt mano keršto nemėginki.

VOLUMNIJA

Nebekalbėk, užtenka! Tu gi mus
Išpėjai, kad nė kiek nenusileisi;
Bet, nors atėjome tavęs maldauti
To, ką iš anksto duot atsisakei,
Mes kreipiamės vis viena į tave,
Idant, jei mūsų prašymą atstumsi,
Nešiotum visados žiaurumo dėmę.
Tad paklausyk.

KORIOLANAS

Aufidijau, jūs, volskai,
Prieikit, kad girdėtumėte viską,
Nes Romos balso slaptomis nuo jūsų
Aš neklausysiu.— Ko gi tu prašai?

VOLUMNIJA

Be mūsų pasakojimų ilgų —
Vien tik iš povyzos, apsirengimo
Bei iš veidų gali tu spręsti, kaip
Po tavo ištrėmimo mes gyvenom.

Ir iš tikrųjų, pagalvok rimtai,
Ar atsirastų moteris šioj žemėj
Už mus nelaimingesnė? Tavo žvilgsnis,
Kuris turėtų, rodos, mums akis
Pripildyt laimės ašarų, o širdis
Priverst virpėt iš džiaugsmo begalinio,
Mus persmelkia siaubu ir neviltim,
Nes motina, žmona ir šitas vaikas
Turės matyti, kaip sūnus, kaip vyras,
Kaip tėvas drasko jų tėvynės kūną.
Tava rūstybė ypač slegia mus,
Nes per tave mums užkirsti keliai
Net ir į maldą, tą visų paguodą.
Ar galime, kaip liepia pareiga,
Širdingai melstis tuo pačiu laiku
Už tavo pergalę ir už tėvynę?
Deja, mes nebetektume arba
Mus užauginusios brangios tėvynės,
Arba tavęs, kurs jos buvai palaima.
Vis tiek, katrą iš šių dviejų troškimų
Dievai patenkins,— vargas mums, nes tau
Tarytum atėjūnui, išdavikui
Viešai teks eiti gatvėm surakintam
Ar tarp tėvynės sutremptos griuvėsių
Žingsniuoti vainiku apvainikuotam
Už tavo taip herojiškai pralietą
Žmonos ir vaiko kraują. Aš, sūnau,
Nesusitaikinsiu su likimu
Ir karo pabaigos nelauksiu. Jeigu
Įtikint nepajėgsiu aš tavęs
Suteikti kilniadvasiškai malonę
Ir tiems, ir tiems, užuot pražūtimi
Grūmojus vienai pusei, atsimink,
Jog pirm, negu prieš Romą pajudėsi
(Norėčiau aš, kad to geriau nebūtų!),
Tau per lavoną motinos, kuri
Tave pagimdė, peržengti reikės.

VIRGILIJA

Ir kojomis pamint lavoną tos,
Kuri tau šitą sūnų dovanojo,
Kad tavo vardas ir toliau gyvuotų.

MAŽASIS MARCIJUS

Manęs jis nepamins, paspruksių aš,
Išaugsiu didelis ir muštis eisiu.

KORIOLANAS

Mus taip gaudina moters ir vaikai,
Jog nedera žiūrėt į juos ilgai.
Užsisėdėjau aš.

Keliasi

VOLUMNIJA

Ne, pasilik.

Jei mes prašytume, kad tu, romėnus
Išgelbėdamas, pražudytum volskus,
Prikišti mums galėtumei, jog mes
Kėsinamės sutrypti tavo garbę.
Bet mes maldaujam vienus su kitais
Sutaikinti, kad volskai pasakytų:
„Mes jų pasigailėjom!“, o romėnai:
„Mes jų malonę priėmėm!“, kad gero
Visi linkėtų tau ir šauktų: „Būk
Palaimintas, tu atnešei mums taiką!“
Šlovingasis sūnau, nors tu žinai,
Jog karo išeitis — neaiški niekad,
Bet aišku: jei sutriuškinsi tu Romą,
Tai pats turėsi piauti, ką pasėjęs,
Ir tavo vardą prakeiksmas lydės,
O metraščiuose būsi kada nors
Taip minimas: „Jis buvo didis vyras,
Bet nuopelnus ankstyvesnius visus
Užbraukia jojo žygis paskutinis:

Tėvynę savo nusiaubė jisai
Ir amžių amžiams užsitraukė gėdą."
Sakyki man, sūnau, juk tu laikai,
Kad požymis garbės patsai aukščiausias —
Mokėt prilygti gailestingumu
Dievams, kurių perkūnai, nors ir drasko
Padangės veidą, bet žaibinga ietim
Teskaldo ažuolus. Ko tu tyli?
Nejaugi gali kilniadvasis vyras
Būt nemaršus patirtai skriaudai? Ne,
Jis kurčias mūsų sielvartui! Duktė,
Bent tu prašnekink jį. Kalbėk, vaikeli!
Gal tavo kūdikiškas vapesys
Jį sugraudins labiau, nei mūsų žodžiai.
Ar atsiras pasaulyje žmogus,
Kurs būtų savo motinai tiek daug
Skolingas, kaip jisai? Bet jam nė motais,
Kad ji nelyginant koks kalinys
Be atgarsio čia aušina liežuvį.
Tu visada jai atžarus buvai,
O ji lyg vargšė vieniša perekšlė
Tave taip puoselėjo, ruošdama
Kautynėms būsimoms, ir laukė grįžtant
Kaip didvyrio su šlove į namus!
Jei mano prašymas nėra teisingas,
Ko tu neišveji manęs, o jei
Tiesa ne tavo pusėj,— tu nedoras,
Ir būsi rūščiai nubaustas dievų
Už tai, kad teisę motinos paniekei.
Jisai nusigrėžė! Ant kelių klaupkim
Ir tuo būdu sugėdinkime jį!

Visi puola Koriolanui po kojų.

Koriolano vardui išdidumas
Pritinka nepalyginti labiau,
Nekaip užuojauta kitam. Tad pulkim
Prieš jį ant kelių! Paskutinį kartą.

Gana. Namo keliaukime atgal
Ir ten drauge numirkim su mūsiškiąs.
O, pažiūrėk į mus, pažvelk į šį
Berniuką: jis nežino, nė ko prašo,
Bet su mumis iš vieno atsiklaupęs
Į tėvą tiesia rankutes, kurios
Už mus byloja įtikinamiau,
Nei už tave — nenuolaidumas tavo.
Eime. Užtenka. Jį pagimdė volskė,
Žmona jo Korioluose gyvena,
O šitas vaikas atsitiktinai
Į jį toks panašus. Ko nevarai mūs?
Tylėsiu tol, kol Roma suliepsnos —
Ir tik tuomet prabilsiu.

KORIOLANAS

Laikydamas Volumniją už rankos

Motin, motin!

Ką padarei tu su manim! Žiūrėk,
Dangus net prasivėrė, ir dievai,
Šį reginį, lig šiolei nematytą,
Išvydę, juokias. Motina miela!
Nors iškovojai pergalę tu Romai,
Bet sūnų pastatei — tikėk manim! —
Į didelį, gal mirtiną pavojų.
Kas bus, tas bus. Aufidijau, jei aš
Kariauti nevalioju taip, kaip reikia,
Bent jau garbingą taiką sudarysiu.
Aufidijau gerasis, pasakyk,
Ar būtum tu įstengęs mano vietoj
Likt abejingas motinai ir jai
Nenusileist? Prisipažink.

AUFIDIJUS

Aš irgi

Sujaudintas buvau.

KORIOLANAS

Prisiekti drįščiau,
Kad nemeluoji. Juk ne taip lengvai
Ir mano akys gauduliu rasoja.
Bet, mielas drauge, tu patark man, kokios
Bus mūsų sąlygos. Mat, Romon grįžt
Neketinu ir su jumis paliksiu.
Todėl tu malonėk šiam reikale
Pagelbėt man. O, motina! O, žmona!

AUFIDIJUS

Pusbalsiu

Džiaugiuos, jog tavo širdyje garbė
Susikerta su gailesčiu: tatai
Padės atgaut man prarastąją laimę.

Moterys nori atsisveikinti su Korio-
lanu

KORIOLANAS

Volumnijai, Virgilijai ir kt.

Dar luktelėkit. Iš pradžių drauge
Išgerkim vyno ir geriau, kaip žodžiais,
Sustiprinkime sutartį, kurią
Į Romą jūs nunešite, o mes
Patvirtinsime čion. Į vidų prašom.
Jums, moterys, už šitą žygį verta
Šventovę pastatyti, nes be jūsų
Net ir galia Italijos visos,
Ir josios sąjungininkų kardai
Tokios taikos nebūtų iškovoję.

Visi išeina

IV SCENA

Roma. Aikštė.

Įeina Menenijus su Sicinijum.

MENENIJUS

Ar matai va aną Kapitolio iškyšulį, aną kertinį akmenį?

SICINIJUS

O kas?

MENENIJUS

Ogi tas, kad, jeigu tu jį savo mažuoju pirštu pajudinsi iš vietos, vadinas, dar yra vilties, jog mūsų moterims, ypač jo motinai, pavyks perkalbėti Marcijų. Bet, mano nuomone, jokios vilties nebėr. Ant mūsų kaklo jau užnerta kilpa, kuri tik laukia budelio.

SICINIJUS

Nejaugi žmogus per tokį trumpą laiką gali taip pasikeisti?

MENENIJUS

Vikšras taipogi ne ką panašus į peteliškę, o juk peteliškė buvo vikšru. Marcijus iš žmogaus pasidarė drakonas; jam išdygo sparnai, ropoti žeme jis nenori.

SICINIJUS

Betgi jisai taip karštai mylėjo savo motiną.

MENENIJUS

Mane irgi. O dabar jam rūpi motina tiek, kiek aštuoneliui eržilui. Nuo jo sugižusio veido saldžiausios vynuogės be-mat surūgtę. Jis vaikšto lyg tas karo bokštas ant ratų, net žemė po kojų linksta; žvilgsnis toks, kad, rodos, persmeigtų šarvą; balsas — kaip varpo gausmas, o kiekvienas žodis — it patrankos šūvis. Sėdi jisai po savo baldakimu tarytum kok-sai Aleksandras. Nespėjo įsakyti, kai jau įsakymas įvykdy-tas. Tiesiog tikras dievas — tetrūksta sosto dangiško ir ne-mirtingumo.

SICINIJUS

Ir gailestingumo, jei tu jį atvaizdavai teisingai.

MENENIJUS

Aš nupiešiau gyvą jo paveikslą. Pažiūrėsi, kiek gailesčio jis parodys savo motinai. Pasigailejimo iš jo neišmėlši nė lašo, kaip iš tigro — pieno. Mūsų vargšas miestas greit gaus pats tuo įsitikinti. Ir vis per jus!

SICINIJUS

Tebūnie mums dievai maloningi!

MENENIJUS

Ne, ši kartą jie mums maloningi nebus. Mes apie juos negalvojom, jį tremdami, užtat ir jie apie mus nepagalvos, kai jisai parvyks čionai nusukti mum sprando.

Įeina žygūnas

ŽYGŪNAS

Tribūne, bėk namo — mirtis tau gresia!
Plebėjai pasitvėrė tavo draugą
Ir, vilkdami jį gatvėm, dievagojas,
Kad, jeigu mūsų moters neatneš
Malonės, tai jisai į skutelius
Bus sudraskytas.

Įeina antras žygūnas

SICINIJUS

Kokios žinios?

ANTRAS ŽYGŪNAS

Puikios.

Romėnės nugalėjo: volskai traukias,
Ir Marcijus jau nebepuls. Tokios
Dienos laimingos didis mūsų miestas
Nematė dar, net kai iš savo sienų
Tarkvinijų išvarė jis.

SICINIJUS

Drauguži,
Ar ši naujiena visiškai tikra?

ANTRAS ŽYGŪNAS

Tiek pat tikra, kaip tai, jog saulė šviečia.
Kur tu buvai, kad netiki vis tuo?
Po tilto arkomis ištvinus upė
Nebėga taip srautingai, kaip link vartų
Atgiję žmonės plūsta. Paklausk!

Dūdų, obojų garsai, būgnų dundėjimas — sumišai.

Nuo dūdų, būgnų, fleitų ir cimbolų,
Nuo krykštavimo begalės balsų
Tuoju, atrodo, saulė šokt pradės.
Ar tu girdi?

Klyksmai už scenos

MENENIJUS

Kokia smagi naujiena!
Einu aš moteriškių pasitikt.
Volumnija viena — kur kas vertesnė,
Nei visas miestas konsulų garsių,
Senatorių, patricijų ir visas
Pasaulis panašių tribūnų. Jūs,
Matyt, gerai pasimeldėt šiandieną.
Ryte nebūčiau davęs nė skatiko
Už dešimt tūkstančių tokių rėksnių.
Girdi, kaip Roma džiūgauja?

Sauksmai ir muzika

SICINIJUS

Antrajam žygūnui

Dievai

Telaimina tave už šitą žinią,
O iš manęs tu padėką priimk.

ANTRAS ŽYGŪNAS

Dabar visi didžiausio dėkingumo
Yra pilni — ir ne be priežasties.

SICINIJUS

Ar jos toli nuo miesto?

ANTRAS ŽYGŪNAS

Jau beveik

Prie vartų.

SICINIJUS

Einam pasitikti jų
Ir pasidžiaugti su kitais.

Išeina

V SCENA

Ten pat. Galvė prie miesto vartų.
Per sceną praeina Volumnija, Vir-
giltija ir Valerija, lydimos dviejų
senatorių bei kitų.

PIRMAS SENATORIUS

Pažvelkite, štai tos, kurios grąžino
Gyvybę mūsų Romai! Visą tautą
Sušaukite ir šlovinkit dievus!
Nuberkite joms taką gėlėmis!
Tegu aplink liepsnoja džiaugsmo ugnys,
Lai tuos riksmus, kur Marcijų išvijo,
Nustelbia aidas sveikinimų jų
Jo motinai! Lai sūnų ji atgaus! •
„Garbė jums, moterys!“ — vieningai šaukit.

VISI

„Garbė jums, moterys, garbė jums!“

Trimitų ir būgnų garsai.
Visi išeina.

VI SCENA

Koriolai. Aikštė.
Įeina Aufidijus su palyda.

AUFIDIJUS

Senatoriams praneškit, jog aš čia.
Prašau jiems šitą popierių įteikti:
Jį perskaite, aikštėn tegul atvyksta,
Kur savo ausimis visi išgirs
Patvirtinimą to, kas parašyta.
Į mūsų miestą įžengė žmogus,
Kurį aš nusikaltėliu laikau.
Viešai jis nori pasirodyt liaudžiai
Ir tikisi save nubaltint žodžiais.
Greičiau, skubėkite.

Palyda išeina.
Įeina ketvertas sąmokslininkų iš
Aufidijaus šalininkų tarpo.

Sveiki gyvi.

PIRMAS SĄMOKSLININKAS

Kaip tu laikaisi, vade?

AUFIDIJUS

Kaip tasai,
Kuriam jo išmalda nuodais pavirto,
O jo gailestingumas — prapultim.

ANTRAS SĄMOKSLININKAS

Taurusis pone, jeigu savo siekių,
Kuriuos mes rėmėm, neatsisakei,
Išgelbėsime tave mes nuo pavojaus.

AUFIDIJUS

Privalom veikti, atsižvelgdami
Į tai, kur linksta liaudis.

TREČIAS SAMOKSLININKAS

Kol yra

Iš ko jai pasirinkti, ji svyruos
Ir lūkuriuos; kai kris iš jų vienas,
Jo vietą kitas paveldės.

AUFIDIJUS

Žinau.

Turiu puikiausią dingstį smogt jam smūgį.
Aš pats iškėliau jį, sava garbe
Už jį aš mūru stojau, o jisai,
Ilgavęs šitoku būdu stiprybės,
Pradėjo nuo manęs draugus vilioti
Ir laistyt pataikavimo rasa
Šlovės naujuosius daigus; šitam tikslui
Jis savo būdą pažabojo net,
Aikština, nenumaldoma ir rūstų.

TREČIAS SAMOKSLININKAS

O vien juk per užsispyrimą savo
Iš konsulų iškrito jis pirma.

AUFIDIJUS

Kaip syk apie tatau aš ir kalbu.
Už atkarumą ištremtas iš Romos,
Į mano būstinę atvyko jis
Atkišdamas manajam peiliui gerklę.
Jį priėmiau, atidaviau jam pusę
Valdžios ir niekur nevaržiau jo laisvės,
Net leidau pasirinkt pačius geriausius
Bei stamantriausius iš savų karių,
Idant galėtų jais pasinaudoti,
Ir pats jo užmačioms tarnauti ryžaus,
Tikėdamasis draugiškai su juo
Pasidalyt garbės pelnytos derlių,

Kurį jis pasisąvino. Aš dargi
Jaučiau pasididžiavimą kažkokį,
Jog sugebu pasiaukoti šitaip,
Kol supratau galų gale, kad jam
Esu ne bendražygis, o tik tarnas,
Tik samdinys, kurio alga visa —
Jo šeimininko žvilgsnis maloningas.

PIRMAS ŠAMOKSLININKAS

Tiesa. Tavim kariuomenė stebėjos..
Ir pagaliau, kai Roma atsidūrė
Jo rankose ir mes ne vien šlovės,
Bet ir laimikio laukėm...

AUFIDIJUS

Štai už ką
Aš, įsirežęs iš visų jėgų,
Jam kirsiu be atodairos. Už porą
Pigių kaip melas moters ašarėlių
Mūs didžio žygio prakaitą ir kraują
Jis pardavė ir turi mirt už tai;
Bet jo kritimas bus man atgimimas.
Jūs girdit?

Būgnų bei trimitų garsai ir žmonių
šauksmai už scenos

PIRMAS ŠAMOKSLININKAS

Niekieno nepastebėtas,
Į savo gimtą miestą tu grįžai
Nelyginant koksai pasiuntinukas,
O jį sutinka džiugesio audra.

ANTRAS ŠAMOKSLININKAS

Ir ko jo garbei plyšoja tie kantrūs
Niekingi asilai, kurių vaikus
Jisai naikino!

TREČIAS SAMOKSLININKAS

Tad, kol savo pusėn
Gudriom šnekom jis liaudies nepatraukė.
Tegu prabyla tavo kalavijas,
O mes talkon ateisime. Svarbu
Parblokšt jį žemėn; tau gi bus bėpigu
Jo išvedžiojimus savaip apvertus
Palaidot su negyvėliu sykiu.

AUFIDIJUS

Nė žodžio, cit. Senatoriai ateina.

Įeina senatoriai

SENATORIAI

Tave pargrįžus sveikiname!

AUFIDIJUS

To

Aš nenusipelniau. Ar mano raštą
Jūs perskaitėte, gerbiami tėvai?

SENATORIAI

Taip. Atidžiai.

PIRMAS SENATORIUS

Ir su didžiu skausmu.
Nors už ankstyvesnes kaltes, man rodos,
Jam nevertėtų keršyti, tačiau
Užbaigti tuo, nuo ko pradėt reikėjo,
Nenusiskinti žygio mūsų vaisių,
Patirtus nuostolius praryt ramiai
Ir susitaikinti paskui su priešu,
Kuris jau pasiduoti pasiruošęs,—
Ne, šito dovanoti nevalia!

AUFIDIJUS

O štai ir pats jis. Išklauskim jo.

Ižygiuoja Koriolanas su būgnais ir
vėliavomis, lydimas miestiečių mi-
nios.

KORIOLANAS

Senatoriai, sveiki! Aš sugrįžtu
Kaip ištikimas, jums klusnus karys,
Ir meile savo buvusiai tėvynei
Jaučiuosi užsikrėtęs ne daugiau,
Nei tąsyk, kai išžygiavau iš čia.
Lai žinoma jums būna, kad sėkmingai
Įvykdžiau jūsų valią — ir krauju
Praskyniau kelią ligi Romos vartų.
Mums tekęs grobis trečdaliu pralenkia
Visas šio karo išlaidas. Taika,
Kurią sudarėme, yra gėdinga
Romėnams ir garbinga — anciatams
Štai sutartis su antspaudu senato
Ir konsulų, patricijų, kaip dera,
Pasirašyta.

AUFIDIJUS

Gerbiami tėvai,
Jūs neskaitykit jos ir pasakykit
Šiam išdavikui, kad be jokio saiko
Jis piktnaudžiavo duota jam valdžia.

KORIOLANAS

Ką reiškia tai? Aš — išdavikas?

AUFIDIJUS

Taip,

Tu, Marcijau.

KORIOLANAS

Aš? Marcijus?

AUFIDIJUS

Tu, tu!

Juk tu gi — Kajus Marcijus! Nejau
Manei, kad tau prisegsiu dar didingą
Koriolano vardą — tą, kurį
Esi tu Korioluose pavogęs?
Tautos tėvai ir galvos, jis sulaužė
Jums priesaiką ir motinai bei žmonai
Už keletą akių sunkos lašų
Atidavė jis Romą — jūsų Romą!
Ir įsipareigojimus visus
Nutraukė lyg supuvusį siūlelį.
Jisai karinės nešaukė tarybos
Ir pražliumbė mūs pergalę kartu
Su ašarom gimdytojos brangios,
Nustebindamas tuo diržingus vyrų
Ir jaunikius.

KORIOLANAS

O, Marsai!

AUFIDIJUS

Neminc

.Io vardo tu, verksny, vaikėze!

KORIOLANAS

Ką

AUFIDIJUS

Tai, ką girdi.

KORIOLANAS

Akiplėša! Melagi!
Tu perpildei man širdį... Aš — vaikėzas?
O, pašlemėke! Prašom, gerbiamieji,
Atleisti man: aš priverstas esu
Taip keiktis pirmą sykį. Jūsų teismas
Tą šunį lai priverčia pripažint,
Jog dergia jis mane, tegu gerklėn
Atgal sugrūda melą tam šmeižikui,
Kuris ant savo kūno lig mirties
Nešios rumbus nuo mano kirčių.

PIRMAS SENATORIUS

Abu nutilkit ir manęs klausykit.

KORIOLANAS

Į gabalus mane kapokit, volskai!
Jaunuoliai, vyrai! Jūsų kardus lai
Nudažo mano kraujas! Aš — vaikėzas?
Begėdis šuo! Jei metraščiai jūsiškiai
Teisybę rašo, perskaitysit ten,
Kaip volskus Korioluose vaikiau —
Aš, vienas pats! — tarytum balandžius
Erelis, įsibrovęs karvelidėn.
Vaikėzas!..

AUFIDIJUS

Gerbiami tėvai, kaip gali
Pakęsti jūsų ausys, jūsų akys,
Kad šitas pagyrūnas nešvankus,
Taip liaupsindamas aklą savo laimę,
Primintų jums kadais patirtą gėdą?

SAŖMOKSLININKAI

Mirtis jam už tatai!

VISI MIESTIEČIAI

Sudraskyt jį! Tuo pat! Jis užmušė mano sūnų. Mano dukrą! Mano brolėną Marką! Jis užmušė mano tėvą!

ANTRAS SENATORIUS

Nutilt! Be užgauliojimų! Ramiau!
Jisai — garbingas vyras; jo šlovė
Apjuosė žemės rutulį, ir mes
Bešališkai privalom apsvarstyti
Šį paskutinį jo prasižengimą.
Nedrumsk rimties, Aufidijau.

KORIOLANAS

O, kaip
Norėčiau, kad bent šešetas tokių
Aufidijų ir veislė jo visa
Teisingo mano plieno paragautų!

AUFIDIJUS

Suįžūlėjęs niekše!..

ŠAMOKSLININKAI

Užmušti jį! Užmušt! Užmušt! Užmušt!

Aufidijus su šamokslininkais išsi-
traukia kardus ir nužudo Koriolaną.
Aufidijus stato koją ant jo lavono.

SENATORIAI

Palaukit! Ką jūs darote?

AUFIDIJUS

Tėvai,
Meldžiu man leisti pasakyt...

PIRMAS SENATORIUS

O, Tulai!..

Garbė apverkia tokį tavo žygį.

Nemink jo koja! Kardus į makštis!
Prašau tylos!

Kai jūs, tėvai senatoriai, patirsit,
Kokiais pavojais dideliais jums grėsė
Gyvybė šio žmogaus (jis taip mane
Įdūkino, jog aš nespėjau to
Paaikškinti), — tikriausiai pasidžiaugsit,
Kad jį ištiko šitoks galas. Veskit
Mane dabar senatan, gerbiamieji,
Kur aš arba ištikimybę savo
Įrodysiu, ar bausmę bet kurią
Priimsiu nuolankiai.

Išneškit kūną
Ir apraudokit Marcijų. Šauklys
Tokių šlovingų palaikų prie urnos
Nė karto nelydėjo ligi šiol.

Niršumas jo palengvina didžiai
Aufidijaus kaltybę. Gal geriau,
Kad šitaip susiklostė.

Mano pyktis
Atlėgo. Skausmo sukrėstas ir aš.
Tegul drauge su manimi jo kūną
Trys įžymiausi pakelia kariai.
Garsiau grumėki, būgne gedulingas!

Nuleiskit ietis ligi žemės! Nors
Šiame mieste jis be sūnų ir vyrų
Yra palikęs moterų šimtus,
Kurių širdies gėla dar nenurimo,---
Pagerbkime jo kilnų atminimą.
Padėkite.

Kelia Koriolano kūną ir išneša jį.
Gedulingas maršas.

Sekspyro (1564---1616) tragedija „Koriolanas“ pirmą kartą buvo išspausdinta, jau autoriui mirus, 1623 metų leidime. Taip pat neišliko žinių, kada veikalas pirmą kartą išvydo sceną. Tik iš stiliaus ir eiliavimo metrikos galima spręsti, kad šią tragediją Sekspyras sukūrė po „Antonijaus ir Kleopatros“ ir prieš „Periklį“. Tokiu būdu jo pjesių chronologijoje „Koriolanas“ priklauso prie vadinamųjų romėniškųjų dramų, parašytų paskutiniajame dramaturgo kūrybos laikotarpyje. Tyrinėtojai spėja, kad veikalo sukūrimo data — 1608 metų pradžia.

Tragedijos siužetas yra sukonstruotas, remiantis Koriolano biografija, paimia iš graikų istoriko Plutarcho veikalo „Palyginamieji gyvenimų aprašymai“. Kaip ir kitų veikalų atvejais, Sekspyras laikėsi istoriko pateiktų gyvenimo faktų, tik šen bei ten sutrumpino laiką tarp atskirų įvykių ir praleido antraeilės reikšmės smulkmenas, tuo suteikdamas dinamiškumo dramatiniam veiksmui.

Tačiau didžiausi pakeitimai padaryti, piešiant pagrindinio herojaus charakterį. Kajų Marcijų, kuris už Koriolų miesto užkariavimą buvo pramintas Koriolanu, Plutarchas pateikė kaip šiurkštų ir atšiaurų karį, užsislendėlį, neturinčį draugų. O Sekspyro Koriolanas yra apsuptas bičiulių, jį myli ir gerbia jo artimieji bei tėvynainiai. Dramaturgas nepasigailėjo suteikti jam patrauklių bruožų.

Pats Kajus Marcijus Koriolanas, kaip istorinis asmuo, yra apsuptas legendomis. Nežinomi nei jo gimimo, nei mirties metai. Taip pat nėra tikra, ar jis iš tiesų dalyvavo 495 metais pr. m. e. įvykusiame patricijų susidūrimo su plebėjais, kuris vaizduojamas tragedijoje. Kajus Marcijus buvo dar jaunuolis, kai pasižymėjo, imant volskų miestą Koriolus 493 metais pr. m. e. Nors jau pagarsėjęs karvedys, jis buvo ištremtas iš Romos 491 metais pr. m. e. ir tais pat metais su volskų kariuomene apgulė Romą. Padavimas pasakoja, kad jis nutraukęs apsiaustį, tik savo motinos prašomas.

Taip pat nėra tikrų žinių, kaip volskai pasiėlgė su Koriolanu, kai šis nutarė pasigallėti Romos. Viena versija skelbia, kad įpykę volskai jį nužudė, o kita — kad jis išgyveno tremtyje ligi pat gilios senatvės.

Volskai buvo viena iš Centrinės Italijos genčių, gimininga umbrams, gyvenusi į pietus nuo Fucino ežero pagal Laciūmo pa-

krantę. Kelvirtajame šimtmetyje pr. m. e. romėnai galutinai juos nukariavo ir romanizavo.

11 psl. *Jūs nepamirškite, jog latakais kraujo Siunčiu aš syvus būstinėn širdies, Link smegenų, aukščiausio mūsų sosto...* — Tikrą kraujo apytakos mechanizmą išaiškino Viljamas Harvis (1628—1657), prasiškinus dešimčiai metų po „Koriolano“ pasirodymo. Ligi to laiko kraujo apytakos sistema buvo vaizduojama gana fantastiškai.

32 psl. *Tokį, Kaip tu, vaizdavosi Katonas Karį...* — Plutarchas rašo, jog Katonas vyresnysis reikalavo iš kario ne tik stiprumo ir narsumo, bet ir skardaus balso bei rūšties išvaizdos, kad jis priešui keltų siaubą ir savo išore. Čia aiškus anachronizmas: Katonas gyveno III—II amžiais pr.m.e., tai yra trimis šimtmečiais vėliau, negu Koriolanas.

33 psl. *...skudurais, Kurjuos užkastų budelis į žemę drauge su tuo, kurs juos nešiojo.* — Myriop pasmerktojo drabužiai paprastai atitekdavo budeliui.

41 psl. *Jei Hektoras net būtum, ta gyva išliaupsintų senolių rykštė...* — Buvo tikima paplitusia tuomet legenda, kad romėnai yra trojėnų ainiai. Bailiams romėnams narsus protėvis buvo lyg šaukiantis priekaištas, lyg „rykštė“.

51 psl. *...kuris neatsisako nuo karšio vynelio, tik kad nebūtų jame Tiberio vandens nė lašo!* — Čia sujungti draugėn du papročiai — senovės romėnų ir anglų. Romėnai atskiesdavo vyną vandeniu, o anglai mėgo pašildytą gryną vyną.

109 psl. *...ir be kepurų susirinkime Apsnūdę vėpso...* — Didikai turėjo privilegiją bet kokiomis aplinkybėmis nenusiimti galvos apdangalo.

117 psl. *Ar pagal apygardas apklausinėjai?* — Plutarchas paaiškina, kad balsavimas pagal apygardas arba tribas, administracinį romėnų padalinimą, o ne pagal centurias, karinio pobūdžio padalinimą, nulėmė persvarą neturtingiesiems.

144 psl. *Žinok, o Marsai, kad Jau stovi čia Kariuomenė...* — Aufidijus pavadina Koriolaną karo dievo Marso vardu, parodydamas pagarbą buvusio savo priešininko žygdarbiams.

162 psl. *...Romą jis pagriebs, Kaip jūrinis erelis griebia žuvį, Kuri paviršiu išneria pati.* — Buvo tikima, jog jūrų erelis vien tik savo „kilnumo“ galia priverčia žuvis, paveiktas klusnumo instinkto, pasikelti į jūros paviršių ir leistis jo ryjamoms.

184 psl. *Sėdi jisai po savo baldakimu larytum koksai Aleksandras.* — Vėl Šekspyro leistas sau anachronizmas: Aleksandras Makedonietis gyveno pusantrą šimtmečio vėliau už Koriolaną.